

Institutt for
samfunnsforskning
Institute for Social Research

Årsmelding 2004

Institutt for samfunnsforskning

© ISF 2005
Rapport 2005:1

Institutt for samfunnsforskning
Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo
www.samfunnsforskning.no

ISBN: 82-7763-208-8
ISSN: 0333-3671

Materialet i denne rapporten er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Det er lagt ut på internett for lesing på skjerm og utskrifter til eget bruk. Uten særskilt avtale med ISF er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring utover dette bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Innhold

1. Institutt for samfunnsforskning.....	5
2. Styret.....	7
3. Staben	9
3.1 Vitenskapelige stillinger.....	9
3.2 Øvrige vitenskapelige medarbeidere.....	15
3.3 Gjesteforskere	16
3.4 Prosjektassistenter.....	16
3.5 Administrasjonen	16
3.6 Informasjonsavdelingen	17
3.7 Biblioteket.....	18
3.8 IT-avdelingen.....	18
3.9 Kantinen.....	19
3.10 Faglig bakgrunn i staben	19
3.11 Forskningsledere	20
3.12 Vitenskapelig kompetanse.....	20
4. Prosjekter under arbeid i 2004.....	22
4.1 Sysselsetting og arbeidsvilkår.....	23
4.2 Kjønn og samfunn.....	37
4.3 Sivilsamfunn i endring.....	44
4.4 Politikk, opinion og makt.....	53
4.5 Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske minoriteter	64
5. Tilknytning til universitetene.....	75
5.1 Bistillinger ved universiteter og høyskoler	75
5.2 Bistillinger ved ISF	76
5.3 Undervisning og sensorvirksomhet.....	76
5.4 Bedømmelseskomitéer	76
6. Internasjonale kontakter og forskningssamarbeid	78
6.1 Prosjekter med utenlandske samarbeidspartnere:.....	78
6.2 Forskeropphold ved utenlandske institusjoner.....	82
6.3 Gjesteforelesninger ved utenlandske læresteder	82
6.4 Verv i internasjonale faglige organisasjoner.....	83

7. Stabens faglige oppgaver utenom ISF	85
7.1 Norges forskningsråd.....	85
7.2 Forskningsinstitusjoner og styringsgrupper.....	85
7.3 Søknadsbehandling og konsulentoppgaver	86
7.4 Verv i norske faglige organisasjoner	88
7.5 Vitenskapelige akademier.....	88
7.6 Redaksjonelt arbeid	89
7.7 Styrever, råd og utvalg	91
8. Publikasjoner	93
8.1 ISF-publikasjoner	93
8.2 Bøker og monografier.....	95
8.3 Rapporter utgitt av andre institusjoner	96
8.4 Tidsskrift- og bokartikler.....	96
8.5 Vitenskapelig publisering	104
8.6 Kongresspapers og -foredrag.....	104
8.7 Kronikker og avisartikler.....	108
9. Konferanser og seminarer.....	111
9.1 Konferanser	111
9.2 Seminarer.....	111
9.3 Instituttseminarer	113
9.4 Vilhelm Aubert Memorial Lecture	113
9.5 Arvid Brodersen-forelesning	114
10. Formidling.....	115
10.1 Tidsskrifter.....	115
10.2 ISF-rapporter	116
10.3 ISF Sammendrag	117
10.4 Hjemmesider på Internett	117
10.5 Brukerkontakt	118
10.6 Mediekontakt og formidling til allmennheten	118
10.7 Annen forskningsformidling.....	119
11. Administrasjon og økonomi	120
11.1 Biblioteket	120
11.2 IT-avdelingen.....	120
11.3 Sekretariatsoppgaver	121
11.4 Instituttets økonomi	122
11.5 Regnskap	123
12. Summary in English	128
12.1 A Short Presentation.....	128
12.2 Publications	129
12.3 Projects in Progress 2004	130

Institutt for samfunnsforskning

Det overordnede mål for Institutt for samfunnsforskning er å bidra til kunnskap om samfunnets oppbygging og utvikling, samt å utvikle modeller og metoder til å analysere disse forhold.

Fra det ble opprettet i 1950 til omkring 1970 spilte instituttet en avgjørende rolle for fremveksten i samfunnsforskningen i Norge. Institutt for samfunnsforskning har hele tiden vært tverrfaglig orientert, og vil føre denne tradisjonen videre.

Institutt for samfunnsforskning er et av de få samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøene utenfor universitetene som ikke er sektorspesialisert. Instituttet søker å skape et bredt fagmiljø uten skarpe institusjonelle grenser mellom grunnforskning og anvendt eller problemorientert forskning, og ønsker å bidra til at begge typer forskning drives innenfor samme miljø. Dette kommer til uttrykk blant annet gjennom nær kontakt og samarbeid med Universitetet i Oslo, Norges forskningsråd, mer spesialiserte og anvendte institutter samt flere av departementene.

Institutt for samfunnsforskning ser det som en sentral oppgave å drive opplæring av yngre forskere og å legge forholdene til rette for at medarbeiderne kan ta doktorgrad og kvalifisere seg for høyere vitenskapelige stillinger.

De fleste av instituttets prosjekter faller innenfor fem hovedområder, som til dels skjærer på tvers av hverandre:

- Sysselsetting og arbeidsvilkår
- Kjønn og samfunn
- Sivilsamfunn i endring
- Politikk, opinion og makt
- Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner

På disse områdene er det et mål å kartlegge og forklare trekk ved norske samfunnsforhold, samt i størst mulig grad se dem i et komparativt perspektiv.

Styret

Styrets sammensetning 2004

Oppnevnt av Norges forskningsråd

Konserndirektør Grete Faremo

Professor Rune Sørensen (varamedlem)

Oppnevnt av Universitetet i Oslo

Professor Aanund Hylland (nestleder)

Professor Edgeir Benum (varamedlem)

Professor Hege Skjeie

Professor Dag Album (varamedlem)

Oppnevnt av styret ved Institutt for samfunnsforskning

Professor Eivind Smith (leder)

Rådgiver Terje Hauger (varamedlem)

Professor Jon Elster

Departementsråd Anne Kari Lande Hasle (varamedlem)

Oppnevnt av de ansatte ved Institutt for samfunnsforskning

Forsker Ørnulf Seippel

Bibliotekar Jon Haakon Hustad (varamedlem)

Forsker Mari Teigen

Forsker Tordis Borchgrevink (varamedlem)

Styrets beretning

Pr. 31. desember 2004 var 55 medarbeidere ansatt ved Institutt for samfunnsforskning, hvorav 37 i vitenskapelige stillinger.

Faglig var 2004 et godt år for instituttet. Tilgangen på nye prosjekter har vært tilfredsstillende. Flere store prosjekter ble avsluttet, blant annet: Høyesteretts historie, som har vært et betydningsfullt bidrag til det tverrfaglige miljøet. Prosjektet om valgkamper, som bygger på omfattende samarbeid med universitetene i Oslo og Trondheim.

Den vitenskapelige produksjonen har vært god. Til sammen har instituttets forskere vært forfattere eller redaktører av 12 bøker, og har utgitt 89 artikler i tidsskrifter og bøker. En av de ansatte har fått opprykk til forsker I.

Resultatregnskapet for 2004 og balansen med noter viser resultatet av virksomheten og den økonomiske stilling pr. 31. desember 2004. Årets resultat etter finansielle poster er kroner 427.899,- som overføres til instituttets egenkapital. I tråd med Finansdepartementets tolkningsuttalelse av 28. juni 2004 om forskningsinstitusjoner og fradragsrett for inngående merverdiavgift, har ISF søkt om fradrag for inngående moms fra 1. juli 2001. Instituttets økonomi er solid, og forutsetningene for videre drift er etter styrets oppfatning fortsatt til stede.

Sykefraværet i 2004 var 2,3 prosent av den totale arbeidsmengden. Skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet er ikke konstatert. Det er ikke noe i instituttets virksomhet som forurenser det ytre miljø.

Oslo 28. februar 2005

Eivind Smith
Styreleder

Anne Kari Lande Hasle

Jon Elster

Aanund Hylland

Dag Album

Jon Haakon Hustad

Mari Teigen

Fredrik Engelstad
Instituttleder

Staben

Det ble totalt utført 52,5 årsverk, hvorav 37,5 forskerårsverk, ved Institutt for samfunnsforskning i 2004. Fem vitenskapelig ansatte er forskningsledere i 50% stilling.

3.1 Vitenskapelige stillinger

Abrahamsen, Bente

Dr. polit., sosiologi, forsker II (til 1. mai)

Arbeidsfelt: Helsetjenesteyrker, yrkesløp, arbeidstid

Barth, Erling

Dr.polit, samfunnsøkonomi, forsker I

Arbeidsfelt: Lønnsdannelse, arbeidskraftsetterspørsel, mobilitet

E-post: erling.barth@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 63

Bergh, Johannes

Cand.polit, statsvitenskap, stipendiat

Arbeidsfelt: Holdninger, kjønn, likestilling

E-post: johannes.bergh@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 40

Borchgrevink, Tordis

Mag.art., sosialantropologi, forsker II

Arbeidsfelt: Flerkulturelle samfunn, jødisk/muslimsk integrasjon, identitetsdannelse

E-post: tordis.borchgrevink@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 62

Bredal, Anja

Dr.polit, sosiologi, forsker II (80% stilling)

Arbeidsfelt: etniske minoriteter, kjønn og generasjon, arrangerte ekteskap

E-post: anja.bredal@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 55

Brekke, Jan-Paul

Dr. polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: Velferd, innvandring, flyktninger

E-post: jan.p.brekke@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 29

Brochmann, Grete

Dr. polit., sosiologi, forskningsleder

Arbeidsfelt: Innvandring, internasjonal migrasjon, Vest-Europa

E-post: grete.brochmann@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 18

Dale-Olsen, Harald

Dr. polit., samfunnsøkonomi, forsker II

Arbeidsfelt: Lønn, rekruttering, mobilitet

E-post: harald.dale-olsen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 34

Ekberg, Espen

Cand. polit., sosiologi, vitenskapelig assistent (til 1. juli)

Arbeidsfelt: Makt, økonomisk organisering, strukturendringer

Ellingsæter, Anne Lise

Dr. philos., sosiologi, forsker I, forskningsleder

Arbeidsfelt: kjønn, arbeid, velferdsstat

E-post: anne.l.ellingsater@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 21

Engelstad, Fredrik

Dr. philos., sosiologi, instituttleder

Arbeidsfelt: Makt, kultursosiologi, vitenskapsteori

E-post: fredrik.engelstad@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 56

Enjolras, Bernard

PhD, økonomi, forsker II

Arbeidsfelt: Sivile samfunn, frivillige organisasjoner, kommersialisering

E-post: bernard.enjolras@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 24

Gulbrandsen, Trygve

Dr. philos., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: Makt og eliter, tillit, eierskap, familiebedrifter

E-post: trygve.gulbrandsen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 83

Gullestad, Marianne

Dr. philos., sosialantropologi, forsker I

Arbeidsfelt: Sosialantropologi, identitet, livshistorier, norske bilder fra Afrika

E-post: marianne.gullestad@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 52

Hagelund, Anniken

Dr. polit., sosiologi/sosialantropologi, forsker II

Arbeidsfelt: Innvandrings- og integreringspolitikk, politiske diskurser

E-post: anniken.hagelund@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 51

Hardoy, Inés

Dr. polit., samfunnsøkonomi, forsker II (90% stilling)

Arbeidsfelt: Arbeidsmarkedspolitik, effektevaluering, familiepolitikk

E-post: ines.hardoy@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 35

Jensen, Ragnhild Steen

Dr. polit, samfunnsgeografi, forsker II

Arbeidsfelt: Kjønn, arbeidsmarked, eierskap

E-post: ragnhild.s.jensen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 45

Karlsen, Rune

Cand.polit., statsvitenskap, vitenskapelig assistent (stipendiat fra 01.01.2005)

Arbeidsfelt: valg, politisk kommunikasjon, elektronisk demokrati

E-post: rune.karlsen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 42

Krogstad, Anne

Dr. polit., sosialantropologi, forsker I

Arbeidsfelt: Politisk kommunikasjon, valgkamp, etniske minoriteters
entreprenørskap

E-post: anne.krogstad@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 84

Lange, Even

Dr. philos., historie, forsker I (20% stilling)

E-post: even.lange@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 58

Langeland, Nils Rune

Dr. art., historie, forsker II

Arbeidsfelt: Politisk idéhistorie, kulturhistorie, Høyesteretts historie

E-post: nils.r.langeland@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 38

Lidén, Hilde

Dr. polit., sosialantropologi, forsker II

Arbeidsfelt: Barns rettigheter, minoritetsrettigheter, kjønn

E-post: hilde.liden@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 26

Lorentzen, Håkon

Dr. philos., sosiologi, forskningsleder

Arbeidsfelt: Sivilsamfunn i endring

E-post: hakon.lorentzen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 22

Paulsen, Eivind Merok

M. Sc., økonomisk historie, vitenskapelig assistent (60% stilling)

E-post: eivind.paulsen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 64

Rogstad, Jon

Dr. polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: Etniske minoriteter, arbeidsmarked, politisk deltakelse, tillit

E-post: jon.rogstad@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 31

Røed, Marianne

Dr. polit., samfunnsøkonomi, forsker II
Arbeidsfelt: Migrasjon, utdanningsøkonomi, lønnsutvikling
E-post: marianne.roed@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 92

Saglie, Jo

Dr. polit., statsvitenskap, forsker II
Arbeidsfelt: Partiorganisasjoner, valg, lokalpolitikk
E-post: jo.saglie@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 50

Sandmo, Erling

Dr. art., historie, forsker II
Arbeidsfelt: Rettshistorie, kulturhistorie, historieteori
E-post: erling.sandmo@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 39

Schøne, Pål

Dr. polit., samfunnsøkonomi, forsker II
Arbeidsfelt: lønn, kompetanse, arbeidstilbud
E-post: pal.schone@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 82

Seippel, Ørnulf

Dr. polit., sosiologi, forsker II
Arbeidsfelt: Frivillige organisasjoner, idretts sosiologi, sosiale beveglser og miljø sosiologi
E-post: ornulf.seippel@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 23

Sejersted, Francis

Dr. h.c., historie, forsker I
Arbeidsfelt: Moderne historie
E-post: francis.sejersted@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 41

Sivesind, Karl Henrik

Dr. polit., sosiologi, forsker II
Arbeidsfelt: Frivillige organisasjoner, sivilsamfunn, velferd
E-post: karl.henrik.sivesind@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 27

Skjørten, Kristin

Dr. philos, forsker II

Arbeidsfelt: kjønn, velferdsstat, familie

E-post: kristin.skjorten@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 36

Slagstad, Rune

Dr. philos., idéhistorie/filosofi, forsker I

Arbeidsfelt: moderne idehistorie og teologi

E-post: rune.slagstad@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 20

Storvik, Aagoth Elise

Dr. polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: Kjønn, ansettelsesprosesser, arbeidsmarkedet, inkluderende arbeidsliv

E-post: aagoth.storvik@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 32

Teigen, Mari

Dr. polit., sosiologi, forsker II

Arbeidsfelt: likestilling, kjønn, arbeidsliv og politikk

E-post: mari.teigen@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 85

Theien, Iselin

D. Phil. (Ph.D), moderne historie, forsker II (permisjon fra 1. juli)

Arbeidsfelt: Forbrukerorganisering, politisk idéhistorie

E-post: iselin.theien@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 58

Torp, Hege

Lic. philos., samfunnsøkonomi, forskningsleder

Arbeidsfelt: Arbeidsmarked, arbeidsliv og arbeidsmarkedspolitik.

E-post: hege.torp@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 37

Ulseth, Anne-Lene Bakken

Cand. polit., sosiologi, stipendiat

Arbeidsfelt: Idrettssosiologi, kjønn, frivillige organisasjoner

E-post: anne-lene.b.ulseth@samfunnsforskning.no

Tlf: 23 08 61 66

Vatnaland, Jon

Cand. polit., sosiologi, stipendiat (20% stilling, til 1. oktober)
Arbeidsfelt: Eierskap, strukturendringer, styringssystemer

Aakvaag, Gunnar C.

Cand. polit, sosiologi, vitenskapelig assistent (50% stilling, til 21. januar)

Aardal, Bernt

Dr. philos, statsvitenskap, forskningsleder
Arbeidsfelt: Valgforskning, politiske stridsspørsmål, offentlig opinion
E-post: bernt.aardal@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 60

3.2 Øvrige vitenskapelige medarbeidere

Omfatter medarbeidere som har arbeidsplass ved Institutt for samfunnsforskning, uten et formelt ansettelsesforhold.

Bjørklund, Tor

Professor i statsvitenskap, Universitetet i Oslo
Arbeidsfelt: Lokalvalg, komparativ politikk
E-post: tor.bjorklund@stv.uio.no
Tlf: 23 08 61 33

Narud, Hanne Marthe

Professor i statsvitenskap, Universitetet i Oslo
Arbeidsfelt: Valg og regjeringsdannelser, politisk representasjon, politiske nominasjoner, Medredaktør, *Tidsskrift for samfunnsforskning*
E-post: h.m.narud@stv.uio.no
Tlf: 23 08 61 00

Valen, Henry

Professor emeritus i statsvitenskap, Universitetet i Oslo
Arbeidsfelt: Valg, politisk lederskap, komparativ politikk
E-post: henry.valen@samfunnsforskning.no
Tlf: 23 08 61 61

3.3 Gjesteforskere

Berg, Ole

Professor, statsvitenskap, Institutt for samfunnsmedisin

Arbeidsfelt: Offentlig helsepolitikk

(til 1. september)

Bowman, John

Department of Political Science, Queens College of the City of New York

(21. – 27. juni)

Appelquist, Marit

Universitetet i Malmø

(15.– 24. september)

3.4 Prosjektassistenter

Kjartan Almenning

Tonje Langehaug Antonsen

Jarle Havnes

Helge Pedersen

Morten Rosenkvist

Ingebjørg Wesche

Ragnhild Holmen Waldahl

3.5 Administrasjonen

Engelstad, Fredrik

Instituttleder

Tlf: 23 08 61 56

E-post: fredrik.engelstad@samfunnsforskning.no

Søgård, Eli

Kontorleder

Arbeidsfelt: Personal, økonomi

Tlf: 23 08 61 48

E-post: eli.sogard@samfunnsforskning.no

Denstad, Katrine

Cand. mag, økonomi og administrasjon, sosialantropologi, førstekonsulent

Arbeidsfelt: Administrasjon, internett, redaksjonssekretær for TfS

Tlf: 23 08 61 86

E-post: katrine.denstad@samfunnsforskning.no

Mila, Mette

Konsulent (50% stilling, til 9. juli)

Lund, Lillian

Førstekonsulent

Arbeidsfelt: Lønn, personal og prosjekter/arkiv

Tlf: 23 08 61 49

E-post: lillian.lund@samfunnsforskning.no

Severinsen, Johanne

Førstefullmektig (50% stilling, fra 5. juli)

Arbeidsfelt: Post, resepsjon, internett

Tlf: 23 08 61 17

E-post: johanne.severinsen@samfunnsforskning.no

Aarseth, Jorunn

Konsulent (64% stilling)

Arbeidsfelt: Post, resepsjon, registre

Tlf: 23 08 61 17

E-post: jorunn.aarseth@samfunnsforskning.no

3.6 Informasjonsavdelingen

Moland, Jørgen

Cand.polit., medievitenskap, informasjonsleder

Arbeidsfelt: Informasjon og samfunnskontakt

Tlf: 23 08 61 67

E-post: jorgen.moland@samfunnsforskning.no

Aanes, Guttorm

Cand.polit., medievitenskap, informasjonsrådgiver

Arbeidsfelt: Internett, presse, publikasjoner, arrangementer

Tlf: 23 08 61 25

E-post: guttorm.aanes@samfunnsforskning.no

3.7 Biblioteket

Lindblad, Sven

Hovedbibliotekar

Tlf: 23 08 61 91

E-post: sven.a.lindblad@samfunnsforskning.no

Grevle, Sidsel

Bibliotekar (50% stilling)

Tlf: 23 08 61 90

E-post: sidsel.grevle@samfunnsforskning.no

Hagen, Eva

Avdelingsbibliotekar

Tlf: 22 54 12 57

E-post: eva.hagen@samfunnsforskning.no

Hoelseth, Rune

Bibliotekassistent

Tlf: 23 08 61 90

E-post: rune.hoelseth@samfunnsforskning.no

Hustad, Jon Haakon

Bibliotekar

Tlf: 22 54 12 76

E-post: jon.h.hustad@samfunnsforskning.no

3.8 IT-avdelingen

Naas, Nils-Eivind

Avdelingsleder

Tlf: 23 08 61 87

E-post: nils-eivind.naas@samfunnsforskning.no

Kleiven, Vegard

Driftsleder

Tlf: 23 08 61 88

E-post: vegard.kleiven@samfunnsforskning.no

Muren, Stig
Konsulent
Tlf: 23 08 61 28
E-post: stig.muren@samfunnsforskning.no

3.9 Kantinen

Skistad, Wenche
Kantineleder
Tlf: 23 08 61 97

Haugen, Audhild
Kantineassistent (50% stilling)
Tlf: 23 08 61 97

3.10 Faglig bakgrunn i staben

Sett på bakgrunn av utdanning fordeler den vitenskapelige staben seg som vist i tabell 1.

Tabellen beskriver det samlede forskningsmiljø ved ISF. For 2004 er ansatte i mindre enn 1/2 stilling ikke tatt med i statistikken. Heltids ansatte i permisjon er regnet inn.

Tabell 1. Den vitenskapelige staben etter fagområde, pr. 31. desember 2004

Fagområde	2002	2003	2004
Sosiologi	19	17	14
Statsvitenskap	4	4	4
Økonomi	8	7	7
Filosofi/Idéhistorie	1	1	1
Sosialantropologi	4	4	4
Historie	5	4	5
Kriminologi	2	1	1
Samfunnsgeografi	1	1	1
I alt	44	39	37

3.11 Forskningsledere

Ved utgangen av 2004 har instituttet følgende forskningsledere:

- Grete Brochmann (Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner)
- Anne Lise Ellingsæter (Kjønn og samfunn)
- Håkon Lorentzen (Sivilsamfunn i endring). Lorentzen koordinerer også forskere og prosjekt innen Idrettsforskningsprogrammet i Norges forskningsråd.
- Hege Torp (Sysselsetting og arbeidsvilkår)
- Bernt Aardal (Politikk, opinion og makt).

3.12 Vitenskapelig kompetanse

Vitenskapelige medarbeiderne tilkjennes formell kompetanse etter samme regler som gjelder ved universitetene. De fordelte seg etter kompetanse som vist i tabell 2. Ved utgangen av 2004 hadde instituttet 33 ansatte med kompetanse som forsker II/I og 2 ansatt i stipendiatstillinger.

Tabell 2. Ansatte forskere etter kompetanse, pr. 31. desember 2004

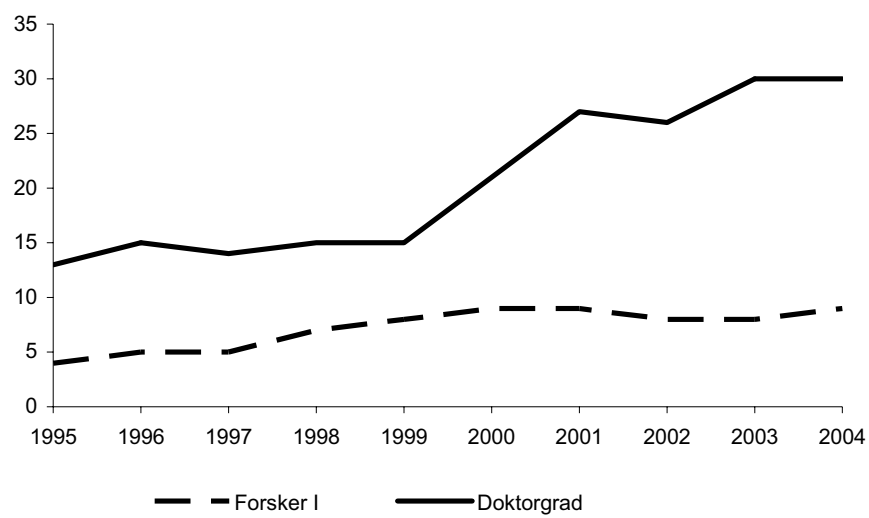
	2002	2003	2004
Forsker I	8	8	9
Forsker II	21	25	24
Stipendiat	8	2	2
Vitenskapelig assistent	7	4	2
I alt	44	39	37

Tabellen omfatter de forskere som er nevnt under pkt. 3.10 foran. Ansatte i mindre enn 1/2 stilling er ikke tatt med. Heltids ansatte i permisjon er regnet inn.

Ved årets utgang hadde 30 forskere ved instituttet doktorgrad.

Anja Bredal disputerte 11. november for dr. polit.-graden over avhandlingen «*Vi er jo en familie.*» *Arrangerte ekteskap, autonomi og fellesskap blant unge norsk-asiater.* Doktorgraden ble avlagt ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Figur 1. Antall ansatte forskere med kompetanse som forsker I og med doktorgrad pr. 31. desember 1995–2004

Prosjekter under arbeid i 2004

Ved instituttet ble det i 2004 arbeidet med i alt 68 prosjekter. De fleste av disse prosjektene kan grupperes innenfor fem hovedområder:

- Sysselsetting og arbeidsvilkår
- Kjønn og samfunn
- Sivilsamfunn i endring
- Politikk, opinion og makt
- Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske relasjoner

Mellom enkeltprosjekter er det i mange tilfeller et nært samarbeid. Instituttet ønsker en rimelig balanse mellom integrering av enkeltprosjekter i samlende forskningsprogrammer på den ene siden og åpenhet for å ta opp problemstillinger som faller utenfor de optrukne rammer på den andre. Forskningen ved ISF omfatter derfor også prosjekter som ikke lar seg plassere naturlig innenfor noen av de fem hovedområdene.

Ved hvert prosjekt er de viktigste publiserte arbeider tatt med. Av plasshensyn er ikke all rapportering ført opp.

En økonomisk oversikt over prosjektbevilgningene etter kilde, er gitt i kapittel 11.4.

4.1 Sysselsetting og arbeidsvilkår

Grenseløst for hvem? Skandinavisk kompetanseemigrasjon fra 1980 til 1997

Bemanning: Marianne Røed
Tidsplan: 2001–2004
Finansiering: NOS-S
Nordisk Ministerråd
Prosjekt nr. 410.22

Prosjektbeskrivelse

Dette prosjektet analyserer sammensetningen av flyttestrømmen fra Norge, Sverige og Danmark med hensyn til kompetanse. Med kompetanse menes observerbar personkapital, variable og uobserverbare inntektsgivende evner. De sentrale problemstillingene i prosjektet er knyttet til hvordan gjennomsnittet og spredningen i de nasjonale inntektsfordelingene – i immigrasjons- og emigrasjonslandene – påvirker den kompetansemessige sammensetningen av flyttestrømmen mellom landene i Skandinavia, og fra Skandinavia til land utenfor denne regionen. De empiriske analysene i prosjektet baserer seg på registerdata fra Norge, Sverige og Danmark for perioden 1980–1997.

De viktigste arbeidene

Røed, Marianne (2002) «Utvandringen från de skandinaviska länderna.» I: Per Molander og Torben M. Andersen (red.) *Alternativ i välfärdspolitiken*. Stockholm: SNS Förlag:56–66.
Røed, Marianne, Peder J. Pedersen og Lena Schröder (2003) «Emigration from the Scandinavian welfare states.» I: Torben M. Andersen og Per Molander (red.) *Alternatives for welfare policy – coping with internationalization and demographic change*. New York: Cambridge University Press.

Education and wage inequality in Europe (EDWIN)

Bemanning: Erling Barth
Harald Dale-Olsen
Tidsplan: 2002–2005
Finansiering: EU
Prosjekt nr. 410.29

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er et samarbeid mellom forskere i ni europeiske land: Finland, Frankrike, Tyskland, Hellas, Italia, Norge, Portugal, Sverige og Storbritannia. Det overordnede målet for prosjektet er å gjennomføre analyser av samspillet mellom utdanningsvekst og lønnsforskjeller i Europa gjennom de siste årtier. Forskerne analyserer endringer i lønnsstruktur og sysselsetting som følge av

endringer i utdanningssystemene og institusjonene i arbeidsmarkedet. Holder etterspørselen etter utdanning tritt med veksten i kapasiteten i utdanningssystemene? Hva er konsekvensene av utdanningsboomen for lønnsulikhet i Europa? Analysene gjennomføres ved hjelp både av komparative data fra internasjonale kilder, og av sammenliknbare datasett fra de enkelte landene. Prosjektet og foreløpige resultater er presentert på www.etla.fi/edwin

Det viktigste arbeidet

Barth, Erling (2004) «Hvorfor så store forskjeller i lønnsstruktur mellom land?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (2):285–288.

Svart arbeid

Bemanning: Erling Barth
Tone Ognedal, Frischsenteret

Tidsplan: 2002–2004

Finansiering: Frischsenteret
Skattedirektoratet

Prosjekt nr. 410.31

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med Frischsenteret ved Tone Ognedal. Prosjektet har til formål å forklare omfanget av svart arbeid. Spesielt tar vi for oss etterspørselsiden i markedet for svart arbeid. Prosjektet har både en teoretisk og empirisk innretning. Den empiriske delen bruker data fra spørreundersøkelser fra 1980, 2000 og 2003. Det viser seg at omfanget av svart arbeid har gått betydelig ned i løpet av denne 20 års perioden. Et viktig resultat er at etterspørselssiden er vel så viktig som tilbudssiden når det gjelder å bestemme omfanget av markedet for svart arbeid..

Det viktigste arbeidet

Barth, Erling og Tone Ognedal (2004) *Markeder med svart arbeid*. Rapport 9/2004. Oslo: Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning.

Lønnsutvikling for administrativt ansatte i staten

Bemanning: Pål Schøne
Marianne Røed

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: Norsk Forskerforbund

Prosjekt nr. 410.34

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å analysere lønnsutviklingen for administrativt ansatte med høyere grads utdanning i universitets- og høyskolesystemet i staten. Analyseperioden har vært 1990–2001. Prosjektet omfatter analyser av den generelle lønnsutviklingen for gruppen med administrativt ansatte med høyere grads utdanning i universitets- og høyskolesystemet i staten i perioden 1990–2002. Analysene har også tatt for seg den relative lønnsutviklingen for den ovennevnte gruppen sammenlignet med vitenskapelige ansatte i den samme perioden. I analysene har vi tatt hensyn til at deler av lønnsutviklingen og lønnsforskjellene mellom grupper kan forklares med at sammensetningen innenfor gruppene endres over tid. Ved bruk av multivariat regresjonsanalyse på individnivå har vi kontrollert for slike defekter.

Det viktigste arbeidet

Røed, Marianne og Pål Schøne (2003) *Forske eller administrere: Hva lønner seg? Lønn og karriereutvikling for ansatte i universitets- og høyskolesektoren*. ISF-rapport 2003:6.

Lønnsutvikling for forskere i offentlig sektor

Bemanning: Marianne Røed
Pål Schøne
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Norsk Forskerforbund
Prosjekt nr. 410.35

Prosjektbeskrivelse

I dette prosjektet har vi analysert lønnsutviklingen for forskere og undervisningspersonell i den offentlige universitets- og høyskolesektoren i Norge, fra 1997 og fremover. Hensikten er å beskrive hvordan det gjennomsnittlige lønnsnivået og skjevheten (spredningen) i lønnsfordelingen har utviklet seg for denne gruppen sammenlignet med tilsvarende utdannings- og stillingsgrupper innen privat sektor, og innenfor andre deler av det offentlige. Tilsvarende grupper blir i denne sammenheng definert som arbeidstakere med samme utdanningsnivå, fagområde og stillingstype.

Alle analysene er basert på grunnlagsdataene til Statistisk sentralbyrås (SSBs) Lønnsstatistikk. Analyseperioden er fra og med 1997 til og med 2001 og omfatter heltidsansatte arbeidstakere med utdanning på hovedfagsnivå eller høyere.

Resultatene viser at statsansatte forskere har et noe lavere lønnsnivå enn høyt utdannede med tilsvarende generell kompetanse innen andre deler av offentlig sektor. I forhold til sammenlignbare kompetansegrupper innen privat sektor, er lønnsnivået betydelig lavere.

De viktigste arbeidene

Røed, Marianne og Pål Schøne (2003) *Forske eller administrere: Hva lønner seg? Lønn og karriereutvikling for ansatte i universitets- og høyskolesektoren*. ISF-rapport 2003:6.

Røed, Marianne og Pål Schøne (2004) *Forskernes plass i den norske lønnsfordelingen*. ISF-rapport 2004:4.

Förändrade lönestrukturer och förhandlingssystem i Norden

Bemanning: Erling Barth
Rita Asplund, ETLA, Helsinki

Tidsplan: 2003–2005

Finansiering: NOS-S

Prosjekt nr. 410.36

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er et samarbeid med Universitetet i Stocholm, Universitetet i Reykjavik, Handelshøyskolen i Aarhus og ETLA, Helsinki. Prosjektet tar for seg sammenhengen mellom lønnsbredning og forhandlingssystemer i Norden. Prosjektet har fokus på trekk ved den nordiske forhandlingsmodellen som er under endring, og hvilke konsekvenser disse endringene kan få for lønnsstrukturen i de nordiske landene.

Medvirkning, læring og belønning i det nye arbeidslivet

Bemanning: Hege Torp
Erling Barth
Harald Dale-Olsen
Pål Schøne

Tidsplan: 2003–2006

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 410.37

Prosjektbeskrivelse

Arbeidslivet er i kontinuerlig endring. De fleste endringene skjer med små skritt. Dette gjelder utviklingstrekk knyttet til forhold på hver enkelt arbeidsplass: organisering av arbeidet, bruk av teknologi, samarbeid mellom ledelse og ansatte, og belønningssystemer. Strukturendringer er ikke nytt i norsk arbeidsliv, men tempoet og konsekvensene er kanskje større enn før. Dette forklares ofte ut fra økt konkurranse og internasjonalisering, større krav til lønnsomhet, raskere teknologisk utvikling og knapphet på arbeidskraft (lokalt og nasjonalt).

Dette er problemstillinger som analyseres i prosjektet. Grunnlaget for de empiriske analysene er Arbeids- og bedriftsundersøkelsen 2003, en intervjuundersøkelse blant daglige ledere for et representativt utvalg av norske virk-

somheter i privat og offentlig sektor med mer enn 10 ansatte. Intervjuet med daglig leder er koblet til registerbasert informasjon om virksomhetene og de ansatte for perioden 1995-2003. Dette gir oss paneldata og dermed bedre muligheter til å identifisere kausale sammenhenger enn man har med rene tverrsnittsdata.

Prosjektet gjennomføres som et samarbeidsprosjekt mellom Institutt for samfunnsforskning, Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU, Forskningsstiftelsen Fafo, og Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning.

Evaluering av nye beregningsregler for yrkesrettet attføring og medisinsk rehabilitering

Bemanning: Hege Torp
Inés Hardoy
Aagoth Elise Storvik
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Arbeids- og sosialdepartementet
Prosjekt nr. 410.38

Prosjektbeskrivelse

Regelverket for beregning av ytelser under medisinsk rehabilitering og yrkesrettet attføring ble endret med virkning fra januar 2002. Reformen gjelder beregning og beskatning av stønader til livsopphold. Det ble ikke gjort endringer i grunnvilkårene for rett til rehabiliterings- og attføringspenger. Formålet med ytelsene ligger fast, og kriteriene knyttet til sykdom, skade eller lyte, samt nødvendige tiltak for å bedre funksjons- og arbeidsevnen ligger fast.

Ved reformen ble de behovsprøvde stønadene ektefelle tillegg og stønad til husholdsutgifter avvirket. Det behovsprøvde barnetillegget er erstattet med et fast, men mye lavere barnetillegg. Under den nye ordningen gis det imidlertid stønad til barnetilsyn i den tiden en person deltar på yrkesrettet attføring.

Effektene av reformen er analysert på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet. Analysene er basert på individdata for stønadsmottakere i 2001 og 2002. Det innebærer at vi bare ser på de helt kortsiktige effektene av reformen, fra siste år under det gamle regelverket til første år under det nye regelverket. Individinformasjon er hentet fra administrative registre i Rikstrygdeverket, Aetat Arbeidsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

Det viktigste arbeidet

Hardoy, Inés, Hege Torp og Aagoth Elise Storvik (2004) *Hvem får mer og hvem får mindre? Effekter av nye beregningsregler for stønader til livsopphold under attføring og rehabilitering*. ISF-rapport 2004:14.

Brukerundersøkelser som beslutningsgrunnlag for utforming av offentlige tjenester

Bemanning: Pål Schøne
Aagoth Elise Storvik
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Arbeids- og sosialdepartementet
Prosjekt nr. 410.39

Prosjektbeskrivelse

Brukerundersøkelser er et viktig ledd i moderniseringen av offentlig sektor. Målsettingen er at tjenestetilbudet skal tilpasses den enkelte brukers behov og bidra til å gi brukerne mer innflytelse over tjenestetilbudet. Bruken av brukerundersøkelser i denne sammenheng støter imidlertid på en del utfordringer, både av prinsipiell og mer praktisk karakter. Det er mulig å argumentere for at brukerundersøkelser ikke alltid er egnet for å vurdere tjenestetilbudets kvalitet. På den annen side synes det rimelig å anta at brukerundersøkelser kan være relevante i forhold til aspekter ved alle typer offentlige tjenestetilbud. Dette prosjektet har tatt opp problemstillinger knyttet til brukerundersøkelser, og da særlig bruken av slike undersøkelser som en del av beslutningsgrunnlaget for utforming og revisjon av *offentlige tjenester innenfor arbeidsliv og arbeidsmarked*. Formålet med prosjektet er å gi kunnskap om bruken av slike undersøkelser, samt å bidra til en kritisk debatt. Hovedproblemstillingen i prosjektet har vært å diskutere brukerundersøkelser som metode.

Det viktigste arbeidet

Storvik, Aagoth Elise (2004) «Bruken av brukerundersøkelser.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (1):122–133.

Lønnsutvikling for funksjonærgrupper i privat og offentlig sektor

Bemanning: Pål Schøne
Marianne Røed
Erling Barth
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Norsk Tjenestemannslag
Prosjekt nr. 410.40

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet studerer lønnsutviklingen for sammenliknbare funksjonærgrupper i privat og offentlig sektor i perioden 1997-2001. Det finnes ikke identiske yrkeskoder på tvers av sektorene i Norge, og funksjonærgruppene blir definert ut fra to kriterier: Det ene er yrkeskodene, og det andre er utdanningsnivå og fagfelt. Det betyr at vi konstruerer grupper som er rimelig sammenliknbare på tvers av sektor med hensyn til arbeidsoppgaver og kvalifikasjonskrav. Yrkesgruppene blir definert med utgangspunkt i kontor- og saksbehandlerstillinger i offentlig sektor, som så forsøkes «matchet» med tilsvarende grupper i private virksomheter.

Alle analysene er basert på grunnlagsdata til Statistisk sentralbyrås (SSBs) Lønnsstatistikk. Herfra henter vi ut individinformasjon om månedsførtjeneste, sektortilhørighet (stat eller industri), utdanning, yrkeserfaring og ansiennitet. Basert på informasjon om stilling og yrke har vi forsøkt å konstruere sammenliknbare funksjonærgrupper på tvers av sektorene.

Resultatene viser at funksjonærer i industrien har hatt noe høyere lønnsvekst i perioden 1997-2001 enn funksjonærer i staten. Akkumulert lønnsvekst for funksjonærer i industrien er 24,5 prosent. Akkumulert lønnsvekst for funksjonærer i staten er 21,1 prosent. Høyest lønnsvekst finner vi for funksjonærer i industrien med lang utdanning.

Forskjeller i lønnsvekst kan være knyttet til endringer i underliggende tilbuds- og etterspørselsforhold og til endringer i forhandlingssystemet. Ser vi nærmere på tallene for de enkelte årene, ser det ut til at statsansatte kom særlig dårlig ut på slutten av 90-tallet, uten at dette ble tatt igjen etterpå. Vi kan ikke, på grunnlag av de tallene vi har produsert her, si noe sikkert om årsakene til forskjellene i lønnsvekst i perioden.

Det viktigste arbeidet

Barth, Erling, Marianne Røed og Pål Schøne (2004) *Lønnsutviklingen for funksjonærer i offentlig og privat sektor 1997–2001*. ISF-rapport 2004:3.

Permisjoner/deltid – effekter på arbeidstilbud og lønn

Bemanning: Pål Schøne

Inés Hardoy

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: Arbeids- og sosialdepartementet

Prosjekt nr. 410.41

Prosjektbeskrivelse

Formålet er å analysere sammenhengen mellom deltidsarbeid og timelønn for kvinner, med spesielt fokus på sammenhengen mellom uønsket deltid og timelønn. Har kvinner som arbeider uønsket deltid lavere timelønn sammenlignet

med kvinner som arbeider heltid, også etter kontroll for forskjeller i observerte kjennetegn? Vi benytter paneldata fra Statistisk sentralbyrås (SSBs) levekårsundersøkelse. Observasjonsårene er 1997 og 1998.

Vi finner ingen forskjeller i timelønn mellom kvinner som arbeider deltid og ikke uttrykker ønske om lengre arbeidstid og kvinner som arbeider heltid. Imidlertid har kvinner som arbeider uønsket deltid ca. 2 prosent lavere time-lønn sammenlignet med kvinner som arbeider heltid. Vi finner også at uønsket deltid ikke er en absorberende tilstand, men for de som blir værende i tilstanden er lønnsgapet dobbelt så stort, sammenlignet med lønnsgapet for de som forlater tilstanden, med overgang til enten ønsket deltid eller heltid.

Det viktigste arbeidet

Hardoy, Inés og Pål Schøne (2004) *Mindre betaling for færre timer? En analyse av sammenhengen mellom uønsket deltid og timelønn*. ISF-rapport 2004:16.

Tilpasningsprosesser i markedsøkonomi knyttet til økt arbeidskraftstilbud som et resultat av innvandring

Bemanning: Marianne Røed

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: Arbeids- og sosialdepartementet

Prosjekt nr. 410.42

Prosjektbeskrivelse

Temaet for dette prosjektet er effekter av arbeidsinnvandring på lønns- og sysselsettingsutviklingen i mottakerlandet. Lønnsutvikling handler om endringer i det gjennomsnittlige lønnsnivået og i relative lønninger mellom forskjellige grupper i arbeidsmarkedet. Sysselsettingsutvikling kan dreie seg om individenes sannsynlighet for å være i jobb, bli arbeidsløse, skifte jobb, samt arbeidsstedets geografiske og næringsmessige plassering. Hvilke forhold påvirker hvordan effektene av innvandring blir for arbeidsstyrken i gjennomsnitt? Hvilke forhold påvirker fordelingen av effekter mellom grupper med ulik kompetanse, geografisk og næringsmessig tilknytning?

Disse problemstillingene diskuteres i en norsk sammenheng. Dette betyr at hovedkonklusjoner fra den internasjonale forskningslitteraturen relateres til norske innvandringserfaringer og sentrale kjennetegn ved arbeidsmarkedet her i landet. Dessuten diskuteres mulighetene for å analysere sentrale problemstillinger innen temaområdet med norske registerbaserte datamaterialer. Spørsmål av denne typen er viktige for å forstå hvordan økt innvandring kan komme til å påvirke forskjellige deler av norsk arbeidsliv; hvilke arbeidstakergrupper taper og hvilke tjener, hvilke bransjer fremmes og hemmes i sin utvikling, hvilke deler av den norske velferdsstatøkonomien kommer under press og hvor kan presset komme til å lette?

Forskning om eierskap i Norge

Bemanning: Trygve Gulbrandsen
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Næringslivets hovedorganisasjon
Prosjekt nr. 410.43

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet har vært å gi en kort beskrivelse av eksisterende forskning om eierskap i Norge og deretter peke ut temaer og problemstillinger for videre forskning på området. Prosjektet er rapportert i ISF-rapport 2004:8. I denne rapporten diskuteres blant annet problemstillinger knyttet til likhetene og forskjellene mellom nasjonale eiersystemer, til statlig eierskap i Norge, og til institusjonelle eiere, familiebedrifter og uformelle investorer. I tillegg har prosjektleder utarbeidet et manuskript på engelsk om «Owners as political actors», som ble presentert ved The 16th Annual Meeting on Socio-Economics. Denne konferansen ble holdt ved George Washington University, Washington DC, USA, 9.–11. juli 2004. Dette manuskriptet bygger på data fra Makt- og demokratiutredningens Lederskapsundersøkelse.

Det viktigste arbeidet

Gulbrandsen, Trygve (2004) *Temaer og problemstillinger for videre forskning om eierskap i Norge*. ISF-rapport 2004:8.

Gulbrandsen, Trygve (2004) «Owners as political actors.» Paper presented at The 16th Annual Meeting on Socio-Economics, George Washington University, Washington DC, USA, 9–11 July 2004.

Virkninger av samarbeidet i arbeidslivet på tillit og konsensus

Bemanning: Trygve Gulbrandsen
Tidsplan: 2004
Finansiering: Arbeids- og sosialdepartementet
Prosjekt nr. 410.44

Prosjektbeskrivelse

Det er et utstrakt samarbeid mellom partene i norsk arbeidsliv. Gjennom dette samarbeidet bringes lederne og representantene for de ulike arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene i nær kontakt med hverandre. I dette prosjektet tas det sikte på å undersøke hvordan denne kontakten preger de personene som deltar aktivt i de forskjellige samarbeidsordningene. Det har blant annet blitt undersøkt om de lederne som har hyppigst kontakt med representanter for «motparten» er nærmere hverandre i ideologisk og politisk forstand enn ledere med mindre kontakt. I prosjektet er det også studert om hyppige kontakter fører til større grad av gjensidig tillit mellom lederne for de ulike organisasjonene og institusjonene i arbeidslivet. I prosjektet er det benyttet data fra Makt-

og demokratiutredningens Lederskapsundersøkelse. Hovedfunnet i prosjektet er at den norske samarbeidsmodellen ikke fremmer ideologisk moderasjon eller konsensus mellom deltakerne fra arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. Derimot ser deltakelse ut til å skape større tillit til motparten. Resultatene av prosjektet ble lagt frem i et paper – «The effects of cooperation in the labour market upon trust and consensus» – som ble presentert ved «The 7th International Industrial Relations Association (IIRA) European Regional Congress» i Lisboa 7.–11. september 2004.

Arbeidsmarkedssituasjonen for akademikere

Bemanning: Erling Barth
Hege Torp
Marianne Røed
Pål Schøne
Tidsplan: 2003–2005
Finansiering: Akademikerne
Prosjekt nr. 410.45

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å framskaffe kunnskap om arbeidsmarkedet for akademikere i Norge; hvordan det er i dag og hvordan det vil utvikle seg i løpet av de nærmeste 5-10 år. Vi har sett på sysselsettingsmuligheter, arbeidsløshet og lønnsutvikling for ulike grupper av akademikere i privat og offentlig sektor. Vi har sett på situasjonen for nyutdannede akademikere, mobilitet i arbeidsmarkedet, og prognoser for framtidig tilbud og etterspørsel. Vi har også diskutert arbeidsmarkedssituasjonen for norske akademikere i lys av at EU fikk 10 nye medlemsland 1. mai 2004. Prosjektet bygger på foreliggende statistikk og litteratur samt nye analyser der vi utnytter data og resultater fra tidligere gjennomførte studier ved ISF.

Det viktigste som har skjedd i arbeidsmarkedet for akademikere, er at tilgangen på arbeidskraft med høyere utdanning har økt kraftig de siste 30 årene og at etterspørsel har økt minst like mye. Andelen av befolkningen med bare grunnskole har gått ned fra 54 prosent til 20 prosent, mens andelen med universitets- og høyskoleutdanning har økt fra 7 til 23 prosent (1970-2002). Arbeidsmarkedet har imidlertid absorbert den økte tilgangen på akademisk arbeidskraft uten at arbeidsløsheten har økt, og uten at lønningene er presset ned.

Økningen i tilbudet avspeiler at høyere utdanning er blitt tilgjengelig for en langt større andel av befolkningen enn tidligere. Økningen i etterspørselen er dels et resultat av endringer i næringsstrukturen ved at utdanningsintensive næringer vokser mer enn andre næringer, og dels et resultat av teknologiske endringer: Alle næringer og virksomheter tar i bruk ny teknologi og organisere-

rer arbeidet på en annen måte som innebærer økt bruk av akademisk arbeidskraft

Yrkesaktiviteten blant akademikere er høy og arbeidsløsheten er lav sammenliknet med arbeidstakere med lavere utdanning. Blant personer 26-65 år med grunnskoleutdanning er 66 prosent yrkesaktive, blant personer med universitets- og høyskoleutdanning er 92 prosent yrkesaktive (2002). Blant de yrkesaktive i denne aldersgruppen er hhv 2,9 prosent og 2,0 prosent arbeidsløse (2002).

Det viktigste arbeidet

Barth, Erling, Marianne Røed, Pål Schøne og Hege Torp (2004) *Arbeidsmarkedet for akademikere*. ISF-rapport 2004:9.

Kunnskapsoversikt på området «Det nye arbeidsmarkedet»

Bemanning: Pål Schøne
Harald Dale-Olsen
Hege Torp
Marianne Røed

Tidsplan: 2004

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 410.46

Prosjektbeskrivelse

Program for Arbeidslivsforskning i Norges forskningsråd startet opp i 2002, og skal etter planen gå til og med 2011. I første fase av programmet er det lagt sterkt vekt på forhold av betydning for et inkluderende arbeidsliv. Det overordnede målet er å bidra med vesentlig ny innsikt om viktige utviklingstrekk i arbeidslivet med særlig vekt på forhold og prosesser som påvirker den enkeltes deltakelse, utvikling, nærvær og fravær i arbeidslivet. Høsten 2004 reviderte programstyret programplanen. I den forbindelse var det behov for en gjennomgang av forskningsstatus og trender på feltet arbeidslivsforskning. Gjennomgangen skulle bidra til en revidert strategi og programplan for Arbeidslivsforskningen i årene som kommer. Som et ledd i dette arbeidet har ISF utarbeidet en artikkelsamling på feltet utviklingstrekk i arbeidsmarkedet.

Artiklene analyserer utfall som et resultat av både individers, bedrifters og myndigheters atferd. Artikkelsamlingen tar for seg følgende seks temaer: Atypiske ansettelsesforhold; integrering av innvandrere i arbeidsmarkedet; omstillinger; inkluderende arbeidsliv og pensjoneringsatferd for eldre arbeidstakere; sykefravær; lønnsdannelse og lønnsforskjeller. I tillegg har Hege Torp og Pål Schøne skrevet en artikkel om opplæring i arbeidslivet.

Det viktigste arbeidet

Schøne, Pål (red.) (2005) *Det nye arbeidsmarkedet. Kunnskapsstatus og problemstillinger.*

Oslo: Norges Forskningsråd.

Schøne, Pål og Hege Torp (2005), «Opplæring i arbeidslivet». I: Bente Rasmussen (red.) *Et bærekraftig nytt arbeidsliv.* Norges forskningsråd.

Effekter av fødselspermisjon på lønn og arbeidstid

Bemanning: Pål Schøne

Inés Hardoy

Tidsplan: 2004

Finansiering: Arbeids- og sosialdepartementet

Prosjekt nr. 410.47

Prosjektbeskrivelse

Likestillingsombudet rapporterer om at en stadig større andel av henvendelse-
ne dit gjelder kvinner som ikke får tilbake den jobben de hadde før de gikk ut
i svangerskapspermisjon. Omplussing eller nedgradering kan få negative
konsekvenser for videre karriere, i form av lavere lønn eller kortere arbeidstid.
I dette prosjektet har vi benyttet paneldata fra representativ registerbaserte
datamaterialet av sysselsatte kvinner for å se om vi finner indikasjoner på at
karriereutviklingen for småbarnsmødre har forverret seg de senere årene (fram
til 2001).

Vi fant at kvinner med barn har lavere timelønn enn kvinner uten barn,
men ingen klare tegn til at utviklingen har forverret seg de senere årene. Uvik-
lingen preges av stabilitet. En analyse av sammenhengen mellom barnefødsler
og arbeidstid blant sysselsatte kvinner viser en utvikling mot mindre heltid til
fordel for mer deltid i de senere årene.

Det viktigste arbeidet

Hardoy, Inés og Pål Schøne (2004) *I klemme mellom barneomsorg og karriere. En analyse av
karriereutvikling for småbarnsmødre.* ISF-rapport 2004:17.

Lønn, yrke og segregering

Bemanning: Erling Barth

Pål Schøne

Marianne Røed

Tidsplan: 2004–2005

Finansiering: Arbeids- og sosialdepartementet

Prosjekt nr. 410.49

Prosjektbeskrivelse

Et hovedformål med prosjektet er å ta i bruk individdata fra lønnsstatistikken for å studere lønnsstrukturen i Norge. Prosjektet tar for seg lønnsstrukturen i både privat og offentlig sektor, med vekt på lønnspremien for kompetanse i de to sektorene. Prosjektet har tre deler.

For det første ser vi nærmere på den lønsmessige avkastningen av ulike former for kompetanse i de to sektorene.

For det andre tar vi for oss ansiennitetsprofiler i de to sektorene.

For det tredje vil vi beregne bidraget fra ulike deler av lønnsstrukturen til generell ulikhet i arbeidsmarkedet. Vi ser spesielt på sammenhengen mellom sektorvalg og lønnsstrukturen, som går to veier: lønnsstrukturen påvirker sektorvalg og sektorvalg påvirker vår måling av lønnsstrukturen.

Analysene vil være basert på registerdata på individnivå, i hovedsak hentet fra grunnlagsdataene til Statistisk sentralbyrås (SSBs) Lønnsstatistikk.

Lønnsforskjeller og forhandlingssystem i Staten

Bemanning: Erling Barth
Pål Schøne

Tidsplan: 1993–2004

Finansiering: Arbeids- og sosialdepartementet

Prosjekt nr. 411.14

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet studerer sammenhengen mellom lønns- og forhandlingssystemene og lønnsforskjeller innen staten. Hva er konsekvensene av økt vekt på lokal lønnspolitikk i staten? Prosjektet fokuserer særlig på lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, men tar også for seg lønnsforskjeller langs en rekke andre dimensjoner, blant annet avkastningen av utdanning og lønnsforskjeller mellom etater i staten. Prosjektet benytter data fra Statens sentrale tjenestemannsregister.

Et hovedresultat fra prosjektet er at vi nå ser en utvikling mot noe større lønnsforskjeller i staten. Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn øker noe. Det samme gjør lønnsforskjellene mellom statsansatte med ulikt utdanningsnivå. Lønnsgapet mellom statsansatte med kort og lang utdanning øker noe fra 2001 til 2002.

De viktigste arbeidene

- Jensen, Ragnhild Steen (1994) *Stillingsvurdering og likelønn i staten*. ISF-rapport 1994:21.
Barth, Erling (1996) *Lønnsforskjeller og lønnsystem i staten*. ISF-rapport 1996:4.
Schøne, Pål (1997) *Lønnsforskjeller i staten. En analyse av ansiennitetstillegg, avkastning av utdanning og begynnerlønnforskjeller*. ISF-rapport 1997:20.
Schøne, Pål (1999) *Lønnsdannelse og lønnsforskjeller i staten 1987-1998*. ISF-rapport 1999:15.
Schøne, Pål (2002) *Ti år med et mer desentralisert lønns- og forhandlingsystem i staten: Hva har skjedd?* ISF-rapport 2002:3.

Barnefamiliers tilpasning: Effekter av kontantstøtten på tilbudet av arbeidskraft

Bemanning: Hege Torp
Pål Schøne
Inés Hardoy
Tidsplan: 2000–2004
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 411.99

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet har hatt som mål å analysere sammenhengen mellom barnerelaterte økonomiske ytelser og tilbudet av arbeidskraft fra småbarnsforeldre, med hovedvekt på effekter av kontantstøtten som ble innført i 1998.

I prosjektets empiriske del fokuseres det på effekter av kontantstøtten på yrkesaktivitet karakterisert, samt ved lønnsinntekt. Hypoteser om variasjoner i effekter av kontantstøtten mellom kvinner og menn og mellom grupper av småbarnsforeldre testes. Økonomisk teori tilsier at familiens inntekt vil være av betydning. Utdanning og yrkeserfaring vil i stor grad påvirke inntekten. Utdanning og tidligere yrkeserfaring kan imidlertid også fange opp variasjoner i preferanser for det å være yrkesaktiv.

Det empiriske grunnlaget er i hovedsak registerbaserte paneldata for yrkesaktivitet 1994–2001 for kvinner og menn med yngste barn født 1992–1998.

Resultatene fra prosjektet viser at kontantstøtten reduserer mødres arbeidstilbud på kort sikt. Dette resultatet finner vi både når vi måler arbeidstilbudet ved yrkesdeltagelse eller antall arbeidstimer. Analysene antyder at kontantstøtten reduserer yrkesdeltagelsen og antall arbeidstimer med 4-5 prosent.

Videre finner vi ingen klar støtte for en hypotese om at kontantstøtten har varige effekter på mødres arbeidstilbud, og den har heller ingen effekter på mødres timelønn.

Evaluerings av kontantstøtten byr på metodemessige utfordringer. Prosjektet har vist at resultatene er følsomme overfor valg av analysedesign.

De viktigste arbeidene

- Schöne, Pål (2002) «Kontantstøtten og effekter på arbeidstilbudet: Hva er en god sammenligningsgruppe?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 19 (1):23–30.
- Schöne, Pål (2002) «Labour supply response to a cash-for-care reform.» Paper presented at The European Society for Population Economics, Bilbao, juni 2002..
- Schöne, Pål (2003) «The effect of a family policy reform on mother's pay. A natural experiment approach.» Paper presented at the European Society for Population Economics (ESPE) Conference, New York, June 2003.
- Schöne, Pål (2004) «Kontantstøtten og mødres arbeidstilbud: Varig effekt eller retur til arbeid?» *Norsk Økonomisk Tidsskrift* 118:1–21.
- Schöne, Pål (2004) «Labour supply effects of a cash-for-care subsidy.» *Journal of Population Economics* 17 (4):703–727.

4.2 Kjønn og samfunn

En komparativ studie av holdinger til likestilling

Bemanning: Johannes Bergh
Tidsplan: 2003–2007
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 418.25

Prosjektbeskrivelse

Formålet med dette doktorgradsprosjektet er å studere holdninger til kjønnsroller og likestilling i et komparativt perspektiv. To overordnede problemstillinger står sentralt: 1) Hva forklarer variasjon i holdninger til likestilling, mellom land og på individnivå? 2) Hva er effekten av disse holdningene på stemmegivning?

Prosjektet tar i bruk et stort utvalg av nasjonale og internasjonale surveyundersøkelser. Til nå har følgende undersøkelser vært en del av analysene: den norske medborgerundersøkelsen fra 2003, «National Election Studies» og «General Social Surveys» fra USA, den internasjonale undersøkelsen «World Values Surveys», samt en del av de Europeiske undersøkelsene som går under navnet «Eurobarometer». To delprosjekter er til nå avsluttet:

«Gender Attitudes and Modernization Processes». Prosjektet tar for seg flere vestlige land, og forsøker å forklare holdninger til kjønnsroller ved hjelp av en teori om «materielle forklaringer», samt en teori om «verdiforklaringer». De materielle faktorene som er en del av analysen har alltid større forklaringskraft. En hypotese om at verdier er viktigere i land med høyt utviklingsnivå, enten økonomisk eller på likestillingsområdet, finner ikke støtte. Begge forklaringstypene (materielle faktorer og verdier) får økt forklaringskraft med høyere utviklingsnivå.

«Explaining the Gender Gap». Utgangspunktet for dette prosjektet er en internasjonal trend de siste 10-20 år, hvor kvinner har en sterkere tilbøyelighet til å stemme på politiske partier på venstresiden enn menn, mens menn er overrepresentert på den politiske høyresiden. Ved å kombinere flere forklaringer fra den akademiske litteraturen på området, lager Bergh en modell som kan forklare «kjønnsgapet» i flere land hvor dette fenomenet eksisterer. Modellen testes i tre land: Norge, USA og Nederland. Et sentralt funn er betydningen av «feministisk bevissthet». En stor del av kjønnsgapet kan forklares av menns og kvinners ulike grad av «feministisk bevissthet», noe som i liten grad har vært vektlagt i den omfattende statsvitenskapelige forskningen på dette området tidligere.

Forskernettverk: Kjønn i arbeid – arbeid som kultur

Bemanning: Anne Lise Ellingsæter

Jorun Solheim

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 412.30

Prosjektbeskrivelse

Forskernettverket samler stipendiater og seniorforskere innen feltet kjønn og arbeid. Nettverket har deltakere fra en rekke forskningsmiljøer, bl.a. Arbeidsforskningsinstituttet, Institutt for samfunnsforskning, NOVA, Senter for kvinne- og kjønnsforskning ved Universitetet i Oslo. Forskernettverket er en fortsettelse av det tre-årige nettverksprosjektet «Kjønn i arbeid – nye relasjoner, nye teorier» (1997-2000), også finansiert av NFR.

Nettverket er organisert som en serie nettverksmøter/teoriseminarer. Formålet er å bidra til felles teoriutvikling og refleksjoner knyttet til spørsmål som: Hva slags kulturelle forestillinger om menn og kvinner ligger under og reproducerer det kjønnsdelte arbeidslivet? Hvordan «kjønnes» arbeidsoppgaver og arbeidskontekster, og hva slags institusjoner, symboler og mer generelle samfunnsstrukturer er slike prosesser forbundet med? Hvordan skal vi forstå forholdet mellom økonomi og kultur, det materielle og det symbolske, i den post-industrielle kapitalismen? Hvilke utfordringer stiller et flerkulturelt arbeidsliv til forståelsen av kjønn, klasse og generell sosial differensiering?

Barnefordelingssaker, forelderskap og barns beste

Bemanning: Kristin Skjørten
Tidsplan: 2001–2004
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 412.41

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet omhandler temaet barn og foreldre med utgangspunkt i høyesteretts- og lagmannsrettsavgjørelser om barnefordeling på slutten av 90-tallet. Det utgis ingen offentlig statistikk på familierettens område, og vi vet lite om rettspraksis og grunnlaget for avgjørelser om barnefordeling på 90-tallet. Tidligere undersøkelser av slike saker fra 70- og 80-tallet gir mulighet til sammenlikning av rettspraksis over tid. Har det skjedd noen vesentlige endringer i hvilke argumenter som tillegges vekt i domstolsavgjørelsene?

Et særpreg ved barnefordelingssakene er at det viktigste kriteriet som legges til grunn – barnets beste – i hovedsak er et skjønnsspørsmål. Dermed er disse sakene i større grad enn mange andre rettsavgjørelser egnet til å belyse forholdet mellom holdningsendringer i samfunnet og rettspraksis. Relevante perspektiver for analyse og drøfting av materialet er hvorledes forståelser av kjønn i tilknytning til foreldreskap uttrykkes i en kontekst der kjønnsnøytralitet skal legges til grunn i vurderingen av barns beste.

I en barnefordelingssak er barns beste tett forbundet med vurdering av omsorgsevne og mulighet hos hver av partene i saken. Hvordan retten definerer og vurderer omsorg ut fra vektlegging av momenter i saken, kan gi utgangspunkt for en utvidet drøfting av «omsorg» knyttet til teoriutvikling på feltet. Med det konfliktnivået vi nå ser ved barnefordeling, er det også av interesse å stille spørsmål ved hva kampen om barna handler om, og hva dette kan fortelle oss om foreldre og barn i dagens samfunn.

Det viktigste arbeidet

Skjørten, Kristin (2004) «Forståelser av overgrep i barnefordelingssaker.» *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 2 (3-4).

Medieframstilling om vold i familien

Bemanning: Kristin Skjørten
Tidsplan: 2002–2004
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 412.43

Prosjektbeskrivelse

Kunnskap om massemedienes fremstilling av vold er av betydning fordi vi i stor grad «ser» volden gjennom medieprismet. Større oppslag kan antas å bidra til påvirkning av allmennhetens forståelse om vold, og har innflytelse på den politiske dagsorden. Prosjektet analyserer et utvalg større avisoppslag om vold i hjemmet, hentet fra to landsdekkende aviser.

Hovedproblemstilling: Hva forteller medieprismet om volden, og hvilken sammenheng er det mellom mediefremstillingen og forskningsbasert kunnskap? De kvalitative sidene ved avisoppslagene skal analyseres med sikte på å identifisere vesentlige kjennetegn ved oppslagene. På denne bakgrunn kan det utvikles en teoretisk modell i form av idealtyper basert på konstruksjonen av ulike oppslag.

Mediefremstilling om vold i familien er også et sentralt tema for et internasjonalt forskningssamarbeid: COST A 18 Domestic Violence Working Group. Prosjektleder har deltatt i denne COST-gruppen. Dette internasjonale samarbeidet har bragt viktige impulser til prosjektet. Det har samtidig frembragt kunnskap som vil styrke aktiv deltakelse fra Norge i COST-samarbeidet.

Politisk entydighet og sosial differensiering: En komparativ studie av skandinavisk statsfeminisme

Bemanning: Mari Teigen

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 412.44

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet analyserer statsfeminismens gjennomslagskraft som teoretisk begrep og politisk holdningsprosjekt.

I den første delen av prosjektet ble likestillingspolitikken som teoretisk og normativt prosjekt studert. Her inngår også empiriske analyser av spenninger i likestillingspolitisk oppslutning mellom elite- og befolkningsutvalg. Som en del av disse analysene ble norsk og svensk likestillingsdebatt sammenlignet. Analysen viser at det i Sverige har utviklet seg et mer konfronterende og konfliktorientert debattklima om likestillingsspørsmål, mens den norske debatten kan karakteriseres som dominerende harmoni- og konsensusorientert.

En annen sentral innfallsvinkel i prosjektet studerer endringer over tid (1985-2001) i likestillingspolitisk orientering, med vekt på sammenligning langs sentrale gruppekjennetegn. Disse analysene av surveymateriale viser en sterk og økende likestillingsorientering blant kvinner, mens det blant menn er tegn til en økende likestillingsskepsis.

En tredje del av prosjektet er basert på komparative analyser av oppslutningen om likestillingspolitikken i Sverige og Norge. Analysene viser en høy

grad av enighet på elitenivå i de to landene. Riktignok er norske elitegrupper i hovedsak sterkere mannsdominert enn de svenske, men når det gjelder oppslutningen om likestillingspolitikken er forskjellene små.

Det viktigste arbeidet

Skjeie, Hege og Mari Teigen (2003) *Menn imellom. Mannsdominans og likestillingspolitikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Barnetilsynsordninger

Bemanning: Anne Lise Ellingsæter
Lars Gulbrandsen (NOVA)
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Barne- og familiedepartementet
Prosjekt nr. 412.45

Prosjektbeskrivelse

Barneomsorg er i økende grad blitt et offentlig anliggende og ansvar i Norge. Barnehager er en viktig del av barneomsorgspolitikken, og hensikten med dette prosjektet har vært å kretse inn særtrekk og utviklingslinjer i det offentlig regulerte og finansierte barnetilsynet. Det sporet som blir forfulgt i analysen er å belyse noen av de prosesser som i løpet av de siste 30 åra har endret barnehagens karakter: fra å være et selektivt tilbud til svært få barn til å nærme seg en universell ordning. Først og fremst er dette en studie av endringer i foreldres etterspørsel etter barnehageplass og utviklingen i barnehagen som offentlig velferdstilbud, og ikke minst samspillet mellom etterspørsel og tilbud.

Studien viser at norske barnehager er på vei til å bli en universell velferdsordning for barn i alderen ett til fem år. En slik utvikling understøttes av tendenser i Skandinavia forøvrig. Utviklingen er kommet langt blant barn som er tre år eller eldre, der godt over 80 prosent av alle barn har barnehageplass. Langt færre ett-toåringere går i barnehage, men for denne aldersgruppen er det avdekket en etterspørsel som raskt vil gå i retning av en nær universell barnehagebruk dersom det gis tilbud om barnehageplass til alle som ønsker det. De nye foreldregenerasjonene som har kommet til det siste tiåret etterspør barnehagetjenester i et helt annet omfang enn tidligere generasjoner. De nye mødregenerasjonene har bedre utdanning, noe som innebærer bedre muligheter i arbeidslivet. Samtidig gjør kontinuerlig utbygging av barnehagesektoren at nye foreldregenerasjoner møter et bedre barnehagetilbud enn de foregående, noe som også påvirker forventningene. Foreldre som har barnehageplass uttrykker stor tilfredshet med den ordningen de har. Foreldres oppslutning om barnehagen som et viktig velferdsgode for barn vært undervurdert i den offentlige debatt. Familiepolitikken har undervurdert den «tilsynsklemme»

mange foreldre faktisk er i, det stress yrkesaktive foreldre opplever rundt usikkerheten i forhold til å få barnehageplass.

De viktigste arbeidene

Ellingsæter, Anne Lise og Lars Gulbrandsen (2003) *Barnehagen – fra selektivt til universelt velferdsgode*. NOVA Rapport 24:2003.

Ellingsæter, Anne Lise og Lars Gulbrandsen (2004) «Practices, Policies and Preferences - Mothers' Employment and Child Care in Norway». Paper presentert på konferansen *Work, Employment & Society*, Manchester 1.–3. september 2004.

Postindustriell arbeidstid – nye begreper, nye realiteter?

Bemanning: Anne Lise Ellingsæter

Tidsplan: 2004–2006

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 412.46

Prosjektbeskrivelse

Prosjektets hovedspørsmål er dette: I hvilken grad – og på hvilke måter – fører omstrukturering av lønnsarbeidet i den postindustrielle økonomien til endring i arbeidets temporalitet, og hvilke konsekvenser har dette for ulike grupper arbeidstakere? Med arbeidets temporalitet menes lønnsarbeidets tidsstruktur, -praksis og -normer, og sosial mening knyttet til disse. Prosjektet rettes mot de implikasjoner endringer har for ulike sosiale gruppers deltakelse i arbeidslivet, og for deres opplevelser av lønnsarbeidet. Arbeidstidens organisering og mening endres gjennom kompliserte og motsetningsfylte prosesser, og den store empiriske variasjonen dette skaper, tilsier at prosjektet vil tilstrebe en syntesepreget karakter. Prosjektet skal kunne ut i en monografi.

Barn og foreldres erfaringer med delt bosted

Bemanning: Kristin Skjørten

Hilde Lidén

Viggo Nordvik, Byggforsk

Tidsplan: 2004–2006

Finansiering: Barne- og familiedepartementet

Prosjekt nr. 412.48

Prosjektbeskrivelse

Undersøkelsen består av tre delprosjekter som samlet vil belyse ulike sider ved barn og foreldres erfaringer med delt fast bosted.

Delprosjekt 1: *Barns erfaringer med delt fast bosted*: I dette delprosjektet innhentes erfaringer fra barn med delt fast bosted. Vi intervjuer 30 barn fordelt likt på tre aldersgrupper: barneskolettrinnet (9–13 år), ungdomsskolettrinnet (14–15-åringer) og 16–18-åringer. De yngste barna vil kunne bidra med

kunnskap ut fra et «foreldreavhengighetsperspektiv», og de eldre barnas erfaringer vil preges av et «forhandlings- og selvstendigjøringsperspektiv». Den eldste gruppen vil også kunne bidra med erfaringer i et retrospektivt perspektiv. Intervjuet omhandler temaer som familierelasjoner, vennerelasjoner, fritidsaktiviteter og stedstilhørighet.

Delprosjekt 2: Foreldres erfaringer med delt fast bosted: Dette prosjektet er en spørreundersøkelse til et større utvalg foreldre som praktiserer delt fast bosted for barn etter samlivsbrudd. Undersøkelsen belyser årsaker til valg av delt løsning, erfaringer med dette og karakteristika ved bosituasjonen. Viktige temaer er foreldrenes vurderinger av hvordan delt fast bosted oppleves for barna, og hvilken innflytelse barna selv har i forhold til hverdagslivet i de to hjem. Videre spør vi om foreldrenes erfaringer med tilrettelegging av nettverkstilknytning og fritidsaktiviteter for barna, og oppfølging i forhold til skolesituasjonen.

Delprosjekt 3: Omsorgsformer, boforhold og økonomi: Delt bosted stiller krav til boligene. Vi inkorporerer derfor problemstillinger knyttet til boligsituasjonen. Dette gjøres på to måter – gjennom en egen modul i spørreundersøkelsen som er beskrevet ovenfor, og gjennom analyse av data fra levekårsundersøkelsen. Opplysningene om boforhold blant foreldre med delt fast bosted vil sammenliknes med bosituasjonen for samværsforeldre, dels for å vurdere egnetheten i samværsforeldrenes bosituasjon for eventuell overgang til delt løsning.

Kvinner og eierskap

Bemanning: Mari Teigen
Ragnhild Steen Jensen
Tidsplan: 2003–2005
Finansiering: Barne- og familiedepartementet
EU
SND

Prosjekt nr. 412.47

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet omfatter fem europeiske land: Hellas, Island, Latvia, Norge og Sverige. Hensikten med studien er ønsket om mer og bedre kunnskap om kvinners eierskap i næringslivet. Fokuset er rettet mot å kartlegge kvinners veier til og utøvelse av eierskap. Når det gjelder veier til eierskap er det to forhold er særlig sentrale: arv og entreprenørskap. I forhold til utøvelse av eierskap ser vi på i hvilken grad kvinner er aktive eiere, det vil si om de er daglige ledere eller styreledere i virksomheten.

Det utføres kartlegginger av disse forholdene i hvert av landene og lages en komparativ analyse. Prosjektet har både vitenskapelige og praktiske sikte-

mål. Det skal frembringe ny kunnskap om kvinners eierskap og peke på hva som fremmer og hva som hindrer kvinner som eiere i næringslivet. Og det skal arrangeres nasjonale konferanser for diskusjon og utveksling av erfaringer om gode praksiser som kan bidra til å øke kvinners eierskap. ISF er ansvarlig for den norske delen av prosjektet og for den komparative analysen.

Resultatene fra prosjektet viser at til tross for at det er store forskjeller i kvinners deltakelse på arbeidsmarkedet og i kulturelle og sosiale forhold, så utgjør kvinners bedrifter omtrent samme andel. Forestillinger om næringslivet som et mannlige handlingsområde, er forholdsvis likt på tvers av andre forskjeller. Og det ser ut til at disse kulturelle forestillingene bare endres langsomt.

De viktigste arbeidene

Jensen, Ragnhild Steen (2005) *Women towards ownership and leadership in business and agriculture. Norwegian country report*. Rapport. Oslo: Innovasjon Norge.

Jensen, Ragnhild Steen (2005) *Women towards ownership and leadership in business and agriculture. A comparative study of five European countries*. Rapport. Oslo: Innovasjon Norge.

4.3 Sivilsamfunn i endring

Modernisering av frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner

Bemanning: Karl Henrik Sivesind

Tidsplan: 2001–2004

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 413.38

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet undersøker hvordan sentrale moderniseringsprosesser påvirker virksomheten i lokale, barne- og ungdomsorganisasjoner. Det dreier seg for det første om hvordan endret kulturell identitet blant barn og unge påvirker deres tilknytning til det lokale foreningslivet. For det annet om hvordan lokale foreninger tilpasser seg endrede forventninger fra de unge, og utfordringene fra den kommersielle underholdnings- og fritidsindustrien. For det tredje om hvilken rolle statlige støtteordninger spiller for den lokale politikken.

Offentlig politikk overfor de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene er tuftet på et tradisjonelt syn, der nasjonale organisasjoner bygger på lokale lag, og hvor det demokratiske medlemskapet knytter den enkelte til fellesskapet. Nyere data tyder på at denne strukturen er i forandring, og at lokalt foreningsliv nå står foran betydelige utfordringer. Dels bidrar kommersielle

aktører til å skape økt konkurranse om barn og unges fritid. Dels er viljen til frivillig, ubetalt ledelse fra foreldre og pårørende synkende, og dels er organisasjonslojaliteten fra de unge selv for nedadgående. I større grad enn før er det aktivitetene, og ikke selve medlemsskapet som frister de unge.

Mye kan derfor tyde på at det lokale foreningslivet står foran vesentlige omstillinger. Disse får konsekvenser for organisasjonenes evne til å holde på rollen som sivil sosialiseringsagenter. Men også den statlige tildelingspolitikken på dette feltet påvirkes av utviklingen.

De viktigste arbeidene

Sivesind, Karl Henrik (2003) «Makt i de frivillige hender. Skaper frivillige ungdomsorganisasjoner engasjerte samfunnsborgere?» I: Engelstad, Fredrik og Guro Ødegård (red.) *Ungdom, makt og mening*. Oslo: Gyldendal Akademisk: 121–158.

Sivesind, Karl Henrik (2004) «Membership and participation in voluntary youth organizations. Are inequalities in social, economic and cultural capital reproduced?» Paper presentert ved Nordic sociology congress, 20-22 august 2004, Malmö.

Sivesind, Karl Henrik (2004) «Frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner.» Paper presentert ved «Velferd og Valgfrihet», en konferanse arrangert av Norges forskningsråd, 25. oktober 2004, Oslo Kongressenter.

Offentlig politikk og frivillig organisering i idretten

Beskrivelse av for- og hovedprosjekt

Bemanning: Bernard Enjolras

Tidsplan: 2001–2005

Finansiering: Kulturdepartementet

Prosjekt nr. 413.41

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet belyser Norges Idrettsforbunds rolle som iverksetter av offentlig politikk. Søkelyset er spesielt rettet mot tildelings-rollen; hvordan samspillet mellom NIF og den offentlige politikken ser ut. Ikke minst har det vært viktig å undersøke hvordan fordelingen av offentlig støtte foregår, og hvordan denne oppgaven tilpasses de øvrige funksjonene organisasjonen skal ha. Spørsmål har her vært å vurdere hvordan endringene i NIFs fordelingsprosedyrer påvirker forbundene og kretsens interne organisering, målsettinger og strategier.

Den statlige grunnstøtten til NIF sentralt/regionalt og særforbundene har tre overordnede formål:

- 1) bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig medlemsbasert organisasjon
- 2) bidra til å opprettholde og utvikle et godt aktivitetstilbud gjennom den organiserte idretten

- 3) bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon, og at idrettslagene fremstår som arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap.

I dette perspektivet settes fokus på (i) hvordan NIFs struktur er tilpasset implementeringen av disse formålene, og (ii) i hvilken grad tiltakene og pengeoverføringer bidrar til å realisere formålene.

Prosjektets første funn ble publisert i ISF-rapport 2004:7. Rapporten analyserer virksomheten til idrettskretsene, særforbundene og det sentrale leddet i NIF, og viser at idretten er konfrontert med et styringsdilemma: Departementets styringskrav på den ene siden, og idrettsorganisasjonenes krav til styringsautonomi på den andre. Idrettsorganisasjoner er demokratiske selvstendige organisasjoner med ulike inntektskilder og mål, hvor de statlige målene må konkurrere med andre. Rapporten drøfter tre sentrale normative spørsmål for idretten: Hvor mye styring kan staten legitimt påføre idretten? Hvor effektiv er sentralisert styring av idretten? Hvilke organisasjonsendringer bør NIF iverksette for å bli mer effektive gitt nåværende mål og oppgaver?

Det viktigste arbeidet

Enjolras, Bernard (2004) *Idrett mellom statlig styring og selvbestemmelse. Idrettens bruk av spillemidler*. ISF-rapport 2004:7.

Idrett som integrasjonsarena

Bemanning: Ørnulf Seippel

Tidsplan: 2002–2004

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 413.43

Prosjektbeskrivelse

Prosjektets tar utgangspunkt i databasene som er blitt utviklet i de to tidligere prosjektene «Panelundersøkelse av norske idrettslag og deres medlemmer» og «Sosial integrasjon i idrettsorganisasjoner». På idrettslagsnivå er undersøkelsen gjennomført i 1999, 2001 og 2004. På individnivå (medlemmer i idrettslag) ble første runde av undersøkelsen gjennomført i 2000, og en ny runde ble gjennomført i 2004. Tre delprosjekter utgjør kjernen i rapporteringen fra prosjektet.

For det første fokuseres det på endringer i de frivillige idrettslagenes struktur, økonomi og arbeid (frivillig og betalt). Resultatene tyder på at det har skjedd endringer i løpet av de fem årene vi har data for, og det kan hevdes at det både har skjedd en gradvis kommersialisering og profesjonalisering. For det andre har vi sett på kjønn, lederskap og frafall som uttrykk for integrasjon i norske idrettslag. Analysene i de foregående prosjektene viste at det var sto-

re kjønnsforskjeller i norsk idrett, og vi har gått videre med dette på lagsnivå – lederposisjoner, styreplasser, tillitsverv – og på individnivå, der vi ser på forskjeller i aktivitetsmønster og hvordan idretten fyller ulike sosiale funksjoner for ulike grupper. Særlig på lagsnivå – trenere, ledere - finner vi store kjønnsforskjeller. Som nok et uttrykk for desintegrasjon i idretten har vi også sett nærmere på frafallsproblematikken. Vi finner at frafallet fra idretten er stort, at det skyldes både eksterne og interne årsaker, men også at det å ha vært med i et idrettslag ser ut til å bidra til at man er fysisk aktiv selv etter at man slutter i idretten. For det tredje analyseres forsøk på å utvikle og anvende kunnskap i forbindelse med idretten; som kompetanseutvikling på lagsnivå, som faglig-gjøring/profesjonalisering på individnivå. Resultatene viser at det er mange lag som har jobber med kunnskap- og kompetanseheving, men også at det er forskjeller mht hva slags lag som gjør dette.

De viktigste arbeidene

Seippel, Ørnulf (2003) *Norske idrettslag 2002. Kunnskap, ledelse og styring*. ISF-rapport 2003:7.

Seippel, Ørnulf (2004) «The World According to Voluntary Sport Organizations: Voluntarism, Economy and Facilities.» *International Review for the Sociology of Sport* 39 (2):223–232.

Seippel, Ørnulf (2004) *Treneren: Konkurranse, glede, samhold og medbestemmelse?* ISF-rapport 2004:11.

Treningsentre og idrettslag: Trening i det moderne samfunn

Bemanning: Anne-Lene Bakken Ulseth

Tidsplan: 2003–2005

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 413.44

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å forklare økningen i kommersielle treningsentre som har funnet sted i siste del av 1990-årene. Hva er det med samfunnet og den frivillige idrettens utvikling som gjør at treningsentrene har blitt så populære? Videre undersøkes hvordan utviklingen setter sitt preg på aktiviteten blant de som trener på disse to treningsarenaene, ved å se på forhold omkring klasse, kjønn og sosial integrasjon. I forbindelse med prosjektet er det gjennomført en spørreundersøkelse blant de som trener på noen utvalgte treningsentre, samt av de som administrerer disse sentrene. Disse dataene sammenliknes med tilsvarende data fra en undersøkelse av frivillige idrettslag. Prosjektet er et doktorgradsprosjekt.

De viktigste arbeidene

Ulseth, Anne-Lene Bakken (2002) «Rekreasjon eller prestasjon? Kvinner og menns begrunnelser for å trene.» I: Ørnulf Seippel (red.) *Idrettens bevegelser. Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn*. Oslo: Novus forlag:44–70.

Ulseth, Anne-Lene Bakken (2003) *Treningscentre og idrettslag. Konkurrerende eller supplerende tilbud?* ISF-rapport 2003:2.

Ulseth, Anne-Lene Bakken (2004) «Social Integration in Modern Sport. Commercial Fitness centres and Voluntary Sports Clubs.» *European Sport Management Quarterly* Vol. 4 (2).

Visions and Roles of Foundations in Europe

Bemanning: Håkon Lorentzen

Tidsplan: 2002–2004

Finansiering: Fritt ord

Prosjekt nr. 413.45

Prosjektbeskrivelse

Hensikten med prosjektet er å utdype spørsmålet om hva som faktisk er, og hva som bør være stiftelsenes rolle i moderne samfunn. Prosjektet er lagt opp med deltakelse fra samtlige land i Europa, med unntak av Luxemburg. I tillegg deltar USA og Israel. Prosjektet ledes fra Centre for Civil Society ved London School of Economics, med professor Helmut Anheier som prosjektleder. Den teoretiske ambisjonen i prosjektet er knyttet til spørsmålet om det er mulig å finne sammenhenger mellom politiske regimer, typer av stiftelser og deres formål på den ene siden, og stiftelsenes strategier og selvbilder på den annen.

Prosjektet er bygget opp rundt to hovedintensjoner. I første del er det skaffet fram oppdaterte opplysninger om stiftelsenes legale rammer, lovendringer og politiske oppfatninger av stiftelsenes rolle. Samtidig undersøkes bredden og mangfoldet i bruken av stiftelsesformen. Denne eierformen rommer ulike hensikter, fra de rent familiære over mot de som søker å realisere mer allmenne mål. Hensikten med denne delen er ikke å gi et uttømmende, tallmessig uttrykk for dette mangfoldet, men gjennom enkeltstående beskrivelser vise variasjonsbredden, og intensjonene bak bruken av stiftelser i ulike land.

I andre del undersøkes hvordan stiftelsene ser på seg selv, sine oppgaver i samfunnet og hvilke visjoner de har for fremtiden. Et sentralt spørsmål er om det overhodet er knyttet noen form for særegen bevissthet til det å være organisert som stiftelse. Er stiftelser ansvarlige bærere av særegne former for samfunnsbevissthet? Har de oppfatninger om «det gode samfunn» der stiftelsen som autonom eierform inngår som noe aktivt element?

Det viktigste arbeidet

Lorentzen, Håkon (2004) *Philanthropy and collectivism – grantgiving foundations in Norway*. ISF-rapport 2004:15.

Rapport om trender og organisasjonsmodeller i frivillighets-Norge

Bemanning: Håkon Lorentzen

Tidsplan: 2004

Finansiering: Redd Barna

Prosjekt nr. 413.47

Prosjektbeskrivelse

Dette prosjektet var et oppdrag fra Redd Barna. Hensikten med prosjektet er å gjennomgå Redd Barnas organisasjonsstruktur, dens forhold til medlemmene og til lokale foreninger. Prosjektet inneholder også tre alternative forslag til måter å kople medlemmer og sympatisører til organisasjonen på.

Analyse av aktiviteten i Røde Kors' lokale- og distriktsledd

Bemanning: Håkon Lorentzen

Tidsplan: 2004

Finansiering: Norges Røde Kors

Prosjekt nr. 413.48

Prosjektbeskrivelse

Norges Røde Kors har et hovedprogram for perioden 2003–2005 som gir organisasjonen tre prioriterte satsingsområder. Hovedprogrammet sier videre noe om hvordan organisasjonen skal videreutvikles og om arbeidsmetoder. Lokalforeningene og distriktene er forpliktet til å konkretisere hovedprogrammet i sine handlingsplaner. Organisasjonen trenger oversikt over de humanitære aktivitetene som utføres i regi av Røde Kors i Norge. Som ledd i Hovedkontorets evaluering av sitt arbeid overfor lokale ledd og distriktsledd er det også nødvendig å se om de virkemidler som settes inn har effekt.

Prosjektet har bestått i å dokumentere data om 2003 samlet inn gjennom spørreundersøkelse rettet mot lokalforeninger og distrikter i Røde Kors. Røde Kors har de siste årene samlet inn informasjon fra lokalforeningene, spesialavdelingene (2000–2002) og distriktene (2003) gjennom en spørreundersøkelse. Informasjonen ble brukt til å lage en rapport som viser den humanitære aktiviteten i Norge. Prosjektet har sammenlignet dataene for 2002 og 2003 og gjort en analyse av resultatene, herunder finne sammenhenger og utviklings-trekk. Videre ble aktiviteten i tettsteder vurdert opp mot aktivitetene i grise-grendte strøk.

Sosial kapital – problemnotat

Bemanning: Håkon Lorentzen
Tidsplan: 2004
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 413.49

Prosjektbeskrivelse

På bakgrunn av en større satsing på forskning om sosial kapital i Finland, ønsket Norges Forskningsråd å utrede dette temaet for en eventuell norsk satsing. I denne forbindelse ble ISF bedt om å skrive et problemnotat der en gjorde rede for begrepets opprinnelse, bruksmåter og potensielle muligheter for framtidig satsing. På denne bakgrunn ble det utarbeidet et notat som ble brukt for som utgangspunkt for samtaler med departementale oppdragsgivere.

Fordeling av momskompensasjon til frivillige organisasjoner

Bemanning: Karl Henrik Sivesind
Tidsplan: 2004
Finansiering: FRISAM
Kultur- og kirke departementet
Prosjekt nr. 413.50

Prosjektbeskrivelse

Stortinget har satt av 135 millioner kroner som skal brukes til kompensasjon for innføring av moms på tjenester for frivillige organisasjoner i 2003. Frivillighetens samarbeidsorgan (FRISAM) forvalter ordningen på vegne av Sosialdepartementet.

ISF har bidratt til utformingen av en sjablonmodell som inngår i retningslinjene for fordeling av midler mellom kategorier av frivillige organisasjoner med utgangspunkt i organisasjonenes økonomi og frivillige arbeid. ISF har opptrådt som rådgiver overfor FRISAMs kommisjon, noe som har inkludert følgende oppgaver:

- Utarbeide en nasjonal spørreundersøkelse om frivillig arbeid som ble gjennomført av SSB våren 2004.
- Foreslå plassering av organisasjoner som søker momskompensasjon i kategorier med utgangspunkt i FN's «Handbook for Non-Profit Institutions in the System of National Accounts».
- Registrere nødvendig tallmateriale fra årsregnskapene.
- Beregne tilskudd til hver organisasjon.

Det viktigste arbeidet

Sivesind, Karl Henrik (2005) Seniorers deltakelse i frivillig arbeid. Betydningen av alder og livssituasjon. ISF paper 2005:1. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Seniorers deltakelse i organisasjonslivet i Norge

Bemanning: Karl Henrik Sivesind
Håkon Lorentzen
Tidsplan: 2004
Finansiering: Statens seniorråd
Prosjekt nr. 413.51

Prosjektbeskrivelse

På bakgrunn av tilgjengelig statistikk og datamateriale analyseres seniorers deltakelse i frivillig arbeid med utgangspunkt i SSBs Omnibusundersøkelse i april/mai 2004.

Spørsmål som belyses er: Skiller seniorers deltakelse seg fra andre aldersgrupper når det gjelder hvilke typer organisasjoner de deltar i og deltakernes sosiale bakgrunn? Med sosial bakgrunn menes: utdanning, økonomisk status, yrkesdeltakelse og husstanddata. Dersom materialet gir grunnlag for det ses deltakelsen også i forhold til bosted/region. Undersøkelsen ser også på om de aller eldste aldersgruppenes deltakelse skiller seg spesielt ut, eksempelvis avhengig av yrkesdeltakelse, pensjonering mv. I tillegg undersøkes om det har skjedd noen endringer i seniorers deltakelse i frivillig arbeid (omfang og sosial sammensetning) sammenlignet med spørreundersøkelsen om frivillig innsats fra 1998.

Det viktigste arbeidet

Sivesind, Karl Henrik (2005) Seniorers deltakelse i frivillig arbeid. Betydningen av alder og livssituasjon. ISF paper 2005:1. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.

Idrettens strategier

Bemanning: Rune Slagstad
Tidsplan: 2001–2004
Finansiering: Kulturdepartementet
Prosjekt nr. 415.79

Prosjektbeskrivelse

Studien *De nasjonale strategier* (1998) søker å rekonstruere norsk historie gjennom 1800- og 1900-tallet, organisert rundt beskrivelsen av de tre regimer «embetsmannsstaten» (1814–1884), «venstrestaten» (1884–1940) og «arbeiderpartistaten» (1945 ca. 1980). Studien munner ut i en skisse av dagens uoversiktelige regimesituasjon («Skiftende fronter»).

En av tesene i *De nasjonale strategier* er at arbeiderpartistaten i mye er venstrestatens fortsettelse langs tre dimensjoner: som reguleringsstat, som velferdsstat og som idrettsstat. I beskrivelsen av arbeiderpartistaten stilles Rolf Hofmo, idrettens store handlingsideolog, sammen med Haakon Lie og

Einar Gerhardsen: «Skal en forstå arbeiderpartistatens egenart som et politisk kommissariat, er Gerhardsen-Lies duumvirat for knapt. Arbeiderpartistaten var et kommissarisk triumvirat.»

I den nye studien utvides idrettens plass ved historiske studier med et samtididiagnostisk sikte. Studien vil søke å fange ulike dimensjoner, så som samfunnslivets utvikling analysert med idretten som prisme; idrettens egenutvikling; idrettens vitenskapeliggjøring – vitenskapens plass i idretten og idrettens plass i vitenskapen.

Det viktigste arbeidet

Slagstad, Rune (2004) «Nietzsche som sportsfilosof». *Morgenbladet* 23.04.2004.

Norwegian images of ‘Self’ and ‘Other’. A study of a transnational knowledge regime

Bemanning: Marianne Gullestad

Tidsplan: 2003–2005

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 415.83

Prosjektbeskrivelse

Norwegian debates on immigration, developmental aid and international relations are generally characterized by an image of Norway as being outside the history of colonialism and racism. I have examined some of these ideas in my most recent project on the Norwegian immigration debates. The aim of this new project is to examine closely some of the historical beginnings of categories, ideas and images that are currently regarded as natural and self-evident, in order to assess to what extent and in what ways present cultural changes and transformations are grounded in historical continuity. This research interest also includes attempting to make explicit in what ways present-day preoccupations are shaping the representations of the past.

A crucial part of the work is to make a qualitative interpretation of a collection of photographs taken by Norwegian missionaries in Northern Cameroon from 1925-1998. In the project the photographs are contextualized by other photographs from the same period, by written material, as well as by informal interviews with missionaries and local people. The Norwegian evangelical missionary project in Northern Cameroon relates to local people in a multiethnic region where Islam as the dominant religion coexists with local religious practices (referred to as ‘magic’ and ‘sorcery’ in the anthropological literature). My guiding idea is that the encounter between the Norwegian missionaries and local people involves different systems of knowledge and value. Over time missionaries and local people have produced a transcultural knowledge regime with wide-ranging consequences for Norwegian ideas

about Africans, as well as about what it is to be Norwegian. In particular I examine representations of gender, family life and childhood in the photographs, and the complex interactions among the producers of the photographs, the photographic technologies, the subjects of the images, and past and present viewers.

4.4 Politikk, opinion og makt

Storting 2001 – 2004

Bemanning: Bernt Aardal
Henry Valen
Frode Berglund
Rune Karlsen
Hanne Marthe Narud
Tidsplan: 2001–2004
Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet
Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 414.28

Prosjektbeskrivelse

Ved stortingsvalget i 2001 ventet halvparten av velgere med å bestemme seg til under valgkampen, to tredeler brydde seg ikke særlig om valget, nesten halvparten skiftet parti i forhold til forrige valg og under en tidel sa de var partimedlemmer. Partiene opplever store variasjoner i velgeroppslutningen fra valg til valg. Til tross for store endringer og stor usikkerhet avspeiler velgerenes standpunkt til politiske stridsspørsmål en underliggende konfliktstruktur som er overraskende stabil over tid. Samtidig ser vi at velgerne legger stor vekt på medienes rolle under valgkampen. En av medienes viktigste oppgaver er å fange opp og forsterke eksisterende oppfatninger og tendenser. Når saken settes på dagsordenen, aktiviserer den velgerenes sosiale og ideologiske tilknytningspunkter.

Prosjektet er en videreføring av det forskningsprogram som kom i gang ved ISF i 1957 og som omfatter samtlige senere stortingsvalg, med unntak av valget i 1961.

De viktigste arbeidene

Valen, Henry (1999) «Fra klassekamp til kamp om dagsorden. Norsk valgforskning gjennom 40 år.» *Nytt Norsk Tidsskrift* 1999, 16 (4):271–284.

Aardal, Bernt, Henry Valen og Rune Karlsen (2002) «Aldri har så mange skiftet parti.» *Samfunnspeilet* 2002;16 (2):35–40.

Aardal, Bernt (red.) (2003) *Velgere i villrede... En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: N.W.Damm & søn.

Aardal, Bernt, Henry Valen, Rune Karlsen, Øyvind Kleven og Tor Morten Normann (2003) *Valgundersøkelsen 2001. Dokumentasjonsrapport*. SSB-rapport 2003/14. Oslo: Statistisk sentralbyrå, 2003

Delegering og ansvar i et flerpartisystem

Bemanning: Henry Valen
Hanne Marthe Narud

Tidsplan: 2000–2005

Prosjektbeskrivelse

«Delegering» og «ansvar» er to nøkkelbegreper innen teorier om politisk representasjon. Gjennom valg delegerer velgerne makt til et lite sett av partirepresentanter, som skal ivareta deres interesser i den valgte forsamlingen. I neste omgang skal velgerne holde de samme representantene ansvarlige for den politikk som er blitt ført.

I dette bokprosjektet retter vi søkelyset på hvordan partiene forvalter den makt de blir tildelt. Hvor effektive er partiene som instrumenter for delegering og ansvar? Og hvor lydhøre er de for strømninger blant velgerne? Eksisterende normative teorier om politisk representasjon baserer seg alle på at det er en eller annen form for samsvar mellom de styrte og de som styrer. I faglitteraturen regnes representasjonsprosessen som mer effektiv og legitim jo større samsvar det er mellom velgernes preferanser og de politiske elitenes handlinger. Samtidig stilles det krav om at borgerne skal kunne «straffe» eller «belønne» de som styrer alt etter hvor vellykket de synes den førte politikken har vært. Kravet om ansvar som en demokratisk verdi kommer derfor som en konsekvens av maktdelegeringen. Spørsmålet er hvordan dette normative grunnlaget ser ut i praksis. I hvilken grad avspeiler representanten opinionen i befolkningen? Hvordan og i hvilken grad makter representanten å målbare velgernes krav, interesser og holdninger i den politiske beslutningsprosess? Og i hvilken utstrekning kan velgerne holde de valgte ansvarlig for politiske tiltak?

Vi analyserer disse spørsmålene i lys av modellen «det betingede partimandat», som vi har utviklet for studiet av representasjon. Vår generelle hypotese er at forholdet mellom velgere og representanter vil være betinget av et lands konfliktstruktur. Vi antar slik sett at partienes mandat varierer med deres ideologiske staved, og at dette har konsekvenser for hvordan de folkevalgte definerer sin rolle som representanter. Analysene er basert på en rekke datakilder, blant annet valgforskningsprogrammet, et sett av nordiske elitestudier, og en ny begrenset undersøkelse av velgere og politiske ledere.

De viktigste arbeidene

- Narud, Hanne Marthe, Mogens N. Pedersen og Henry Valen (red.) (2002) *Party Sovereignty and Citizen Control. Selecting candidates for parliamentary elections in Denmark, Finland, Iceland and Norway*. Odense: University Press of Southern Denmark
- Valen, Henry (2000) «Does Social Background Matter?» I: Peter Esaiasson og Knut Heidar, red., *Beyond Westminster and Congress. The Nordic Experience*. Columbus: Ohio State University Press: 83–106.
- Valen, Henry og Ólafur Th. Hardarson (2000) *Geography and Political Representation*. Columbus: Ohio State University Press.

Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet: Valgkamp 2001

- Bemanning: Bernt Aardal
Anne Krogstad
Rune Karlsen
Henry Valen
Hanne Marthe Narud, Universitetet i Oslo
Ragnar Waldahl, Universitetet i Oslo
Toril Aalberg, NTNU
Anders Todal Jenssen, NTNU
- Tidsplan: 2001–2004
- Finansiering: Norges Forskningsråd
- Prosjekt nr. 414.38

Prosjektbeskrivelse

Gjennom en flerfaglig og flerinstitusjonell studie undersøkes stortingsvalgkampen 2001. I fokus står samspillet mellom partier/politikere, medier og velgere. To overordnede spørsmål danner utgangspunkt for prosjektet: Hvordan håndterer partier og politiske ledere de strategiske utfordringer som ligger i troløse velgere og en medialisert valgkamp? I hvilken grad og på hvilke måter blir velgerne påvirket av valgkampens forløp og innhold?

De teoretiske, empiriske og metodologiske angrepsvinklene griper over et bredt register. Prosjektet består således av fem deler som utfyller hverandre:

For det første partienes og politikernes organisatoriske strategier for å oppnå best mulig resultat ved valget. Er det sant at politikerne er fullstendig i mediernes vold?

For det andre mediernes innhold og dagsorden. Hvorfor lykkes noen i å få «sine» saker på dagsorden, mens andre mislykkes?

For det tredje politikernes strategiske kommunikasjonsvalg i fjernsynsdebattene. I hvilken grad viser politikerne til argumenter eller til egen person når de forsøker å overtale velgerne?

For det fjerde velgernes reaksjoner på den påvirkning de utsettes for. Er det riktig at velgernes oppfatninger av hva som er viktig og riktig bestemmes av mediene?

Og for det femte en metodologisk nyvinning i norsk sammenheng: Eksperimentelle studier rettet mot det komplekse forholdet mellom årsak og virkning når det gjelder mediernes og personenes betydning for valgutfallet.

De viktigste arbeidene

- Karlsen, Rune (2004) «Valgkamp i flerpartisystem. Aktualisering av saker og kamp om eierskap.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (4):611–635.
- Krogstad, Anne og Gomard, Kirsten (2003) «Doing Politics, Doing Gender, Doing Power.» I: Fredrik Engelstad (red.) *Comparative Studies of Culture and Power. Comparative Social Research* 21.
- Aardal, Bernt, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) (2004) *I valgkampens hete. Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet*. Oslo: Universitetsforlaget.

Lokalvalgundersøkelsen 2003

Bemanning: Jo Saglie
 Tor Bjørklund, Universitetet i Oslo
 Lawrence Rose, Universitetet i Oslo
 Per Stava, Norsk institutt for by- og regionforskning

Tidsplan: 2003–2005

Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet

Prosjekt nr. 414.41

Prosjektbeskrivelse

Institutt for samfunnsforskning har hatt ansvaret for å gjennomføre de tidligere lokalvalgsundersøkelsene i 1995 og 1999, og har dermed begynt å bygge opp en tidsserie som vil bli vesentlig for å kartlegge endringer i lokaldemokratiet. Undersøkelsen i 2003 tar vare på denne kontinuiteten. Spørsmål om nye deltakelsesformer og nye stridsspørsmål er også tatt inn, slik at undersøkelsen kan fange opp nye utviklingstrekk og reformer. I undersøkelsen inngår også et panel: halvparten av utvalget ble også intervjuet i 1999.

Et hovedtema for undersøkelsen er selve lokalvalget. Valgdeltakelsen er et emne som vekker mye oppmerksomhet, og var et hovedtema i 1999-undersøkelsen. Vi utforsker fortsatt borgernormer om deltakelse, og går dessuten inn på valgkampen som en sentral arena for politisk dialog i lokalsamfunnet; på aktivitet, diskusjon og kilder for informasjon både under valgkampen og i den lokalpolitiske debatten generelt. Like sentralt som selve lokalvalget står lokaldemokratiets virkemåte også utenom valgene. Et tema er medborgernes politiske deltakelse, der vi fanger opp både de tradisjonelle deltakelsesformene og nye aktiviteter.

Lokaldemokratiets legitimitet er også et viktig emne. Dels dreier det seg om holdninger til kommuneinstitusjonen isolert sett, men minst like viktig er medborgernes holdninger til oppgavefordelingen mellom kommune, fylkeskommune og stat.

De viktigste arbeidene

Bjørklund, Tor og Jo Saglie (2004) «The Norwegian Progress Party: Building Bridges across Old Cleavages.» Paper presented at the 12th Nasjonal fagkonferanse i statsvitenskap, Tromsø, 7-9 January 2004.

Saglie, Jo og Tor Bjørklund (2004) «Does the Labour Party Suffer from Low Turnout? Evidence from Norwegian Local Elections.» Presented to the workshop 'Low turnout – does it matter?' at the ECPR Joint Sessions of Workshops, Uppsala, 13. – 18. April 2004.

Saglie, Jo og Signy Irene Vabo (2004) «Elektronisk politisk deltakelse – en aktivitet for de få?» Paper til den XIII. nordiske kommunalforskerkonferansen, Oslo, 26.–28.11.2004.

Evaluering av forsøk med elektronisk stemmegivning

Bemanning: Bernt Aardal

Rune Karlsen

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: Kommunal- og regionaldepartementet

Prosjekt nr. 414.42

Prosjektbeskrivelse

I forbindelse med kommune- og fylkestingsvalget 2003 ble det gjennomført forsøk med elektronisk stemmegivning i kommunene Larvik, Bykle og Oppdal. I tillegg ble elektronisk stemmegivning utprøvd under lokalstyrevalget på Svalbard, samt ved 2 prøvestasjoner i Oslo kommune og skolevalgene som gjennomføres av Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD). Evalueringen er primært rettet mot forsøkene i Larvik, Bykle, Oppdal og Svalbard, men i tillegg trekkes veksler på erfaringene fra prøvestasjonene i Oslo og fra skolevalgene.

Det viktigste arbeidet

Christensen, Dag Arne, Rune Karlsen og Bernt Aardal (2004) *På vei til e-demokratiet? Forsøkene med elektronisk stemmegivning ved kommune- og fylkestingsvalget i 2003*. ISF-rapport 2004:6.

Evaluering av direkte valg til bydelsutvalg 2003

Bemanning: Rune Karlsen

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: Oslo kommune/Byrådsavdelingen for finans og utvikling

Prosjekt nr. 414.43

Prosjektbeskrivelse

I 2003 gjennomførte fire av Oslos bydeler for tredje gang forsøk med direkte valg til bydelsutvalg. Dette prosjektet ser nærmere på betydningen bydelsvalg har for deltakelse og valgutfall, og følger opp evalueringene av valgene i 1995 og 1999. Tre problemstillinger er sentrale. Skapes det et lokalt engasjement i

form av at lokale interesser stiller egne lister? Øker deltagelsen i bydeler som gjennomfører bydelsvalg over tid? Er det store variasjoner i partienes oppslutning mellom de forskjellige bydelene, og hva betyr i så fall dette for ideen om politisk representasjon?

Ved tredje gangs gjennomføring er det ingen tegn til at lokale interesser stiller lister på tvers av eller på siden av de etablerte partiene. Valgdeltakelsen er fortsatt lavere ved bydelsvalg enn ved kommunevalget. Vi ser imidlertid en tendens til at valgdeltakelsen øker, både ved kommunevalget og bydelsvalget, i bydeler og kretser som har gjennomført bydelsvalg tre ganger. Bydelsvalg fører også til at bydelsutvalgene i mye større grad speiler preferansene til innbyggerne i bydelene. Når bydelsutvalgene oppnevnes av bystyret risikerer en at bydeler med klart sosialistisk flertall får et bydelsutvalg med borgerlig flertall, og omvendt. I evalueringen av forsøkene i 1995 og 1999 konkluderes det at selv om forsøkene må karakteriseres som mislykket når det gjelder å øke deltagelsen, må dette forstås i lys av en tid med sterk fallende valgdeltakelse. Det er urealistisk å tro at forsøket kan snu en trend med røtter i store samfunnsmessige endringer. Ved tredje gangs gjennomføring ser det ut til at forsøket delvis har klart dette.

Det viktigste arbeidet

Karlsen, Rune (2004) *Direkte valg til bydelsutvalg i Oslo 2003. Deltakelse og representasjon*. ISF-rapport 2004:5.

Politikk og journalistikk: et anstrengt samboerskap

Bemanning: Anne Krogstad

Tidsplan: 2004

Finansiering: Statens medieforvaltning

Prosjekt nr. 414.44

Prosjektbeskrivelse

Formålet med dette flerfaglige prosjektet er å bote på manglende kunnskap om de politiske samtalenes vilkår innenfor mediale offentligheter. Prosjektet dreier seg om det spenningsfylte samboerskapet mellom journalistikk og politikk. Konfliktene og samrøret mellom de to partene debatteres med utgangspunkt i den politiske offentligheten. Et hovedspørsmål er hvordan relasjonen mellom politikere og journalister håndteres normativt og praktisk, og hvordan dette samspillet reflekteres i produktet – medieinnholdet.

Utgangspunktet er politikeres strategiske kommunikasjon i fjernsynets valgkampdebatter. En analyse av politikernes retorikk vil sammenholdes med terningkastende journalisters vurderinger av politikeres innsats. Analysen vil også vise hvorvidt det er samsvar mellom politikernes prinsipielle syn på stra-

tegisk valgkampkommunikasjon og hvordan de faktisk argumenterer i valgkampdebatter på fjernsynet.

Makten på nettet, makten i nettet: Informasjonsregimer i 24-timersdemokratiet

Bemanning: Jo Saglie
Anne Krogstad
Rune Karlsen
Harald Baldersheim, Universitetet i Oslo
Morten Øgård, Universitetet i Oslo
Are Vegard Haug, Universitetet i Oslo
Signe Bock Seggaard, Universitetet i Oslo

Tidsplan: 2004–2007

Finansiering: Norges Forskningsråd
Fritt ord

Prosjekt nr. 414.45

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet analyserer hvilken betydning IKT har for makt og demokrati i samfunnet. I debatten finnes glødende optimister, som gjerne kombinerer kritikk av tradisjonelle representative systemer med teknologisk entusiasme. Pessimister framhever derimot problemer knyttet til en digitalisering av demokratiet. Vårt inntak til debatten er analyser av digitalt baserte informasjonsregimer i sentrale demokratiske institusjoner (politiske partier, medier, offentlig forvaltning) i Norge – med vekt på den omformede effekt som slike regimer har på institusjonene. Effektene studeres mht. deltakelsesmønstre, offentlighetsstrukturer og lederskap.

Prosjektet studerer fire mulige omformingsprosesser: For det første, i hvilken grad medborgernes politiske deltakelse endres gjennom bruk av internettbaserte kanaler. For det andre, omforming av politisk kommunikasjon innenfor og mellom partier og nyhetsmedier, og dermed omforming av den nasjonale politiske offentligheten. For det tredje, omforming av politisk deltakelse og kommunikasjon innenfor de politiske partiene. For det fjerde, framveksten av «nettförvaltning» i form av digitale partnerskap på regionalt og kommunalt nivå, med vekt på potensial og problemer mht. politisk-demokratisk styring. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom forskere ved Universitetet i Oslo, Institutt for samfunnsforskning og Høgskolen i Agder.

Det viktigste arbeidet

Saglie, Jo og Signy Irene Vabo (2004) «Elektronisk politisk deltakelse – en aktivitet for de få?»
Paper til den XIII. nordiske kommunalforskerkonferansen, Oslo, 26.–28.11.2004.

Høyesteretts historie

Bemanning: Erling Sandmo
Nils Rune Langeland
Tidsplan: 1997–2003
Finansiering: Justisdepartementet
Universitetet i Oslo
Lovsamlingsfondet
Prosjekt nr. 415.71

Prosjektbeskrivelse

Høyesteretts prøvingsrett i forhold til lover «var en kjepp med vilje kastet inn i demokratiets hjul, en siste handling, bak Stortingets rygg, av den detroniserte embedsstand», skrev Jens Arup Seip. Denne formuleringen er blitt paradigmatiske i ettertid. Etter Seip har få historikere beskjeftiget seg med Høyesterett. Når man har befattet seg med Høyesteretts historie, har det overgripende temaet typisk vært Høyesterett som politisk organ – klarest manifestert i prøvingsretten.

Når det nå skrives en samlet Høyesteretts historie, er det et siktemål å komme ut av denne litt snevre oppfatningen av hva en slik historie handler om. Mens det har vært skrevet en hel del om domstolen som politisk organ, har det vært arbeidet uhyre lite med domstolen som det den først og fremst er: en domstol, preget av skiftende rettsteoretiske strømninger og en viktig part i en løpende samfunnsamtale om verdier og forestillinger om rett, kultur og politikk. For å få belyst Høyesteretts rolle i norsk samfunnsliv, er det dermed nødvendig å studere dens virksomhet bredt, med blick for skiftende tankeretninger og for det særegne ved de menneskene som har befolket institusjonen til enhver tid. Slik sikter dette verket mot en historie som integrerer det retts-teoretiske, det idehistoriske, det samfunns- og politisk historiske og det kulturantropologiske.

Framstillingen er delt i to: Bind 1 tar for seg perioden 1814–1915, mens bind 2 omhandler 1915–2000.

De viktigste arbeidene

Sandmo, Erling (2002) «Rt. 1920 s. 677. Om jus, politikk, straff og det trivielle i rettshistorien.» I: Anders Johansen, Kari Gaarder Losnedahl og Hans-Jakob Ågotnes red., *Tingenes tale. Innspill til museologi*. Bergen: Universitetet i Bergen.

Sandmo, Erling (2002) «Strictly Liberal. The Supreme Court and Sexual Morals in Inter-War Norway.» I: Hilde Sandvik, Kari Telste og Gunnar Thorvaldsen (red.) *Pathways of the past: Essays in honour of Sølvi Sogner on her 70th anniversary 15. March 2002*. Oslo: Novus forlag.

Sosialdemokratiets tidsalder. Norge og Sverige i det 20. århundre

Bemanning: Francis Sejersted
 Tidsplan: 1999–2004
 Finansiering: KUF
 Prosjekt nr. 415.77

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en del av et større prosjekt, Sverige/Norge 1814–2005, som utgis i anledning 100-årsjubileet for unionsopp-løsningen i 1905. Prosjektet behandler for det første forholdet mellom Sverige og Norge i det 20. århundre. Dessuten foretas en sammenlignende analyse av fremveksten av den samfunnsform som gjerne går under betegnelsen «Den skandinaviske modell». Finnes det en slik modell, og hva er det karakteristiske ved den?

De viktigste arbeidene

- Sejersted, Francis (2001) «Capitalism and Democracy. A Comparison between Norway and Sweden.» I: Haldor Byrkjeflot, Sissel Myklebust, Christine & Francis Sejersted (red.) *The Democratic Challenge to Capitalism*. Bergen: Fagbokforlaget:87–119.
- Sejersted, Francis (2003) «Nationalism in the epoch of organised capitalism – Norway and Sweden choosing different paths.» I: Alice Teichova and Herbert Matis (red.) *Nation, State, and the Economy in History*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Sejersted, Francis (2003) «Utviklingen av kommunikasjonsstaten i Sverige og Norge.» I: Martin Kylhammar og Jean-François Battail (red.) *På väg mot en kommunikativ demokrati? Sexton humanister om makten, medier*. Stockholm: Carlsson bokförlag AB..
- Sejersted, Francis (2004) «Sosialdemokratiets tidsalder.» *Nytt Norsk Tidsskrift* 21 (3-4).
- Sejersted, Francis (2002) «Nordische Wirtschaftszusammenarbeit: Ein unerfüllbarer Traum? Der Fall Telia/Telenor in historischer Perspektive.» *Nordeuropaforum* (2).

Forbrukersamvirkets historie

Bemanning: Even Lange
 Iselin Theien
 Eivind Merok Paulsen
 Espen Ekberg
 Jon Vatnaland
 Tidsplan: 2000–2006
 Finansiering: Coop NKL
 Prosjekt nr. 415.80

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet behandler forbrukersamvirkets utvikling i Norge, men trekker også inn relevante aspekter ved den internasjonale kooperative bevegelse. Formålet er å plassere kooperasjonen i en bred samfunnskontekst. Gjennom prosjektperioden lages delrapporter om avgrensede emner. Prosjektet vil kunne ut i et historieverk til NKLs 100 års jubileum i 2006.

Et kjernesporsmål er hvordan forbrukersamvirket har søkt å forene sosiale og forretningsmessige mål. Hvilken betydning har den særegne eierformen hatt for samvirkets slagkraft? Kooperasjonens ideologi-utvikling og forholdet til politiske bevegelser og det politiske system i Norge vil ha krav på særlig interesse. Den økonomiske dimensjon omfatter så vel interne økonomiske resultater som forbrukersamvirkets rolle i utviklingen av norsk varehandel mer allment.

Forbrukersamvirkets organisasjonsutvikling er et eget hovedtema. Det dreier seg både om forbrukerbevegelsens formelle strukturer, og om rekruttering og deltakelse gjennom de ulike periodene. Forholdet mellom ulike deler av samvirket, særlig ulikheter mellom landsdelene og samspillet periferi sentrum vil stå sentralt.

Det internasjonale samarbeidet har flere dimensjoner. Her er det tale både om utenlandske forbilder, samarbeid over landegrensene og komparasjon med hovedtrekk i andre land. Utviklingen i det nordiske området danner en naturlig referanseramme, men det er også aktuelt å bruke materiale fra andre europeiske nasjoner.

De viktigste arbeidene

Ekberg, Espen og Jon Vatnaland (2003) *Visjonen som brast. Forbrukersamvirkets møbelsatsing 1993-2001*. ISF-rapport 2003:5.

Theien, Iselin (2002) «Socialism, Liberalism or Political Neutrality. The Balancing Act of the Consumer Co-operatives in inter-war Norway.» *Journal of Co-operative Studies* 35:3:167–182.

Espeli, Harald (2003) *Samvirkebeskatningen i Norge. En historisk analyse med hovedvekt på forbrukerkooperasjonen på 1900-tallet*. ISF-rapport 2003:9.

Aakvaag, Gunnar C. (2004) *Forbrukersamvirket og medlemmene 1970-2004. Mellom sosialdemokratisk modernisering og nyliberal individualisering*. ISF-rapport 2004:18.

Theien, Iselin og Even Lange (red.) (2004) *Affluence and Activism. Organized Consumers in the Post-War Era*. Oslo Academic Press: Unipub forlag.

Lange, Even (2004) «Historisk perspektiv på forbrukersamvirket.» *Tidsskrift for rettsvitenskap* 3-2004.

Voldens historie

Bemanning: Erling Sandmo

Tidsplan: 2001–2004

Finansiering: Norges Forskningsråd

Prosjekt nr. 415.81

Prosjektbeskrivelse

«Voldens historie» er et bokprosjekt som skal munne ut i en bred kulturhistorisk diskusjon av volden i vestlig kultur og samfunn fra seinmiddelalderen til i dag. Den konsentrerer seg i hovedsak om den sivile volden, ikke om krig, men grenseoppgangen her kan ikke gjøres knivskarp.

Diskusjonen beveger seg på flere plan. For det første gir den en historisk fremstilling av volden som samfunnsfenomen, altså av den faktiske forekommende fysiske volden. Hovedlinjen her er tilbakegang – en hovedlinje som er vel belagt i en bred litteratur allerede. Parallelt med statsveksten fra middelalderen av, skjer det en pasifisering av hverdagslivet. Allerede i samtiden ble det å bekjempe volden mellom innbyggerne, oppfattet som en hovedoppgave for staten, og ved inngangen til moderne tid etableres det en bred teoretisk diskusjon om forholdet mellom stat og samfunn og mellom makt og vold: Bodin, Hobbes, Locke og Montesquieu leverer sentrale bidrag. Dette er dermed studiens andre nivå: En historisk diskusjon av tenkningen og talen om vold, fra disse tidlige teoretikerne til 1900-tallets – til Elias, Foucault, Girard og andre. Men denne diskusjonen er ikke begrenset til den idéhistoriske kanon: Det grunnleggende kulturhistoriske anliggendet er å studere hvordan folk gjennom historien har tenkt om volden og gitt form til sine erfaringer med den. En foreløpig hovedtese her er at volden ikke er noe historisk gitt, men en kulturell konstruksjon: Som tankekategori skapes den gjennom periodens begreps- og kulturhistorie.

Sentral i så måte er også den «store» kulturhistorien, om litteratur, musikk og kunst. Erfaringen av volden som en ting i seg selv og som destruktiv er noe som utvikles – fra Rabelais via Shakespeare til Brett Easton Ellis, fra renessansens lystige musikalske slagscener til Arnold Schönbergs «En overlevende fra Warszawa» og fra 1400-tallets malerier av uanfektete martyrer til Francis Bacons forvridd og forpinte menneskekropper.

Det særegne ved denne boken er ambisjonen om å se på sammenhengen mellom disse nivåene, mellom voldskriminaliteten og teateret, mellom knivstikking, kunst og konsertsal. Slik vil det forhåpentligvis kunne sies noe om hvordan vår kultur på helt grunnleggende måter er tuftet på historiske forestillinger om vold både som smertefull erfaring, som sivilisasjonens motsats – og som estetikk.

Det viktigste arbeidet

Sandmo, Erling (2004) «Volden i hvitøyet. Drapets estetikk og betydning hos Shakespeare, Callot og Goya.» I: Eva Österberg & Marie Lindstedt Cronberg (red.) *Voldets Mening. Makt, minne, myt*. Lund: Nordic Academic Press.

4.5 Internasjonal migrasjon, integrasjon og etniske minoriteter

Strategisk instituttprogram – Internasjonalisering, migrasjon og medborgerskap

Bemanning: Grete Brochmann
Marianne Røed
Erling Sandmo
Tidsplan: 2002–2004
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 418.26

Prosjektbeskrivelse

Hovedmålet med prosjektet er å skape økt innsikt i forholdet mellom økonomisk og kulturell internasjonalisering, internasjonal migrasjon og betingelser for flerkulturelle samfunn. Dette kan presiseres til tre overordnede problemstillinger:

- Betydningen av internasjonalisering eller overnasjonal regionalisering for moderne velferdsstaters muligheter til å føre en autonom innvandrerpolitikk.
- Virkningene av internasjonal migrasjon på de etablerte demokratiske institusjoner i disse landene, og forutsetningene for medborgerskap
- Hvilke signifikante kompromisser som er nødvendig i forholdet mellom majoritet og minoritet for å få flerkulturelle samfunn til å fungere etter intensjonene.

De viktigste arbeidene

Brochmann, Grete (2003) «Arbeidsinnvandring og velferdsstatsdilemmaer i en europeisk kontekst.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 20 (2):265–271.

Brochmann, Grete (2003) «Welfare state, integration and legitimacy of the majority. The case of Norway.» I: Jeroen Doomernik and H. Knippenberg (red.) *Migration and immigrants. Between policy and reality. A volume in honor of Hans van Amersfoort*. Amsterdam: Aksant Academic publishers.

Flerkulturelle demokratier og politisk integrasjon i storbyer

En komparativ studie

Bemanning: Jon Rogstad
Tidsplan: 2003–2005
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 415.03

Prosjektbeskrivelse

Hva forklarer variasjonen mellom ulike etniske grupper når det gjelder politisk deltakelse og tillit til lokale politiske institusjoner? Problemstillingen besvares gjennom å studere: a) variasjoner mellom ulike etniske grupper, b) hvilke institusjonelle føringer de opererer innenfor, og c) i hvilken grad deres organisasjoner er en kanal for innflytelse.

Teoretisk nyttiggjør studien demokratiteori: En *aggregativ* demokratiforståelse som peker på at lav deltakelse blant en gruppe resulterer i at deres interesser ikke blir like godt ivaretatt som andre gruppers. En *deltakermodell*, hvor deltakelse i seg selv anses om et gode. Og en *deliberativ* modell som aktualiserer forutsetninger for at samfunnsborgere skal inngå i debatten. Gjennom et bredt europeisk nettverk er det lagt opp til et komparativt design hvor fire etniske grupper i 11 europeiske byer studeres.

Det empiriske materialet er kvantitativt og kvalitativt. Det gjennomføres en felles survey-undersøkelse blant etniske minoriteter i alle landene som inngår i et europeisk nettverk. I tillegg er det lagt opp til kartlegging av den politiske mulighetsstrukturen, samt kvalitative intervjuer med en utvalgte informanter. Den norske delen er lagt til ISF, og inngår i det tverrfaglige miljøet. Særlig relevant er instituttets SIP-midler på området «Internasjonalisering, migrasjon og medborgerskap i flerkulturelle samfunn».

Hovedmålet i prosjektet er å forstå hvilke forhold som hemmer, og hvilke som eventuelt fremmer at nye grupper bruker sine rettigheter til å delta i sentrale beslutningsprosesser. Siktemålet er å identifisere betydningen av den politiske mulighetsstrukturen på den ene siden, og individuell variasjon på den andre for å forklare variasjoner i deltakelsen. I tillegg skal studien brukes til å gi bedre forståelse av hvordan etablerte majoritetsinstitusjoner fungerer når de settes under press fordi nye grupper kommer inn i samfunnet. På den måten kan studien samtidig brukes til å utfordre forutsetninger som legges til grunn i generelle teorier om demokratiet.

Det viktigste arbeidet

Brochmann, Grete og Jon Rogstad (2004) «På sidelinjen? Vilkår for deltakelse i politikk og organisasjonsliv i Norge.» I: Bo Bengtsson (red.) *Föreningsliv, makt och integration*. Departementsserien 2004:49.:315–341.

Integrering og byråkrati. Forvaltning, kunnskap og makt i den flerkulturelle byen

Bemanning: Anniken Hagelund
Tidsplan: 2003–2006
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 415.05

Prosjektbeskrivelse

Når det flerkulturelle samfunn og etniske relasjoner står på dagsorden, fremstår kultur og kulturelt mangfold som objekt for politikk og styring, og integrering har blitt selve kjernebegrepet i myndighetenes tilnærming til denne problematikken. Prosjektet er en studie av lokale integreringsbyråkratier, nærmere bestemt av lokal politikk og forvaltning rettet inn mot å tilrettelegge for og regulere kulturell forskjellighet og integrering av etniske minoriteter i en flerkulturell norsk by. Slike lokale integreringsbyråkratier kan forstås som et felt for meningsdannelse og fortolkning i skjæringspunktet mellom policy og praktiske problemer. Utgangspunktet er at aktørene i dette feltet stadig stilles overfor ubehagelige valg og dilemmaer hvor respekten for kulturell forskjellighet kan stå i konflikt med behovet for felles verdier og målet om like muligheter for alle. Målet er å øke forståelsen av hvordan lokale byråkratier og kommunale medarbeidere forholder seg til de dilemmaer, begrensninger og muligheter som tilgjengelig kunnskap, moralske forestillinger, politikk, budsjett, retningslinjer og arbeidsoppgaver stiller dem overfor.

Innvandringens velferdspolitiske konsekvenser – kunnskapsstatus for nordisk velferdsforskning

Bemanning: Grete Brochmann
Anniken Hagelund
Tidsplan: 2003–2004
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 415.06

Prosjektbeskrivelse

Feltene for velferdsforskning og migrasjonsforskning inneholder en rekke overlappede temaer og problemstillinger. Allikevel har de nære forbindelsene mellom de to forskningsfeltene i liten grad blitt gjort eksplisitt. Dette prosjektet bidrar til å skape bedre oversikt over eksisterende kunnskap i skjæringspunktet mellom velferdsforskning og forskning om internasjonal migrasjon og etniske relasjoner i Norden. Med utgangspunkt i en slik kunnskaps- og miljøstatus diskuteres sentrale temaer, problemstillinger og perspektiver for ny nordisk forskning om innvandring og velferd. Kunnskapsstatusen dekker perioden fra 1995 til i dag.

Det viktigste arbeidet

Brochmann, Grete og Anniken Hagelund (2005) *Innvandringens velferdspolitiske konsekvenser. Nordisk kunnskapsstatus*. TemaNord 2005:506. København: Nordisk ministerråd.

Øvelser i grensesetting – Asylpolitiske virkemidler 1994–2003

Bemanning: Jan-Paul Brekke

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet

Prosjekt nr. 415.07

Prosjektbeskrivelse

De siste ti årene har det vært store variasjoner i hvor mange asylsøkere som har kommet til de nordiske landene. Svingningene utgjør store politiske og administrative utfordringer for myndighetene. I tillegg til variasjonene fra år til år har det vært store forskjeller mellom landene. Denne studien søker etter årsakene til de kraftige variasjonene. Hvor mye betyr utformingen av de nasjonale kontrollregimene? Er politikken i det enkelte landet eller forhold utenfor landegrensene som er bestemmende for antall ankomster? En del av dette spørsmålet er hvordan ett lands håndtering av asylfeltet påvirker tilstrømmingen til de andre?

Ved å fokusere på et begrenset tidsrom og de tre skandinaviske landene er det mulig å gi noen svar på disse spørsmålene. I 2001 strammet Danmark inn sin asyl- og innvandringspolitikk. Dette bidro til at byrdefordelingen mellom de tre landene ble endret. Studien ser nærmere på de konsekvensene av den danske omleggingen av politikken.

Empirien som ligger til grunn består av tilgjengelig statistikk fra de tre landene samt et knippe kvalitative intervjuer med sentralt plasserte tjenestemenn og kvinner. Intervjuene gir et inntak til hvordan de som arbeider med forvaltningen av politikken på asylområdet oppfatter de ulike virkemidlene de har til rådighet.

Sluttrapporten fra prosjektet inneholder en kommentert gjennomgang av det norske kontrollregimet og den lange listen med virkemidler som er til myndighetenes disposisjon i deres styring av ankomststallene. Denne kontrasteres så med forholdene i nabolandene.

Den danske innstrammingen i 2001 bidro til en skjevhet i fordelingen av ankomster til de skandinaviske landene. Særlig fikk Sverige erfare at det kom langt flere flyktninger enn tidligere. Innstrammingen medførte i tillegg at Danmarks omdømme endret seg: Det fremsto i større grad enn tidligere som et restriktivt land. Forholdet mellom signal- og realpolitikk blir tematisert og diskutert i rapporten, og studien demonstrerer at inntrykkskontroll er viktig i asylpolitikken. Å fremstille et land som uattraktivt for potensielle asylsøkere, kan motvirke forsøk på å fremstille landet som attraktivt for andre grupper. Dette må myndighetene ta hensyn til når de ønsker å spre et restriktivt bilde av landet.

De viktigste arbeidene

Brekke, Jan-Paul (2004) *The struggle for control. The impact of national control policies on the arrival of asylum seekers to Scandinavia 1999 – 2004*. ISF-rapport 2004:13.

Brekke, Jan-Paul (2004) «Er dansk asylpolitikk usolidarisk?» *Politiken* 21.11.04.

Veiledning i egenvaluering av helhetlig introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger

Konsulentoppdrag

Bemanning: Hilde Lidén

Tidsplan: 2003–2005

Finansiering: Oslo kommune/Bydel Alna

Prosjekt nr. 415.08

Prosjektbeskrivelse

Den eksterne veiledningen av bydelens egevaluering har to formål:

- 1) Utforme design for internevaluering i dialog med prosjektledelsen og bistå gjennomføringen av evalueringen. Et delmål er å skriftliggjøre gode rutiner og arbeidsmetoder både for videreføring av prosjektet og for formidlingsformål.
- 2) Utarbeide metode og verktøy for egevaluering som har overføringsverdi til andre kommuner.

Arbeidet har resultert i en rapport om helhetlig introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger, og et verktøy for egevaluering av kommunenes innføring av introduksjonsprogram for nyankomne flytninger.

Den kulturelle skolesekken – en oppfølgingsstudie

Bemanning: Hilde Lidén

Tidsplan: 2004

Finansiering: Statens senter for arkiv, bibliotek og museum

Prosjekt nr. 415.16

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet er en oppfølgingsstudie av elevers, læreres og kunstners erfaringer med *Den kulturelle skolesekken* med utgangspunkt i to modeller for iverksettning; en på kommunenivå og en på fylkesnivå.

Skolesekk-modellen er en årstrinnsesifikk kulturplan som er obligatorisk for alle skolene i en kommune. I tillegg til en regionalt tilrettelagt turnéordning med teater, dans og konserter deltar lokale kunstnere og kunst- og kulturinstitusjoner.

Kommunemodellen innebærer en stor grad av kontinuitet i samarbeid, struktur og opplegg. Fylkesmodellen, her representert av *Kulturesekken* i Møre

og Romsdal, er først og fremst en regional turné- og formidlingsordning for kunst (*Kulturnista*). I denne modellen har kunstuttrykkene og opplevelsesdimensjonen stått mer i sentrum enn pedagogisk tilpasning.

For *Skolesekken* er utfordringen i dag å videreføre en fast, men ikke for fast og rutinemessig struktur, der opplegget er tilpasset skolen og elevene, men ikke for pedagogisk eller endimensjonal.

For *Kulturesekken* er utfordringen derimot å forankre Kulturniste-besøkene i skolens øvrige gjøremål og planer. Kommunal innsats og regionalt samarbeid vil kunne utvide og forenkle utnyttelsen av lokale kulturressurser. Dette betinger at skolens kultursatsning gjøres til et kulturpolitisk satsningsområde i kommunene. Forventningen om lokal forankring bidrar imidlertid til at DKS-tilbudet får en dreining mot pensumrelaterte opplegg.

Det viktigste arbeidet

Lidén, Hilde (2004) «*Tørrfisker stinka, men kahytten var topp*». En oppfølgingsstudie av to modeller for organisering av Den kulturelle skolesekken. ISF-rapport 2004:12.

Husadopsjon Røros – evaluering av prøveprosjekt

Bemanning: Hilde Lidén

Tidsplan: 2004

Finansiering: Statens senter for arkiv, bibliotek og museum

Prosjekt nr. 415.17

Prosjektbeskrivelse

Evalueringssprosjektet innhenter og drøfter erfaringer som samarbeidspartnerne i *Husadopsjon Røros* har gjort i prosjektperioden 2001-2004. Hensikten er å få fram kunnskap som er relevant for utvikling av lignende samarbeidssprosjekter mellom skoler, museer, kulturminnevern og lokalsamfunn.

Prosjektet *Husadopsjon Røros* er et samarbeidssprosjekt mellom Rørosmuseet og Røros grunnskole. Prosjektet har hatt en egen prosjektleder med delt arbeidsplass mellom museet og skolen. Prosjektet er innarbeidet i skolens årsplaner, der alle skoleklassene har 'adoptert' hver sine hus med tilhørende arbeidsoppgaver. Det er nedsatt en egen styringsgruppe for prosjektet, og utviklet et prosjektnettverk med lokale organisasjoner, håndverkere og kulturinstitusjoner. Røros videregående skole inngår som samarbeidspartner.

Det viktigste arbeidet

Lidén, Hilde (2005) *Husadopsjon Røros. Evaluering av et samarbeidssprosjekt mellom Røros Museum og Røros grunnskole*. ISF-rapport 2005:2.

Serieekteskap – art, omfang og kompleksitet

Bemanning: Hilde Lidén
Anja Bredal
Tidsplan: 2004–2005
Finansiering: Utlendingsdirektoratet
Prosjekt nr. 415.18

Prosjektbeskrivelse

Prosjektet handler om menn bosatt i Norge som gjentatte ganger inngår ekteskap med en utenlandsk kvinne som han utsetter for vold, seksuelle overgrep eller andre krenkelser. I flere tilfeller opphører samlivet før kvinnen har fått varig oppholdstillatelse og kvinnen søker om forlenget opphold ihht Utlendingsforskriften «mishandlingsbestemmelse». Også kvinnenes særkullsbarn kan oppleve krenkelser. Prosjektet inkluderer menn som henter kvinner på besøks- eller såkalte forlovelsesvisum og utnytter dem på ulike måter. Målet er å identifisere omfang og kjennetegn ved voldelige serieekteskap, samt belyse barnas situasjon, gjennom

- analyser av UDIs datamateriale, samt en case studie av utvalgte saker,
- en kartleggingsstudie av de aktuelle kvinner som oppsøker krisesentrene høsten 2004, samt intervju med et utvalg av disse kvinnene og deres eventuelle særkullsbarn
- intervju med nøkkelinformanter
- dokumentstudier, inklusive en gjennomgang av Sverige og Danmarks lovbestemmelser på området.

UDI ønsker særlig en vurdering av i hvilken grad menn i Norge bevisst bruker de ulike oppholdsgrunnlagene i utlendingsloven for å utnytte utenlandske kvinner og barn. Hensikten er å gi et forskningsbasert grunnlag for eventuelle fremtidige tiltak.

Demokrati, religionsfrihet og kvinners menneskerettigheter

Bemanning: Tordis Borchgrevink
Anne Hellum, Universitetet i Oslo
Hege Skjeie, Universitetet i Oslo
Kari Elisabeth Børresen, Universitetet i Oslo
Tidsplan: 2004–2007
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 415.19

Prosjektbeskrivelse

Utgangspunktet er rettighetskonflikten som oppstår ved at gjeldende islamsk familierett fratrukker troende muslimske kvinner en rekke av de sivile rettigheter de har som samfunnsborgere i liberale demokratier. Empirisk undersø-

kes hva det innebærer at muslimske kvinner krever å bære et religiøst hodeplagg i sekulære sammenhenger. Dette studeres med utgangspunkt i to antagelser: 1. Bruk av *hijab* gir kvinner religiøs legitimitet til å delta i samfunnet. Det fotfestet det gir dem i majoritetssamfunnet styrker kvinners posisjon i religiøse sammenhenger. 2. At religion blir mer synlig i det offentlige rom inspirerer til konkurranse om medborgernes religionstilknytning; det styrker majoritetspolitiske interesser i å koble kristendom og nasjonal tilhørighet; det åpner for juridisk pluralisme, og underminerer den sekulære rettsorden som gjør det mulig å kombinere religionsfrihet med borgernes likhet for loven. Prosjektet legger særlig vekt på å få frem *hijab*-brukernes oppfatning av sin egen religionsfrihet og av sitt medansvar for videreføring av samfunnsborgerskapets ikke-partikularistiske goder.

Prosjektet inngår i *Demokrati, religionsfrihet og kvinners menneskerettigheter*, som er et samarbeid mellom UiO og ISF. Bemanning: Tordis Borchrevink. Ferdigstilles i 2007.

De viktigste arbeidene

Borchrevink, Tordis (2004) *Dishonourable Integration: Between Honour and Shame*. AMID Working Paper Series 36/2004. Aalborg: Academy for Migration Studies in Denmark.
 Borchrevink, Tordis (2004) «Globalizing Secularity? Human Rights between Belief and the Pragmatics of Civility.» I: Stålsett, Sturla J. og Oddbjørn Leirvik (red.) *The Power of Faith in Global Politics*. Oslo: Novus Forlag:56–69.

I velferdsstatens grenseland

Evaluering av ordningen med bortfall av botilbud i statlige asylmottak for personer med endelig avslag på asylsøknaden

Bemanning: Jan-Paul Brekke
 Susanne Søholt, Byggforsk
 Tidsplan: 2004–2005
 Finansiering: Kommunal og regionaldepartementet
 Prosjekt nr. 415.20

Prosjektbeskrivelse

Asylsøkere som har fått avslag men likevel ikke drar tilbake til hjemlandet skaper problemer for norske myndigheter. For å presse frem en retur besluttet man ved inngangen til 2004 å kutte det offentlige tilbudet til denne gruppen. De som ikke samarbeidet om retur skulle som hovedregel miste retten til motaksplass og økonomisk støtte.

Den overordnede problemstillingen for evalueringen er å undersøke i hvilken grad ordningen har bidratt til raskere returer av avviste asylsøkere, samt hvordan ordningen virker for dem som ikke returnerer. Sammen med delproblemstillingene i utlysningsteksten inviterer denne til en tredeling av områder som studeres:

1. De individuelle handlingsvalg for begge grupper – de som velger å returnere og de som velger å bli inntil videre.
2. Konsekvenser for lokalmiljø og lokalforvaltning.
3. Problemstillinger på nasjonalt nivå. Har ordningen bidratt til raskere retur? Er det flere som drar? Har ordningen en preventiv effekt for nye ankomster med tilsvarende bakgrunn som de som nå mister mottaksplass? Hvordan står ordningen i forhold til den bredere debatten rundt vilkårene asylsøkere i Norge?

Tverrfaglig kompetanse på asylfeltet kombineres med kjennskap til etniske minoriteter i Norge og studier av bostedløse. Til sammen gir dette en god bakgrunn for å evaluere ordningen myntet på personer som i dobbel forstand befinner seg i den norske velferdsstatens grenseland. Prosjektet er et samarbeid mellom ISF og Byggforsk.

Arrangerte ekteskap blant ungdom med innvandrerbakgrunn – forhandlinger om kjønn og etnisitet

Bemanning: Anja Bredal
Tidsplan: 1999–2004
Finansiering: Norges Forskningsråd
Prosjekt nr. 415.40

Prosjektbeskrivelse

Tema for dette doktorgradsprosjektet er unge norsk-asiaters opplevelse av innflytelse i beslutningsprosessen rundt familiearrangerte ekteskap. Det bygger på kvalitative intervjuer med 22 unge menn og kvinner som er oppvokst i Norge med foreldre fra India, Pakistan og Sri Lanka. Disse unge menneskene har fra sine foreldre og andre lært at ekteskap er et felles anliggende for familien, mens det samfunnet de er oppvokst i domineres av en forståelse av partnervalg som et individuelt prosjekt. Som et bakgrunnslandskap for intervjudataene, analyseres den norske debatten om arrangerte ekteskap og tvangsekteskap. Dessuten presenteres sentrale forståelsesmåter i forskningen på arrangerte ekteskap blant minoritetsungdom i Norden og Storbritannia. Det er familiens betydning for individet, eller ulike betydninger av å være et individ, som er studiens grunnleggende kunnskapsinteresse.

Studien viser stor variasjonsbredde når det gjelder hvordan arrangerte ekteskap gjøres og oppleves. Flere av de unge er innforstått med å gifte seg med foreldrenes samtykke. Noen har funnet en partner foreldrene kan akseptere, og flere aksepterer en partner som foreldrene har funnet eller vært med å finne til dem. Andre har motsatt seg giftermål, og noen har hatt alvorlige konflikter med foreldrene om hvem de skal gifte seg med. En hovedkonklusjon i analysen er at innflytelse oppleves relativt innenfor en ramme der familiens betyd-

ning for individets identitet og selvopplevelse er sentral. De unge deler i ulik grad foreldrenes kollektivorienterte livsanskuelse, noe som innebærer at utformingen av deres ønsker og behov er relatert til familien som et fellesskap de er en del av. Dette er imidlertid ikke det samme som at individ og familie er en sømløs holistisk enhet, slik det også kan framstilles i litteraturen. I tillegg til familiens betydning, er kravet til kvinners seksuelle ærbarhet en helt sentral premiss i den kontekst som de unge praktiserer og opplever sin innflytelse innenfor.

Det viktigste arbeidet

Bredal, Anja (2004) «Vi er jo en familie» *Arrangerte ekteskap, autonomi og fellesskap blant unge norsk-asiater*. Avhandling Dr. polit.-graden, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

While we are Waiting – Uncertainty and Empowerment among Asylum-seekers in Sweden

Bemanning: Jan-Paul Brekke

Tidsplan: 2002–2004

Finansiering: ESF/Stockholm

Prosjekt nr. 415.49

Prosjektbeskrivelse

Hvordan opplever asylsøkere perioden der de venter på en avgjørelse? Hvilken betydning har den første tiden for den senere integrasjon? Disse spørsmålene danner utgangspunkt for denne studien som er en del av det Europeiske Sosialfondets EQUAL-program. Det overordnede målet med programmet er å skaffe alle grupper lik tilgang til arbeidsmarkedet i EU-landene. En gruppe som er utsatt er asylsøkere. På veien mot en felles EU-politikk for hvordan mottak og kvalifisering av asylsøkere skal håndteres, gjennomføres det en rekke forsøksordninger i medlemslandene. Studien er knyttet til fire såkalte utviklingspartnerskap i Sverige. En sentral samarbeidspartner er Røde Kors senter for traumatiserte flyktninger i Stockholm og psykiateren Rudi Firnhaber. Mens man her har studert ventingens psykologi, belyser denne studien det samme fenomenet fra et sosiologisk ståsted.

Innenfor denne prosjektrammen er det gjennomført et titalls kvalitative intervjuer ved tre av de fire utviklingspartnerskapene i Sverige.

I bunn ligger en teoretisk diskusjon med innslag fra sosiologi, psykologi og filosofi. Det sentrale temaet er koplingen mellom tidsopplevelse, selv og handling. Stikkord er ontologisk trygghet, opplevelse av sammenheng, identitet, liminalitet, subjektiv tid, prosjekt og utkast.

Forskerens startpunkt for undersøkelsen er usikkerheten som flyktninger i Norge med midlertidig beskyttelse opplevde på midten av 1990-tallet. Her

satset myndighetene på at flyktingene skulle integreres men samtidig være klare for å vende hjem hvis det ble mulig. Dette splittede fremtidsbildet ga særegne tilpasninger, noe det også blir fokusert på i denne studien.

De viktigste arbeidene

Brekke, Jan-Paul (2002) *Kosovo – Norge, tur og retur. Midlertidig opphold for kosovoflyktinger*. ISF-rapport 2002:8.

Brekke, Jan-Paul (2003) «Photography as tool in social research.» A Note on methodology, June 2003.

Brekke, Jan-Paul (2004) *While we are waiting. Uncertainty and empowerment among asylum-seekers in Sweden*. ISF-rapport 2004:10.

Kön, heders- og äresföreställningar i de nordiske länderna från tidlig medeltid till nutid – i relation till dagens hedersmord

Bemanning: Erling Sandmo
Tordis Borchgrevink

Tidsplan: 2003–2004

Finansiering: NOR-FA

Prosjekt nr. 415.84

Prosjektbeskrivelse

Forestillinger om heder og ære har hatt grunnleggende betydning i menneskers liv i de nordiske landene i eldre tid. Æren var en personlig kapital som kunne økes eller svekkes. Æresforestillingene var kulturelt tvingende koder som ingen kunne stille seg utenfor uten ødeleggende følger. Dagens æresdrap, som vekker så stor oppmerksomhet, har funnet sted midt i det moderne samfunnet og i sterk kontrast til de dominerende tankestrukturene om likestilling mellom kjønnene og om individenes rett til selv å bestemme over sin seksualitet og sin personlige frihet. Men kodene om heder og ære kan synes å virke på samme tvingende måte som før, med de samme skjebnesvangre konsekvenser både for dem som utfører gjerningen, for dem som rammes og for hele familier og samfunn. I dette nettverket forsøker vi å tydeliggjøre likheter og forskjeller mellom datidens og nåtidens kulturelle koder, samt å følge æreskulturens historie frem til i dag. Sentralt i arbeidet står den æresrelaterte volden som retter seg mot kvinner.

Tilknytning til universitetene

Tradisjonelt har Institutt for samfunnsforskning hatt god kontakt med samfunnsvitenskapelige miljøer ved universitetene, både gjennom forsknings-samarbeid og ved at instituttets forskere har gitt veiledning, undervisning eller hatt bistillinger.

Siden 1996 har forholdet til Universitetet i Oslo vært formalisert gjennom en samarbeidsavtale på institusjonsnivå, som favner om de eksisterende samarbeidsrelasjonene mellom de to institusjonene.

5.1 Bistillinger ved universiteter og høyskoler

Syv av ISFs ansatte forskere har i 2004 hatt vitenskapelige II-stillinger:

- Erling Barth er ansatt som professor II ved Institutt for økonomi, Universitetet i Tromsø.
- Grete Brochmann er ansatt som professor II ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Fredrik Engelstad er ansatt som professor II ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.
- Bernard Enjolras er ansatt som førsteamanuensis II ved Norges Idrettshøgskole.
- Håkon Lorentzen har hatt bistilling som forsker ved Avdeling for forskning og utvikling, Diakonhjemmets høyskole.
- Jon Rogstad har bistilling som vitenskapelig rådgiver ved Frischsenteret, Universitetet i Oslo.
- Bernt Aardal er ansatt som professor II ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

5.2 Bistillinger ved ISF

ISF har også en bistillingsordning som går den andre veien:

- Even Lange er professor i moderne historie ved Historisk institutt, Universitetet i Oslo, men er samtidig knyttet til ISF gjennom prosjektet «Forbrukersamvirkets historie».
- Jon Vatnaland er stipendiat ved Senter for studier av teknologi, innovasjon og kultur, Universitetet i Oslo, og var til 1. oktober 2004 tilknyttet ISF gjennom prosjektet «Forbrukersamvirkets historie».

5.3 Undervisning og sensorvirksomhet

Foruten den undervisning som gis av forskere med bistillinger ved universitetene, har oppgavene ved universiteter og høyskoler fordelt seg som følger i 2004:

Undervisning: 20 forskere har undervist på høyskoler/universiteter eller andre forsknings- og utdanningsinstitusjoner.

Sensorarbeid: 22 forskere har hatt sensorarbeid.

Veiledning av studenter: 17 forskere har stått for veiledning av til sammen 70 mastergradsstudenter.

Veiledning av doktorgradsstudenter: 12 forskere har stått for veiledning av 24 doktorgradsstudenter.

5.4 Bedømmelseskomitéer

En rekke av instituttets forskere har sittet i bedømmelseskomitéer ved universiteter og andre institusjoner som vurderer kompetanse etter de samme kriteriene som universitetene:

Erling Barth

- har vært Ph. D. examinator ved Department of Economics, University of Warwick.

Grete Brochmann

- har deltatt i to doktorgradskomiteer ved Universitetet i Norrköping.

Anne Lise Ellingsæter

- har deltatt i bedømmelseskomité for professorat i velferdssosiologi, Høgskolen i Volda.

Fredrik Engelstad

- har deltatt i doktorgradskomite ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo.

Trygve Gulbrandsen

- har vært medlem av opprykkskomité ved Statens institutt for forbruksforskning.
- har vært medlem av komité for å evaluere Tidsskrift for ungdomsforskning.

Marianne Gullestad

- har vært medlem av opprykkskomité ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).

Hilde Lidén

- har deltatt i bedømmelseskomite for 1. amanuensis-stilling, Høgskolen i Telemark.

Jon Rogstad

- har deltatt i bedømmelseskomité for stilling som 1. amanuensis, Høgskolen i Telemark.

Erling Sandmo

- har deltatt i to doktorgradskomiteer ved Universitetet i Oslo.

Rune Slagstad

- har deltatt i doktorgradskomite ved Danmarks Pædagogiske Universitet.
- har deltatt i doktorgradskomite ved Norsk Teknisk-Vitenskapelige Universitet.

Hege Torp

- har deltatt i doktorgradskomite ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo.

Internasjonale kontakter og forskningssamarbeid

6.1 Prosjekter med utenlandske samarbeidspartnere:

Barth, Erling: *Education and wage inequality in Europe (EDWIN)*

Samarbeid med:

- The Research Institute of the Finnish Economy (ETLA) Finland: Dr. Rita Asplund
- Centre for Economic Research and Environmental Strategy, (CERES) Greece: Professor Panos Tsakloglou
- Fondazione Eni Enrico Mattei, Italy: Professor Claudio Lucifora
- Universidade da Madeira, Portugal: Professor Pedro Telhado Pereira
- Université Panthéon-Assas (Paris 2) Equipe de Recherche sur le Marchés, l'Emploi et la Simulation (ERMES), France: Professor Ali Skalli
- Stockholm University Swedish Institute for Social Research (SOFI), Sweden: Professor Carl le Grand
- Institute of Education, United Kingdom: Professor Peter Dolton
- Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung (ZEW), Germany: Professor Charlotte Lauer.

Barth, Erling: *NOS-S: Changes in wage structure and wage bargaining*

Samarbeid med:

- The Research Institute of the Finnish Economy, Finland: Dr. Rita Asplund
- Nationalekonomiska institutionen, Stockholms Universitet: Professor Mahmood Arai
- Nationaløkonomisk institutt, Universitetet i Århus: Professor Niels Westergaard Nielsen
- Faculty of Economics and Business Administration, University of Iceland: Thorolfur Matthiasson.

Barth, Erling: *Labor Market and the Welfare State*

Samarbeid med:

- Yale University, USA: Michael Wallerstein
- Universitetet i Oslo: Kalle Moene

Brekke, Jan-Paul: *While we are waiting*

Samarbeid med:

- Röda korsets center för torterade flyktingar, Stockholm: Rudi Firnhaber

Ellingsæter, Anne Lise og Arnlaug Leira: *Velferdsstat og hverdagsliv. Kontinuitet og brudd.*

Samarbeid med:

- Arbetslivsinstituttet, Stockholm: Anita Nyberg
- Roskilde Universitetscenter: Thomas P. Boje
- STAKES, Helsinki: Heikki Hiilamo, Johanna Lammi-Taskula, Minna Salmi
- VATT, Turku Universitet: Anita Hataaja
- Aalborg Universitetscenter: Anette Borchorst.

Enjolras, Bernard: *Plural Economy and Socio-economic Regulation.*

Samarbeid med:

- CIRIEC Université de Liège (Belgia): Bernard Thiry
- Université de Rouen (Frankrike): Lionel Monnier
- Universidad de Valencia (Spania): Rafaël Chaves
- Université de Quebec à Montréal (Canada): Marie Bouchard
- Universität Duisburg (Tyskland): Helmut Cox
- Katolieke Universiteit Brabant te Tilburg (Nederland): Peter Ruys
- Open University Milton Keynes (Storbritannia): Roger Spear.

Gullestad, Marianne: *Antroposprogrammet.*

Samarbeid med:

- Universitetet i Tromsø og Universitetet i Ngaoundéré, Kamerun: Professor Lisbet Holtedahl.

Gullestad, Marianne: *Loges et gardiens.*

Samarbeid med:

- L'IPRAUS, Paris: Professor Martine Segalen.

Gullestad, Marianne: *The Ethics of Life Writing*

Samarbeid med:

- University of Indiana, Bloomington: Professor Paul John Eakin.

Gullestad, Marianne: *Neo-Nationalism inside the EU: Anthropological Perspectives.*

Samarbeid med

- Universitetet i Wien: Professor Marcus Banks og Professor Andre Gingrich.

Jensen, Ragnhild Steen og Mari Teigen: *Women towards ownership in business and agriculture*

Samarbeid med bl.a.:

- Byggðastofnun, Island: Sigrídur Elin Thordardóttir
- Panteion University, Athen: Maria Stratigaki
- Verket för näringslivsutveckling, Stockholm: Kerstin Wenneberg
- University of Latvia, Riga: Linda Ziverte.

Krogstad, Anne: *Valbevakning i televisionen: Policy, praxis, programnehåll. Et komparativt prosjekt*

Samarbeid med:

- Göteborg universitet/Högskolan i Halmstad: Nicklas Håkansson, Tom Carlsson og Bengt Johansson

Lorentzen, Håkon og Karl Henrik Sivesind: *The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Project.*

Samarbeid med:

- The Johns Hopkins University, Baltimore: Lester M. Salamon m.fl.

Rogstad, Jon og Grete Brochmann: *Flerkulturelle demokratier og politisk integrasjon i storbyer.*

Samarbeid med bl.a.:

- Uppsala Universitet: Bo Bengtsson
- Universiteit van Amsterdam: Meindert Fennema og Jean Tillie.

Røed, Marianne: *Grenseløst for hvem? Skandinavisk kompetanseemigrasjon fra 1980 til 1997.*

Samarbeid med:

- Universitetet i Århus: Peder J. Pedersen.
- Integrationsverket: Lena Schröder.

Sandmo, Erling og Tordis Borchgrevink: *Kön, heders- och äresföreställningar i de nordiska länderna från tidigmedeltid till nutid – i realation til dagens hedersmord.*

Samarbeid med:

- Göteborgs Universitet: Audur Magnúsdóttir
- Helsinki Universitet: Seepo Aalto

- Lunds Universitet: Kenneth Johansson, Marie Lindstedt Cronberg, Eva Österberg og Borhanedin Yassin
- Statsarkivet i Stavanger: Hans Eyvind Næss
- Stockholm (frilans): Rasool Awla

Sejersted, Francis: *Prosjekt 1905. Svensk-norske relasjoner i 200 år.*

Samarbeid med:

- Det europeiske universitetsinstitutt i Firenze: Bo Stråth og en gruppe svenske og norske historikere under ledelse av Stig Ekman og Øystein Sørensen.

Sivesind, Karl Henrik: *Management in Scandinavia*

Samarbeid med:

- Handelshøjskolen i København: Jette Schramm-Nielsen
- Loughborough University: Peter Lawrence.

Teigen, Mari: *Politisk entydighet og sosial differensiering: En komparativ studie av skandinavisk statsfeminisme*

Samarbeid med:

- Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet: Lena Wängnerud.

Aardal, Bernt: *The Comparative Study of Electoral Systems (CSES)*

Samarbeid med:

- Forskningsinstitusjoner i mer enn 50 land i Afrika, Amerika, Asia og Europa.

Aardal, Bernt: *The European Voter*

Samarbeid med:

- Göteborgs Universitet: Sören Homberg, Maria Oskarson og Staffan Kumlin
- NIBR: Frode Berglund
- Social Science Research Center Berlin: Hans-Dieter Klingemann og Bernhard Wessels
- Universitetet i Oslo: Oddbjørn Knutsen
- University of Cologne: Ingvill C. Mochmann og Wolfgang Zenk-Moeltgen
- University of Heidelberg: Tanja Boerzel
- University of Mannheim: Hermann Schmitt
- University of Nottingham: Cees van der Eijk
- University of Strathclyde, Glasgow: John Curtice
- University of Twente: Jacques Thomassen og Kees Aarts

Aardal, Bernt: *Political Leaders and Democratic Elections*

Samarbeid med:

- Australian National University: Ian McAllister
- Göteborgs Universitet: Sören Holmberg Henrik Oscarsson
- McGill University, Montreal: Elisabeth Gidengil
- Social Science Research Center Berlin: Tanja Binder
- University of California: Martin Wattenberg
- University of Cologne: Dieter Ohr
- University of Mannheim: Hermann Schmitt
- University of Montreal: André Blais og Richard Nadeau
- University of Strathclyde, Glasgow: John Curtice
- University of Toronto: Neil Nevitte
- University of Twente: Kees Aarts

6.2 Forskeropphold ved utenlandske institusjoner

Følgende forskere har i 2004 hatt opphold ved utenlandske institusjoner:

- Johannes Bergh har vært Visiting Scholar ved Department of Political Science, University of California, Berkeley, høstsemesteret 2004.
- Tordis Borchgrevink har vært gjesteforsker ved Akademiet for Migrationsstudier i Danmark (AMID), Aalborg Universitet, fra 15. februar til 15 juni 2004.
- Harald Dale-Olsen er Research Affiliate ved Department of Economics, University College London, i perioden 1. november 2004 til 31. mai 2005.
- Bernard Enjolras har vært gjesteprofessor ved University of Québec, Montreal, i perioden april til mai 2004.
- Marianne Gullestad har vært gjesteforsker ved Universitetet i Ngaoundéré, Kamerun, i januar og november 2004.
- Anniken Hagelund er Visiting Research Fellow ved Centre for Migration Research, University of Sussex, fra 1. november 2004 til 1. mai 2005.

6.3 Gjesteforelesninger ved utenlandske læresteder

Gjesteforelesninger ved utenlandske læresteder:

- Tordis Borchgrevink: «Dishonourable Integration». Akademiet for Migrationsstudier i Danmark (AMID), Aalborg Universitet, 28. april 2004.
- Tordis Borchgrevink: «Menneskerettens ømme punkt: Minoritetskvinner mellom individ- og grupperettigheter». FREIA Center for Kønnsforskning, Aalborg Universitet, 11. mai 2004.

- Tordis Borchgrevink: «The Hijab Tangle». Institut for Filosofi og Religionsvitenskap, Syddanske Universitet, 5. oktober 2004.
- Grete Brochmann: «The political economy of good intentions». University of Sussex, 13. oktober 2004.
- Erling Sandmo: Innledningsforedrag under Rundabordsamtal om «Kön, heders- og äresföreställningar i de nordiske länderna från tidlig medeltid till nutid» under Det nordiske historikermötet, Stockholms universitet, 8. august 2004.
- Francis Sejersted: «Nasjonsbygging i Norge». Lermontov-universitetet i Moskva, 30. november 2004.

6.4 Verv i internasjonale faglige organisasjoner

Civil Society and New Forms of Governance in Europe (CINEFOGO)

- Karl Henrik Sivesind er medlem i nettverksrådet og norsk koordinator.

The Comparative Study of Elections and Representative Democracy (CSES)

- Bernt Aardal har vært medlem av Planning Committee, Module III.

Cost Action 23: The Evaluation of European Labour Market Programmes

- Hege Torp har vært medlem av styringskomiteen. Oppnevnt av Norges forskningsråd.

EU Expert Network on Gender Equality in Employment and Social Inclusion

- Anne Lise Ellingsæter har vært medlem.

European Association of Labour Economists (EALE)

- Erling Barth har vært medlem av Executive Committee.

European Consortium for Sociological Research (ECSR)

- Fredrik Engelstad har vært styremedlem.

European Sociological Association

- Ørnulf Seippel har vært medlem av styret i forskernettverket «Environment & Society»
- Fredrik Engelstad har vært medlem av styret i «Sociology of Arts Network»

European Voluntary Associations in the Modern and the Contemporary Period

- Karl Henrik Sivesind er medlem av styringsgruppen.

International Committee for Research into Election and Representative Democracy (ICORE)

- Bernt Aardal er medlem av Executive Board.

International Scientific Commission of CIRIEC on Social and Cooperative Economy

- Bernard Enjolras har vært koordinator for gruppen «Governance regime and general interest in social services».

International Political Science Association

- Trygve Gundersen er styremedlem i komiteen for forskning om politiske eliter.

International Sociological Association

- Marianne Gullestad har vært medlem av rådet i forskningskomitéen «Biography and Society».

Modélisation appliquée trajectoires institutionnelles stratégies socio-économiques (MATISSE) Université Paris I, Pantheon-Sorbonne

- Bernard Enjolras har vært assosiert medlem.

New Opportunities for Research Funding Agency Co-operation in Europe (NORFACE) ERA-Net

- Hege Torp har vært varamedlem til Network Board. Oppnevnt av Norges forskningsråd.

Stabens faglige oppgaver utenom ISF

7.1 Norges forskningsråd

- Grete Brochmann har vært medlem av Norges forskningsråds habilitetskomité (Smithkomiteen).
- Trygve Gulbrandsen har vært medlem av Norges forskningsråds komité for å diskutere og fordele midler til tiltak for å styrke infrastrukturen innenfor samfunnsforskning
- Marianne Gullestad har vært medlem av programstyret for Velferdsprogrammet.
- Hilde Lidén har vært medlem av referansegruppe for Scientia – kunnskapsprosjekt for ungdom.
- Håkon Lorentzen har vært programstyreleder for programmet Idrett, samfunn og frivillig organisering.
- Erling Sandmo har vært styreleder for Norges forskningsråds Program for kulturforskning.
- Hege Torp har vært medlem av Divisjonsstyret for vitenskap.

7.2 Forskningsinstitusjoner og styringsgrupper

Akademiet for Migrationsstudier i Danmark

- Grete Brochmann har vært medlem av bestyrelsen.

Det norske forbrukersamvirkets historie

- Trygve Gulbrandsen har vært medlem av styringsgruppen.
- Even Lange har vært medlem av styringsgruppen.

Institutt for fredsforskning, PRIO

- Bernt Aardal har vært medlem av styret.
- Tordis Borchgrevink har vært varamedlem av styret.

Kjønn og vold i Norden (2000–2004) – Nordisk Ministerråd

- Kristin Skjørten har vært medlem av programkomiteen.

Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste

- Bernt Aardal har vært styreleder.

P.M. Røwdes stiftelse

- Fredrik Engelstad har vært medlem av styret.
- Rune Slagstad har vært medlem av styret.
- Even Lange har vært medlem av styret.

Socialforskningsinstituttet, København

- Fredrik Engelstad har vært medlem av Scientific Advisory Board

Prosjekt 1905. Svensk-norske relasjoner i 200 år

- Francis Sejersted har vært medlem av referansegruppen.
- Rune Slagstad har vært medlem av referansegruppen.

Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning

- Hege Torp har vært varamedlem til rådet. Oppnevnt av Norges forskningsråd.

Universitetet i Oslo

- Tordis Borchgrevink har vært medlem av styret for det strategiske forskningsprogrammet Kulturell kompleksitet i det nye Norge.
- Fredrik Engelstad har vært medlem av styringsgruppen for sommerskole i komparative samfunnsvitenskapelige studier ved Universitetet i Oslo.
- Fredrik Engelstad har vært medlem av styret for Ibsen-senteret.
- Fredrik Engelstad har vært medlem av den faglige styringsgruppen for prosjektet Henrik Ibsens skrifter.

7.3 Søknadsbehandling og konsulentoppgaver

Academy of Finland

- Anne Lise Ellingsæter har vært medlem av evalueringspanel for søknader om fellowships og postdoktorstipend.

Det Samfundsvidenskabelige Forskningsråd, København

- Erling Barth har vært fagekspert for Forskningsstyrelsen.

Data Warehouse Monitoring in the Public Employment Service, European Commission

- Erling Barth har vært Independent Expert for Norway

Kommisjonen for fordeling av restmidler av momskompensasjon til frivillige organisasjoner

- Karl Henrik Sivesind har vært rådgiver.

Nordisk ministerråds velferdsprogram

- Marianne Røed har vært medlem av programkomiteen.

Norge-Amerika foreningen

- Fredrik Engelstad har vært medlem av stipendkomiteen.

Norges forskningsråd

- Erling Barth har vært fagekspert for Velferdsforskningsprogrammet.
- Tordis Borchgrevink har vært fagekspert for Fagkomiteen for fri prosjektstøtte i miljø- og utviklingsforskning.
- Anne Lise Ellingsæter har vært konsulent for Program for kulturstudier.
- Håkon Lorentzen har vært konsulent for tre programområder i Norges forskningsråd.
- Ørnulf Seippel har vurdert prosjektsøknader for Idrett, samfunn og frivillig organisering.
- Kristin Skjorten har vært konsulent for en høringsuttalelse for Kultur og samfunn.

Norsk Faglitterær Forfatterforening

- Marianne Gullestad har vært medlem av komiteen som vurderer solidaritetsstipend.

Research Council of Canada

- Bernard Enjolras har vært peer reviewer.

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge

- Tordis Borchgrevink har vurdert utredning om senterets studie av minoriteter.

Utlendingsdirektoratet

- Jan-Paul Brekke har vært konsulent for intern rapport.

7.4 Verv i norske faglige organisasjoner

Femm – forskernettverk om feminisme og multikulturalisme

- Anja Bredal har vært medkoordinator.

Norsk antropologisk forening

- Anne Krogstad har vært styremedlem.

Den norske historiske forening

- Erling Sandmo har vært leder av komiteen for Sverre Steen-prisen.

Norsk sosiologforening

- Jon Rogstad har vært leder.

Samfunnsøkonomenes fagforening

- Erling Barth har vært medlem av programkomiteen for Samfunnsøkonomenes høstkonferanse.

7.5 Vitenskapelige akademier

Academia Europae

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.

Det Kongelige Norske Videnskapers Selskap

- Marianne Gullestad er innvalgt medlem.
- Henry Valen er innvalgt medlem.

Det Norske Videnskaps-Akademi

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.
- Henry Valen er innvalgt medlem.
- Rune Slagstad er innvalgt medlem.

Kungliga Vetenskapsakademien

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.

Norges Tekniske Vitenskapsakademi

- Francis Sejersted er innvalgt medlem.

7.6 Redaksjonelt arbeid

Erling Barth

- medlem av redaksjonen for *Nordic Journal of Political Economy*.
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Grete Brochmann

- medlem av redaksjonskomitéen for årboken *Comparative Social Research*.

Katrine Denstad

- redaksjonssekretær for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Anne Lise Ellingsæter

- medlem av redaksjonsrådet i *European Societies*.

Fredrik Engelstad

- medlem av redaksjonsrådet for *Acta Sociologica*.
- redaktør for årbokserien *Comparative Social Research*.

Bernard Enjolras

- medlem av redaksjonskomitéen for *International review of social economy (RECMA)*.
- medlem av redaksjonskomitéen for *The Annals of Public and Cooperative Economics*.
- medlem av redaksjonskomitéen for *Revista de Economia Publica*.

Trygve Gulbrandsen

- redaktør for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Marianne Gullestad

- medlem av redaksjonsrådet i *Gender & Society*.
- medlem av redaksjonsrådet i *The European Journal of Cultural Studies*.
- medlem av redaksjonsrådet i *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
- medlem av redaksjonsrådet i *Samtiden*.

Ragnhild Steen Jensen

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.
- redaksjonssekretær i årboken *Comparative Social Research*.

Anne Krogstad

- redaktør for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.
- gjesteredaktør for *Rhetorica Scandinavica*.

Nils Rune Langeland

- medlem av redaksjonsrådet for tidsskriftet *Prosa*.

Hanne Marthe Narud

- redaktør for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Jon Rogstad

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Marianne Røed

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Erling Sandmo

- medlem av redaksjonsrådet for *Samtiden*.

Pål Schøne

- redaktør for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Ørnulf Seippel

- medlem av redaksjonsrådet for *Sosiologi i dag*.

Karl Henrik Sivesind

- medlem av redaksjonsrådet for *Sosiologi i dag*.

Francis Sejersted

- medredaktør for *Nytt Norsk Tidsskrift*.
- formann i redaksjonsutvalget for «Norsk Hydros historie».
- medlem av redaksjonsutvalget for «Høyesteretts historie».

Rune Slagstad

- redaktør for *Nytt Norsk Tidsskrift*.
- medlem av redaksjonen for *Thorleif Dahls Kulturbibliotek*.

Mari Teigen

- gjesteredaktør for *Kvinneforskning*.

Hege Torp

- medlem av redaksjonen for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Guttorm Aanes

- redaksjonssekretær for *Søkelys på arbeidsmarkedet*.

Tidsskriftkonsulenter

Erling Barth har vært konsulent for *American Economic Review*, *Journal of Population Economics* og *Journal of Corporate Finance*.

Anja Bredal har vært konsulent for rapport fra Sosialforskningsinstituttet, København, for *Tidsskrift for samfunnsforskning* og *Kvinneforskning*.

Jan-Paul Brekke har vært konsulent for *Journal of Refugee Studies*.

Harald Dale-Olsen har vært konsulent for *Scandinavian Journal of Economics*, *Finnish Economic Papers* og *The Manchester School*.

Anne Lise Ellingsæter har vært konsulent for *Acta Sociologica*, *European Societies*, *Feminist Economics*, *Kvinneforskning*, *Sosiologisk tidsskrift* og *Tidsskrift for velferdsforskning*.

Fredrik Engelstad har vært konsulent for *Acta Sociologica*, *Tidsskrift for samfunnsforskning* og *Norsk litteraturvitenskapelig tidsskrift*.

Bernard Enjolras har vært konsulent for *Annals of Cooperative and Public Economy* og *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*.

Trygve Gulbrandsen har vært konsulent for *Sosiologisk tidsskrift*.

Marianne Gullestad har vært konsulent for *American Anthropologist*, *European Journal of Cultural Studies*, *Gender & Society*, *Norsk antropologisk tidsskrift*, *Acta Sociologica* og *Sosiologisk tidsskrift*.

Anniken Hagelund har vært konsulent for *Journal of Ethnic and Migration Studies*, *Tidsskrift for samfunnsforskning* og *Norsk tidsskrift for migrasjonsforskning*.

Inés Hardoy har vært konsulent for *Tidsskrift for ungdomsforskning* og *Review of International Organizations*.

Ragnhild Steen Jensen har vært konsulent for *Feminist Economics* og *Tidsskrift for kvinneforskning*.

Håkon Lorentzen har vært konsulent for *VOLUNTAS* og *Tidsskrift for velferdsforskning*.

Jo Saglie har vært konsulent for *Scandinavian Political Studies* og *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Pål Schøne har vært konsulent for *Nordic Journal of Political Economy*.

Ørnulf Seippel har vært konsulent for *Mobilization*.

Karl Henrik Sivesind har vært konsulent for *Acta Sociologica*.

Rune Slagstad har vært konsulent for *Tidsskrift for samfunnsforskning*.

Mari Teigen har vært konsulent for *International Feminist Journal of Politics*.

Bernt Aardal har vært konsulent for *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift* og *Politica*.

7.7 Styrer, råd og utvalg

Ekspertutvalg som skal vurdere utfordringer for konkurranseutsatt sektor i årene fremover

- Hege Torp har vært medlem av utvalget.

Evalueringskommisjon for Riksbankens jubileumsfond, Stockholm

- Francis Sejersted har vært medlem av kommisjonen.

Fondet for dansk-norsk samarbeid

- Rune Slagstad har vært styremedlem.

Fritt Ord

- Francis Sejersted har vært formann i styret.

Kilden – Informasjons- og dokumentasjonssenter for kvinne- og kjønnsforskning i Norge

- Anne Lise Ellingsæter har vært styreleder.

Kommunal- og regionaldepartementets arbeidsgruppe for å utrede elektronisk stemmegivning

- Bernt Aardal har vært leder.

Minoriteter i Fokus i Akademia (MIFA)

- Grete Brochmann har vært medlem av faggruppen.

Morgenbladet

- Rune Slagstad har vært medlem av styret.

Nordisk Ministerråd

- Fredrik Engelstad har vært medlem av Demokratiutvalget.

Norsk biografisk selskap

- Marianne Gullestad har vært medlem av styret.

Norsk Rikskringkasting

- Fredrik Engelstad har vært varamedlem til styret i Norsk Rikskringkasting.
- Erling Sandmo har vært medlem av juryen for prosjektet «Store norske».

Statistisk sentralbyrå

- Hege Torp har vært leder av styret. Oppnevnt av Finansdepartementet.

Stortingets lønnskommisjon

- Fredrik Engelstad har vært medlem av kommisjonen.

Utlendingslovutvalget

- Grete Brochmann har vært medlem av utvalget.

Publikasjoner

I dette kapitlet presenteres alfabetiske lister over publikasjoner av ansatte ved Institutt for samfunnsforskning i 2004. Kronologisk, nummerert liste (jf. siffer i slutten av hver referanse) refererer til ISFs interne nummerering slik publikasjonene presenteres på www.samfunnsforskning.no.

8.1 ISF-publikasjoner

Sluttresultater fra instituttets ulike forskningsprosjekter blir gjengitt i ISFs rapportserie. Instituttets rapporter og de tidligere utgitte arbeidsnotatene kan bestilles ved henvendelse til instituttet. Rapportene kan lastes ned gratis fra instituttets nettsider.

Barth, Erling, Marianne Røed, Pål Schøne og Hege Torp: *Arbeidsmarkedet for akademikere*. ISF-rapport 2004:9.

Barth, Erling, Marianne Røed og Pål Schøne: *Lønnsutviklingen for funksjonærer i offentlig og privat sektor 1997–2001*. ISF-rapport 2004:3.

Brekke, Jan-Paul: *The struggle for control. The impact of national control policies on the arrival of asylum seekers to Scandinavia 1999 – 2004*. ISF-rapport 2004:13.

Brekke, Jan-Paul: *While we are waiting. Uncertainty and empowerment among asylum-seekers in Sweden*. ISF-rapport 2004:10.

Christensen, Dag Arne, Rune Karlsen og Bernt Aardal: *På vei til e-demokratiet? Forsøkene med elektronisk stemmegivning ved kommune- og fylkestingsvalget i 2003*. ISF-rapport 2004:6.

Enjolras, Bernard: *Idrett mellom statlig styring og selvbestemmelse. Idrettens bruk av spillemidler*. ISF-rapport 2004:7.

Gulbrandsen, Trygve: *Temaer og problemstillinger for videre forskning om eierskap i Norge*. ISF-rapport 2004:8.

Hardoy, Inés og Pål Schøne: *I klemme mellom barneomsorg og karriere. En analyse av karriereutvikling for småbarnsmødre*. ISF-rapport 2004:17.

Hardoy, Inés og Pål Schøne: *Mindre betaling for færre timer? En analyse av sammenhengen mellom uønsket deltid og timelønn*. ISF-rapport 2004:16.

Hardoy, Inés, Hege Torp og Aagoth Elise Storvik: *Hvem får mer og hvem får mindre? Effekter av nye beregningsregler for stønader til livsopphold under atføring og rehabilitering*. ISF-rapport 2004:14.

Karlsen, Rune: *Direkte valg til bydelsutvalg i Oslo 2003. Deltakelse og representasjon*. ISF-rapport 2004:5.

Lidén, Hilde: *«Tørrfisken stinka, men kahytten var topp»*. En oppfølgingsstudie av to modeller for organisering av Den kulturelle skolesekken. ISF-rapport 2004:12.

Lorentzen, Håkon: *Philantropy and collectivism – grantgiving foundations in Norway*. ISF-rapport 2004:15.

Røed, Marianne og Schøne, Pål: *Forskernes plass i den norske lønnsfordelingen*. ISF-rapport 2004:4.

Schøne, Pål: *Lønnsforskjeller i offentlig og privat sektor*. ISF-rapport 2004:2.

Seippel, Ørnulf: *Treneren: Konkurransen, glede, samhold og medbestemmelse?* ISF-rapport 2004:11.

Aakvaag, Gunnar C.: *Forbrukersamvirke og medlemmene 1970-2004. Mellom sosialdemokratisk modernisering og nyliberal individualisering*. ISF-rapport 2004:18.

8.2 Bøker og monografier

Berglund, Frode: *Partiidentifikasjon og politisk endring. En studie av langsiktige partitilknytninger blant norske velgere 1965-1997*. Oslo: Unipax. (B 2004:1)

Ellingsæter, Anne Lise og Arnlaug Leira (red.): *Velferdsstaten og familien. Ufordringer og dilemmaer*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (B 2004:3)

Engelstad, Fredrik og Øyvind Østerud (red.): *Power and Democracy. Critical Interventions*. Aldershot: Ashgate. (B 2004:6)

Jensen, Ragnhild Steen: *Sted, kjønn og politikk. Kvinners veier inn i lønnsarbeid*. Oslo: Unipax. (B 2004:11)

Lorentzen, Håkon: *Fellesskapets fundament. Sivilsamfunnet og individualismen*. Oslo: Pax. (B 2004:2)

Narud, Hanne Marthe og Anne Krogstad (red.): *Elections, parties, and political representation. Festschrift for Professor Henry Valen's 80th anniversary*. Oslo: Scandinavian University Press. (B 2004:5)

Pedersen, Willy, Erling Sandmo og Finn Skårderud: *Noen spor*. Oslo: Universitetsforlaget. (B 2004:8)

Sandmo, Erling (red.): *Et eget århundre. Norsk orkestermusikk 1905-2005*. Oslo: Press Publishing. (B 2004:7)

Schramm-Nielsen, Jette, Peter Lawrence og Karl Henrik Sivesind: *Management in Scandinavia. Culture, Context and Change*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing. (B 2004:12)

Sollund, Ragnhild: *Rammer, rom og mobilitet. Innvandrerkvinnens arbeidsliv*. Oslo: Unipax. (B 2004:4)

Theien, Iselin og Even Lange (red.): *Affluence and Activism. Organized Consumers in the Post-War Era*. Oslo Academic Press: Unipub forlag. (B 2004:10)

Aardal, Bernt, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.): *I valgkampens hete. Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet*. Oslo: Universitetsforlaget. (B 2004:9)

8.3 Rapporter utgitt av andre institusjoner

Barth, Erling og Tone Ognedal: *Markeder med svart arbeid*. Rapport 9/2004 Oslo: Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning. (AR 2004:3)

Borchgrevink, Tordis: *Dishonourable Integration: Between Honour and Shame*. AMID Working Paper Series 36/2004 Aalborg: Academy for Migration Studies in Denmark. (AR 2004:2)

Enjolras, Bernard: *Individual action, institutions and social change. An approach in terms of convention*. Cahiers de la Maison des Sciences Economiques Paris: Centre National de la Recherche Scientifique, Université Paris 1. (AR 2004:1)

8.4 Tidsskrift- og bokartikler

Barth, Erling, Bernt Magne Bratsberg og Oddbjørn Raaum: «Identifying earnings assimilation of immigrants under changing macroeconomic conditions.» *Scandinavian Journal of Economics* 106 (1):1–22. (T 2004:3)

Barth, Erling, Bernt Magne Bratsberg og Oddbjørn Raaum: «Mulighetenes land? Inntektsprofiler for innvandrere til Norge og USA.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (4):637–658. (T 2004:54)

Barth, Erling og Harald Dale-Olsen: «Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn i et 30 års perspektiv.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (1):65–75. (T 2004:15)

Barth, Erling og Kalle Moene: «Den skandinaviske likhetsmodellen.» *Tidsskrift for samfunnsplanlegging, byplan og regional utvikling* (3):30–35. (T 2004:58)

Barth, Erling, Marianne Røed og Pål Schøne: «Øker lønnsforskjellene i Norge?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (2):247–251. (T 2004:63)

Barth, Erling: «Hvorfor så store forskjeller i lønnsstruktur mellom land?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (2):285–288. (T 2004:65)

Bay, Ann-Helén og Jo Saglie: «Välfärdsrapportering i Landet Annorlunda. Den norska pressens bevakning av välfärdsstaten 1969–99.» I: H. Blomberg, C. Kroll, T. Lundström og H. Swärd (red.) *Sociala problem och socialpolitik i massmedier*. Lund: Studentlitteratur. (T 2004:4)

Bergh, Johannes: «Protest Voting in Austria, Denmark, and Norway.» *Scandinavian Political Studies* 27 (4). (T 2004:60)

Berglund, Frode og Bernt Aardal: «Valgdeltakelse, partitilknytning og stemmegivning.» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:40)

Berglund, Frode: «Indekskonstruksjon: Kun et spørsmål om teknikk? En empirisk gjennomgang.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (3):567–586. (T 2004:77)

Borchgrevink, Tordis: «Globalizing Secularity? Human Rights between Belief and the Pragmatics of Civility.» I: Stålsett, Sturla J. og Oddbjørn Leirvik (red.) *The Power of Faith in Global Politics*. Oslo: Novus Forlag:56–69. (T 2004:67)

Brochmann, Grete og Jon Rogstad: «På sidelinjen? Vilkår for deltakelse i politikk og organisasjonsliv i Norge.» I: Bo Bengtsson (red.) *Föreningsliv, makt och integration*. Departementsserien 2004:49.:315–341. (T 2004:48)

Brochmann, Grete: «America-America Letters. A Norwegian-American Family Correspondence by Bjørn Gunnar Østgård. Book review.» *International Migration Review* 38 (146):784–785. (T 2004:68)

Brochmann, Grete: «Arbeidsinnvandringens historiske røtter.» *NAVØ orienterer* (2):2–4. (T 2004:69)

Brochmann, Grete: «Velferdsstatlig utålmodighet i det flerkulturelle Norge.» *Nytt Norsk Tidsskrift* 21 (3-4). (T 2004:33)

Ekberg, Espen og Jon Vatnaland: «Corporate efficiency, democratic legitimacy and consumer political integrity. Norwegian consumer co-operatives, 1970 – 2002.» I: Theien, Iselin og Even Lange (red.) *Affluence and Activism. Organised Consumers in the Post-War Era*. Oslo: Unipub/Oslo Academic Press. (T 2004:70)

Ellingsæter, Anne Lise og Arnlaug Leira: «Innledning: Velferdsstaten og familien.» I: Anne Lise Ellingsæter og Arnlaug Leira (red.) *Velferdsstaten og*

familien – utfordringer og dilemmaer. Oslo: Gyldendal Akademisk:13–38. (T 2004:71)

Ellingsæter, Anne Lise: «Familie, arbeidsmarked og politikk.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (2):197–203. (T 2004:61)

Ellingsæter, Anne Lise: «Temps public – temps privé: Quelques expériences nées de la réforme de la politique familiale en Norvège.» I: É. Istace, M. Laffut, R. Plasman og C. Ruyters (red.) (red.) *Sphères privées et professionnelles. Vers une recomposition des rôles et des actions*. Brussel: De Boeck. (T 2004:22)

Ellingsæter, Anne Lise: «Tidskrise i familien?» I: Anne Lise Ellingsæter og Arnlaug Leira (red.) *Velferdsstaten og familien – utfordringer og dilemmaer*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (T 2004:8)

Engelstad, Fredrik og Østerud Øyvind: «Democracy and power.» I: Fredrik Engelstad og Øyvind Østerud (red.) *Power and Democracy. Critical Interventions..* Aldershot: Asgate:1–7. (T 2004:79)

Engelstad, Fredrik: «Democracy at Work? Does Democracy in Working Life Make Sense in the 21st Century?» I: Fredrik Engelstad og Øyvind Østerud (red.) *Power and Democracy. Critical Interventions*. Aldershot: Ashgate:209–232. (T 2004:74)

Engelstad, Fredrik: «Den siste maktutredningen bør ikke bli den siste.» *Nytt Norsk Tidsskrift* 21 (1):96–102. (T 2004:7)

Engelstad, Fredrik: «Er det makt i de lyttende ører? Om brutte dialoger og åpne rom.» I: Ivar Frønes og Tone Schou Wetlesen (red.) *Dialog, selv og samfunn. Festskrift til Stein Bråten*. Oslo: Abstrakt forlag. (T 2004:50)

Enjolras, Bernard: «Commercialization of voluntary organizations and members participation: The case of Norwegian voluntary sports organizations.» *Democracy and Society* 2 (1):8–11. (T 2004:81)

Enjolras, Bernard: «Formes institutionnelles, rationalité axiologique et conventions.» *Annals of Public and Cooperative Economics* 75 (4):595–617. (T 2004:52)

Enjolras, Bernard: «Les associations contre-pouvoir au marché.» I: Delamotte, Éric (red.) *Du partage au marché*. Paris: Presses Universitaires du Septentrion. (T 2004:72)

Gullestad, Marianne: «Blind Slaves of our Prejudices: Debating ‘Culture’ and ‘Race’ in Norway.» *Ethnos* 69 (2):177–203. (T 2004:10)

Gullestad, Marianne: «Hjertets vaner. Forskningen om velferd og familie.» *Nytt Norsk Tidsskrift* 21 (3-4). (T 2004:32)

Gullestad, Marianne: «Interviews with Two Norwegian Writers.» *PEN International* 54 (1):36–38. (T 2004:82)

Gullestad, Marianne: «Not an uncomplicated place. Invited comment to Clifford Geertz’ article ‘What is a state if it is not a Sovereign?’ Reflections on Politics in Complicated Places.» *Current Anthropology* 45 (5). (T 2004:75)

Gullestad, Marianne: «Tales of consent and descent. Life writing as a fight against an imposed self-image.» I: Eakin, John (red.) *The Ethics of Life Writing*. Ithaca: Cornell University Press:216–243. (T 2004:76)

Hagelund, Anniken: «Anstendighetens utside. ‘Rasisme’ i norsk innvandringspolitisk diskurs.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* (1):3–30. (T 2004:2)

Hagelund, Anniken: «Debatter om debatter – diskursanalyse og norsk innvandringspolitikk.» *Sosiolog-nytt* (2):16–24. (T 2004:83)

Hagelund, Anniken: «En fråga om anständighet? Framskrittspartiet och den norska invandringspolitiken.» I: Jens Rydgren og Anders Widfeldt (red.) *Från Le Pen till Pim Fortuyn*. Malmö: Liber. (T 2004:84)

Hagelund, Anniken: «Mot en god debatt? Retorikk om retorikk i debatten om debatten.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (3):547–559. (T 2004:85)

Hardoy, Inés og Pål Schøne: «Barn eller høy lønn: Må kvinner velge?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (2):233–240. (T 2004:62)

Hoelseth, Rune: «Henry Valen – A Bibliography 1954-2003.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (2):459–479. (T 2004:18)

Jensen, Ragnhild Steen: «Feministisk geografi – bidrag til arbeidsmarkedsforskningen.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (1):153–161. (T 2004:16)

Karlsen, Rune og Hanne Marthe Narud: «Organisering av valgkampen – ‘tradisjonell’ eller ‘moderne’?» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne

Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:34)

Karlsen, Rune: «Valgkamp i flerpartisystem. Aktualisering av saker og kamp om eierskap.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (4):611–635. (T 2004:56)

Krogstad, Anne og Hanne Marthe Narud: «Introduction. Henry Valens's Research: A Multi-Level Approach to the Study of Political Parties.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (2):155–165. (T 2004:19)

Krogstad, Anne: «'En joggedress og en gråpapirpose over hodet, takk'.» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:44)

Krogstad, Anne: «Fjernsynsvalgkamp. Noen retoriske øvelser i fordeling av skyld og ære.» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:43)

Krogstad, Anne: «From Chop Suey to Sushi, Champagne and VIP Lounge. Culinary Entrepreneurship through two Generations.» *Social Analysis: The International Journal of Cultural and Social Practice* 48 (1):196–217. (T 2004:20)

Lange, Even: «Historisk perspektiv på forbrukersamvirket.» *Tidsskrift for rettsvitenskap* 3. (T 2004:73)

Langeland, Nils Rune: «Den yndefulle staten.» *Samtiden* (1). (T 2004:1)

Lidén, Hilde og Anne Trine Kjørholt: «Children and Youth as Citizens: Symbolic Participants or Political Actors?» I: H. Brembeck, B. Johansson og J. Kampmann (red.) *Beyond the Competent Child*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag. (T 2004:59)

Lidén, Hilde: «Barns rettigheter – en realiserbar intensjon?» *Tidsskrift for velferdsforskning* (4). (T 2004:55)

Lidén, Hilde: «Tidspress? Barn, hverdagsliv og erfaringer av tid.» I: Bjønness, Jeanett og Ann Ostfeldt-Rosenthal (red.) *Spor af tid. Antropologiske perspektiver*. Århus: Department of Ethnography and Social Anthropology. (T 2004:86)

Lorentzen, Håkon: «Fri oss fra amatørerne.» *Samtiden* 2004 (2):46–56. (T 2004:9)

Narud, Hanne Marthe og Henry Valen: «Partiprogram og velgerappell.» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:35)

Narud, Hanne Marthe, Bernt Aardal og Anne Krogstad: «Valgkamp på norsk.» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:41)

Rogstad, Jon: «Diskriminering som erfaring.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (2):265–274. (T 2004:64)

Rogstad, Jon: «Virkemidler på vandring. Kan virkemidler fra kvinnekampen brukes til å skape likestilling mellom etniske grupper?» *Sosiologisk tidsskrift* 12 (2):190–212. (T 2004:23)

Saglie, Jo og Knut Heidar: «Democracy within Norwegian Political Parties: Complacency or Pressure for Change?» *Party Politics* 10 (4):385–405. (T 2004:21)

(Saglie, Jo) Knut Heidar og Jo Saglie: «Kristenfolket i KrF – noe for seg selv i norsk politikk?» I: O. G. Winsnes (red.) *Tallenes tale 2003. Perspektiver på statistikk og kirke*. KIFO-rapport nr 25.. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. (T 2004:5)

Sandmo, Erling: «Forspilt betydning. Bokessay om Erik Holien: Død og Pine. Dødsstraffens historie i Vesten (Pax 2004).» *Arr* (2-3). (T 2004:30)

Sandmo, Erling: «Volden i hvitøyet. Drapets estetikk og betydning hos Shakespeare, Callot og Goya.» I: Eva Österberg & Marie Lindstedt Cronberg (red.) *Voldets Mening. Makt, minne, myt*. Lund: Nordic Academic Press. (T 2004:29)

Schøne, Pål: «Firm-financed training: Firm-specific or general skills?» *Empirical Economics* 29 (4):885–900. (T 2004:46)

Schøne, Pål: «Kontantstøtten og mødres arbeidstilbud: Varig effekt eller retur til arbeid?» *Norsk Økonomisk Tidsskrift* 118:1–21. (T 2004:24)

Schøne, Pål: «Labour supply effects of a cash-for-care subsidy.» *Journal of Population Economics* 17 (4):703–727. (T 2004:53)

Schøne, Pål: «Why is the return to training so high?» *Labour* 18 (3):363–378. (T 2004:26)

Seippel, Ørnulf: «The World According to Voluntary Sport Organizations: Voluntarism, Economy and Facilities.» *International Review for the Sociology of Sport* 39 (2):223–232. (T 2004:12)

Sejersted, Francis: «Sosialdemokratiets tidsalder.» *Nytt Norsk Tidsskrift* 21 (3-4). (T 2004:51)

Sivesind, Karl Henrik, Håkon Lorentzen, Per Selle, Dag Wollebæk, Wojciech Sokolowski og Lester M. Salamon: «Norway.» I: Lester M. Salamon, S. Wojciech Sokolowski & Associates (red.) *Global civil society: Dimensions of the nonprofit sector, Volume II*. Bloomfield, CT: Kumarian Press. (T 2004:28)

Skjørten, Kristin: «Forståelser av overgrep i barnefordelingssaker.» *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* 2 (3-4). (T 2004:42)

Skjørten, Kristin: «Kvinnemishandling – kunnskap og politikk.» *Kvinneforskning* 2004 (3):63–75. (T 2004:49)

Slagstad, Rune: «Shifting knowledge regimes. The metamorphoses of Norwegian reformism.» *Thesis eleven* 77 (May 2004):65–83. (T 2004:25)

Slagstad, Rune: «Skandinavisk senmodernitet.» *Nytt Norsk Tidsskrift* (3-4). (T 2004:31)

Storvik, Aagoth Elise: «Bruken av brukerundersøkelser.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (1):122–133. (T 2004:11)

Teigen, Mari: «Kjønnsfrihet.» *Nytt Norsk Tidsskrift* 21 (1):86–94. (T 2004:6)

Theien, Iselin: «Exit, voice and loyalty: A theoretical framework for exploring consumerism.» I: Theien, Iselin & Even Lange (red.) *Affluence and Activism. Organised Consumers in the Post-War Era*. Oslo: Unipub/Oslo Academic Press. (T 2004:87)

Theien, Iselin: «Introduction: Affluence and consumer activism.» I: Theien, Iselin & Even Lange (red.) *Affluence and Activism. Organised Consumers in the Post-War Era*. Oslo: Unipub/Oslo Academic Press. (T 2004:88)

Theien, Iselin: «L'Etat et les consommateurs en regime social-democrate: le cas de la Norvège (1945-1960).» I: Chatriot, Alain, Marie-Emmanuelle Chessel & Matthew Hilton (red.) *Au Nom du Consommateur*. Paris: La Decouverte. (T 2004:80)

Theien, Iselin: «Michele Micheletti: «Political Virtue and Shopping». Bokanmeldelse.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (4):698–701. (T 2004:89)

Torp, Hege: «Mens vi venter på oppsvinget.» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (1/2004):50–55. (T 2004:14)

Torp, Hege: «Ny SATS for statlig samordning av velferdspolitikken.» *Økonomisk forum* 58 (6). (T 2004:90)

Torp, Hege: «Vil mer utdanning gi høyere yrkesaktivitet og mindre arbeidsløshet?» *Søkelys på arbeidsmarkedet* 21 (1):33–50. (T 2004:13)

Ulseth, Anne-Lene Bakken: «Social Integration in Modern Sport. Commercial Fitness Centres and Voluntary Sports Clubs.» *European Sport Management Quarterly* Vol. 4 (2). (T 2004:27)

Valen, Henry og Hanne Marthe Narud: «Strategi og politikk. Ledernes vurdering av valgkampen.» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:36)

Valen, Henry: «Representasjon og ansvar.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (4):673–685. (T 2004:57)

Aardal, Bernt, Ragnar Waldahl, Hanne Marthe Narud og Anne Krogstad: «Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet.» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:37)

Aardal, Bernt og Ragnar Waldahl: «Bestemmer mediene hva vi skal mene, eller bare hva vi skal mene noe om?» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:39)

Aardal, Bernt og Ragnar Waldahl: «Political Cleavages in a Media-Driven Environment.» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 45 (2):245–273. (T 2004:17)

Aardal, Bernt og Ragnar Waldahl: «Velgernes eksponering for valgkampen i mediene.» I: Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.) *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget. (T 2004:38)

8.5 Vitenskapelig publisering

Tabell 3 inneholder en oversikt over instituttets vitenskapelige publikasjoner i 2004 sammenliknet med 2003 og 2002.

Tabell 3. Vitenskapelige publikasjoner

	2002	2003	2004
Bøker			
Forfatter/medforfatter	11	11	5
Redaktør/medredaktør	4	6	7
Artikler i tidsskrifter/antologier			
Vitenskapelige artikler	56	46	54
Kommentarartikler/anmeldelser/debatt/bok-kronikk*	6	15	11
Populærvitenskapelige artikler	27	23	16
Artikler i rapporter, konferanserapporter, offentlige utredninger**	-	5	2
Herav: Artikler på engelsk/fransk/tysk	18	21	30
ISF-publikasjoner			
Rapporter	10	10	17
Herav: Rapporter på engelsk	1	1	3

* Før 2003 inneholdt ikke denne kategorien kommentarartikler (for eksempel innledninger eller avslutninger). Disse var tidligere sortert under *Vitenskapelige artikler*.

** Ny kategori fra og med 2003.

Oversikten er med hensikt gjort restriktiv. Den omfatter langt fra hele publikasjonslisten. Her er bare tatt med arbeider av forskere som har ansettelse ved ISF og som er knyttet til instituttet på mer enn halv tid.

Statistikken dekker arbeider trykt i regulære tidsskrifter eller antologier, samt bøker utgitt på anerkjente fagbokforlag, ikke «grå publikasjoner», instituttserier eller konferanserapporter. Vitenskapelige artikler er fra anerkjente fagtidsskrifter med etablerte konsulentordninger, som f.eks. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, *Social Indicators Research* eller *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift*. Populærvitenskapelige artikler har stått i fagtidsskrifter som henvender seg til et allment publikum, som *Søkelys på arbeidsmarkedet* eller allmenne tidsskrifter som *Samtiden*.

8.6 Kongresspapers og -foredrag

Barth, Erling, Marianne Røed og Pål Schøne: «The selection of workers to public and private sector: Comparative advantage or something else?» Paper presented at the European Association of Labour Economists Conference, Lisboa 9–11 September 2004. (P 2004:41)

Barth, Erling, og Tone Ognedal: «The market for unregistered labour.» Paper presented at the European Association of Labour Economists Conference, Lisboa 9–11 September 2004. (P 2004:41)

Barth, Erling, Pål Schøne og Marianne Røed: «The sorting of workers between public and private sector in Norway: Comparative advantages or something else?» Paper presented at the European Association of Labour Economists Conference, Lisboa 9–11 September 2004 (P 2004:46)

Bjørklund, Tor og Jo Saglie: «The Norwegian Progress Party: Building Bridges across Old Cleavages.» Paper presentert ved den nasjonale fagkonferansen i statsvitenskap, Tromsø, 7.–9. januar 2004. (P 2004:4)

Ellingsæter, Anne Lise og Lars Gulbrandsen: «Practices, Policies and Preferences – Mothers' Employment and Child Care in Norway.» Paper presented at the Work, Employment and Society conference, Manchester, UK, 1–3 September 2004. (P 2004:22)

Ellingsæter, Anne Lise: «Caring fathers – Scandinavian experiences and dilemmas.» Invited paper to the conference «Working Fathers, Caring Men. Towards a Conciliation of Working Life in Europe.» Rotterdam, Holland, 24–25 September 2004. (P 2004:20)

Ellingsæter, Anne Lise: «Familie, arbeid og politikk.» Foredrag ved Norges forskningsråds konferanse «Velferd og valgfrihet», 25.–26. oktober 2004. (P 2004:18)

Ellingsæter, Anne Lise: «Livsklemme – ikke tidsklemme?» Foredrag ved Arbeidsmiljøkonferansen for innlandet, Hafjell, 13.–14. september. (P 2004:21)

Ellingsæter, Anne Lise: «Permisjoner for foreldre og flere i arbeid – et nordisk paradoks?» Invitert foredrag ved Nordisk Socialforsikringsmøde, København 9.–11. juni 2004. (P 2004:23)

Gulbrandsen, Trygve, «The effects of cooperation in the labour market upon trust and consensus.» Paper presented at the 7th IIRA European Regional Congress, Lisbon, Portugal, 7–11 September 2004. (P 2004:26)

Gulbrandsen, Trygve: «Owners as political actors.» Paper presented at The 16th Annual Meeting on Socio-Economics, George Washington University, Washington DC, USA, 9–11 July 2004. (P 2004:25)

Gullestad, Marianne: «Gender, 'race', sexuality and age in a Norwegian missionary film.» Paper presented at the workshop «Gender and Visuality» at the University of the Western Cape, Republic of South Africa, 27–29 August 2004. (P 2004:24)

Hardoy, Inés og Pål Schøne: «The part-time wage gap: How large is it really?» Paper presented at the European Low-Wage Employment Research Network (LOWER) Conference, London, UK, 23–24 April 2004. (P 2004:2)

Hardoy, Inés og Pål Schøne: «The cash-for-care subsidy: more work for the stork?» Paper presented at the XVIII Annual Conference of the European Society for Population Economics, Bergen, Norway, 10–12 June 2004. (P 2004:27)

Hardoy, Inés: «Too good to be true? The effect of prolonged leaves on mothers' wages in Norway». Paper presented at the Cost conference on The Evaluation of European Labour Market Programmes, Amsterdam, 14–15 October, 2004. (P 2004:28)

Karlsen, Rune : «Aktualisering av saker og kamp om eierskap. Teorien om sakseierskap i flerpartisystem.» Paper presentert på den 12. nasjonale fagkonferanse i statsvitenskap, Tromsø, 7.– 9. januar 2004. (P 2004:29)

Lidén, Hilde: «'Jeg gjør jo ikke det jeg ikke bør.' Forhandlinger om autonomi i flerkulturelle nabolag.» Innlegg på Nettverk for ungdomsforskningens møte, 17. november 2004 (P 2004:35)

Lidén, Hilde: «'As long as I do proper things I can decide.' The relationship between young girls and their parents in multiethnic Norway.» Paper presented at the workshop «(Re)negotiating Gender and Generation in Transnational Families», European Association of Social Anthropologists 8th Bi-Annual Conference, University of Vienna, Austria, 8–12 September 2004. (P 2004:34)

Lidén, Hilde: «Children's participation – challenges for child policy in Norden. The case of Norway.» Paper presented at NORDBARN's symposium «Children's participation», Oslo, Norway 16–17 April 2004. (P 2004:30)

Lidén, Hilde: «Den kulturelle skolesekken og lokal kulturforankring.» Foredrag på Statens senter for arkiv. bibliotek og museums nettverksseminar om den kulturelle skolesekken, Tønsberg, 12. mai 2004. (P 2004:33)

Lidén, Hilde: «Minoritetsungdom og hverdagsmakt.» Innlegg på Norges forskningsråds konferanse «Ungdom og oppvekst i et flerkulturelt Norge», Drammen 30. april 2004. (P 2004:31)

Lidén, Hilde: «Ungdom og hverdagsmakt.» Innlegg på Norges forskningsråds Velferdsforskningkonferanse, Voksenåsen, 10.–11. mai 2004. (P 2004:32)

Narud, Hanne Marthe og Rune Karlsen: «Valgkampstrategi og medier.» Paper presentert ved den nasjonale fagkonferansen i statsvitenskap, Tromsø, 7.–9. januar 2004. (P 2004:48)

Rogstad, Jon: «Multicultural democracy and power.» Paper presented at the UNESCO Conference «Pakistani Migration to Norway. Social Transformation and Continuity», 6–7 December 2004. (P 2004:39)

Rogstad, Jon: «Political integration, participation and trust in the multicultural Oslo.» Paper presented at the Nordic Sociological Conference in Malmö, Sweden, 20–22 August 2004. (P 2004:37)

Rogstad, Jon: «Political integration, participation and trust in the multicultural Oslo.» Paper presented at the 13th Nordic Migration Conference, Aalborg, Denmark, 18–20 November 2004. (P 2004:38)

Røed, Marianne og Peder J. Pedersen: «Selection to international migration – the Scandinavian case.» Paper presented at the 13th Nordic Migration Conference, Aalborg, Denmark, 18–20 November 2004. (P 2004:40)

Saglie, Jo og Tor Bjørklund: «Does the Labour Party Suffer from Low Turnout? Evidence from Norwegian Local Elections.» Paper presented to the workshop «Low turnout – does it matter?» at the The European Consortium for Political Research Joint Sessions of Workshops, Uppsala, Sweden, 13-18 April 2004. (P 2004:5)

Saglie, Jo og Signy Irene Vabo: «Elektronisk politisk deltakelse – en aktivitet for de få?» Paper til den XIII. nordiske kommunalforskerkonferansen, Oslo, 26.–28. november 2004. (P 2004:13)

Seippel, Ørnulf: «Contesting Natures: Nature Conservation and Norwegian Environmentalism.» Paper presented for panel on «Institutionalization of Nature Conservation» at the International Sociological Association Congress «Local Institution Building for the Environment», Gorizia, Italy, 9-10 September 2004. (P 2004:42)

Sivesind, Karl Henrik og Per Selle: «Is there a social democratic civil society regime in the welfare field?» Paper presented at the International Society for Third-Sector Research Conference, Ryerson University, Toronto, Canada, 11-14 July 2004. (P 2004:15)

Sivesind, Karl Henrik: «Frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner.» Paper presentert ved Norges forskningsråds konferanse «Velferd og Valgfrihet», Oslo Kongressenter, 25. oktober 2004. (P 2004:16)

Sivesind, Karl Henrik: «Membership and participation in voluntary youth organizations. Are inequalities in social, economic and cultural capital reproduced?» Paper presented at the Nordic Sociological Conference in Malmö, Sweden, 20–22 August 2004. (P 2004:14)

Theien, Iselin: «Campaigning for milk. Housewives as consumer activists in post-war Norway.» Paper presented at the «Housework: Labour, consumption, agency», Rosendal, Norway, 26–29 May 2004. (P 2004:45)

Theien, Iselin: «Integrating consumers into social democracy.» Paper presented at the 2004 Conference of Europeanists, Chicago, USA, 11–13 March 2004. (P 2004:43)

Theien, Iselin: «The relationship between state and consumers under social democracy: The case of Norway 1945-70.» Paper presented at the conference «Au Nom du Consommateur», Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paris, France, 10–12 June 2004. (P 2004:44)

(Aardal, Bernt) Ola Listhaug, Bernt Aardal & Ingunn Opheim Ellis: «Institutional Variation and Political Support: An Analysis of CSES Data from 29 Countries.» Paper presentert ved den nasjonale fagkonferansen i statsvitenskap, Tromsø, 7.–9. januar 2004. (P 2004:17)

8.7 Kronikker og avisartikler

Barth, Erling og Kalle Moene: «Sjefsøkonomens bombastiske pessimisme.» *Morgenbladet* 06.02.2004. (K 2004:5)

Bredal, Anja: «Tvang og frivillighet i arrangerte ekteskap.» *Dagbladet* 12.11.2004. (K 2004:25)

Brekke, Jan-Paul og Grete Brochmann: «Professorer og innvandring.» *Dagbladet* 15.09.2004. (K 2004:18)

Brekke, Jan-Paul: «Er dansk asylpolitikk usolidarisk?» *Politiken* 21.11.04. (K 2004:26)

Brochmann, Grete: «Hva kreves for å være norsk, og for å bli norsk?» *Aftenposten* 07.12.2004. (K 2004:28)

Brochmann, Grete: «Hvilekjær for Erna?» *Dagbladet* 2.11.2004. (K 2004:24)

Brochmann, Grete: «Innvandringen og den generøse velferdsstat.» *Aftenposten* 07.04.2004. (K 2004:7)

Dale-Olsen, Harald: «Skaper høyere lederlønninger bedre bedrifter?» *Aftenposten* 8.06.2004. (K 2004:11)

Ekberg, Espen og Jon Vatnaland: «Kamp om makt.» *Dagens Næringsliv* 05.01.2004. (K 2004:1)

Engelstad, Fredrik og Jørgen Svalund: «Mobbing, personalkonflikter og arbeidsmiljø.» *Arbeidsmiljø* februar 2004. (K 2004:4)

Engelstad, Fredrik: «Mobbing og arbeidsmiljø.» *Dagsavisen* 06.01.2004. (K 2004:2)

Enjolras, Bernard og Håkon Lorentzen: «Bør staten styre idretten?» *Aftenposten* 29.06.2004. (K 2004:14)

Gullestad, Marianne: «Diskriminering på dagsordenen.» *Dagbladet* 26.06.2004. (K 2004:13)

Gullestad, Marianne: «MI-ernes sjølproletarisering.» *Morgenbladet* 27.11.2004. (K 2004:27)

Gullestad, Marianne: «Nær Afrika – langt fra Brussel.» *Klassekampen* 11.12.2004. (K 2004:30)

Hardoy, Inés og Pål Schøne: «En høy pris for mor.» *Dagens Næringsliv* 20.12.2004. (K 2004:31)

Jensen, Ragnhild Steen: «Eierskap og likestilling.» *Dagens Næringsliv* 25.10.2004. (K 2004:21)

Langeland, Nils Rune: «Feministisk wonderboy.» *Aftenposten* 07.01.2004. (K 2004:3)

Lorentzen, Håkon: «IKEA-staten og sivilsamfunnet.» *Dagsavisen* 12.07.2004. (K 2004:15)

Rogstad, Jon: «Beviset.» *Sosiolog-nytt* 2004/2. (K 2004:10)

Rogstad, Jon: «En mors korrektiv.» *Dagbladet* 11.02.2004. (K 2004:6)

Røed, Marianne: «Innvandring – byrde eller bidrag?» *Dagens Næringsliv* 29.10.2004. (K 2004:23)

Sejersted, Francis: «Idealisme eller realisme?» *Morgenbladet* 30.04.2004. (K 2004:9)

Slagstad, Rune: «Dissidenten Dahl.» *Aftenposten* 28.09.2004. (K 2004:19)

Slagstad, Rune: «Intelleguelle regimeskifter.» *Morgenbladet* 29.10.2004. (K 2004:22)

Slagstad, Rune: «Nietzsche som sportsfilosof.» *Morgenbladet* 23.04.2004. (K 2004:8)

Slagstad, Rune: «Når begrepspolitiet trer i funksjon.» *Aftenposten* 21.10.2004. (K 2004:20)

Slagstad, Rune: «Sigurd Ibsen og hans biograf.» *Aftenposten* 07.09.2004. (K 2004:16)

Slagstad, Rune: «Symptomet Nore.» *Dagbladet* 19.06.2004. (K 2004:12)

Teigen, Mari: «Den ukorrekte hodejeger.» *Dagbladet* 10.09.2004. (K 2004:17)

Theien, Iselin: «Balansert kapitalismekritikk.» *Klassekampen* 08.12.2004. (K 2004:29)

Konferanser og seminarer

9.1 Konferanser

Effects of the Labour Market Policy and Education

Konferanse finansiert av Nordisk Ministerråd.

København 26.–28. februar

Medarrangører: Socialforskningsinstituttet, København, Löntagarnas forskningsinstitut, Helsingfors, og Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Uppsala

9.2 Seminarer

Kjønn i arbeid – arbeid som kultur

Seminar for forskernettverk

Lysebu, 15.–16. januar

Faglig ansvarlig: Anne Lise Ellingsæter og Jorun Solheim

Frivillighet – fellesskapets fundament?

Lanseringsseminar for boka *Fellesskapets fundament – sivilsamfunnet og individualismen* av Håkon Lorentzen

Norges Røde Kors, 11. mars 2004

Samarbeid med Norges Røde Kors

Faglig ansvarlig: Håkon Lorentzen

I anstendighetens navn – moral og retorikk i norsk innvandringspolitisk debatt

Institusjonen Fritt Ord, 23. mars 2004

Samarbeid med Institutt for medier og kommunikasjon, Universitetet i Oslo, og Institusjonen Fritt Ord

Faglig ansvarlig: Anniken Hagelund

150 deltakere

Will George W. Bush be re-elected in 2004?

Seminar med Paul A. Beck, The Ohio State University
Institutt for samfunnsforskning, 24. mars 2004
Samarbeid med Fredsforskningsinstituttet (PRIO)
Faglig ansvarlig: Bernt Aardal
40 deltakere

Velferdsstaten og familien – utfordringer og dilemmaer

Boklansering av antologi redigert av Anne Lise Ellingsæter og Arnlaug Leira
Institutt for samfunnsforskning, 31. mars 2004
Faglig ansvarlig: Anne Lise Ellingsæter
30 deltakere

NordBarn

Seminar for nordisk forskernettverk.
Institutt for samfunnsforskning, 16. – 18. april 2004.
Faglig ansvarlig: Hilde Lidén
20 deltakere

Gender and class revisited

Seminar med Professor Emerita Joan Acker, University of Oregon.
Institutt for samfunnsforskning, 4. juni 2004
Samarbeid med Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO.
Faglig ansvarlig: Anne Lise Ellingsæter

Arbeid som kultur

Avslutningsseminar for forskernettverket «Kjønn i arbeid – arbeid som kultur».
Institutt for samfunnsforskning, 16. september
Faglig ansvarlig: Anne Lise Ellingsæter og Jorun Solheim

I valgkampens hete

Boklansering av antologi redigert av Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud
Institutt for samfunnsforskning, 26. oktober 2004
Samarbeid med Universitetsforlaget
Faglig ansvarlig: Bernt Aardal
50 deltakere

9.3 Instituttseminarer

I løpet av året ble det arrangert to «pizzaseminarer» med innledere utenfra, hvor instituttets ansatte og inviterte gjester deltok. Formålet er formidling av faglig relevant stoff på tvers av faggrensene i en uformell atmosfære. Seminarvirksomheten bidrar også til at instituttet opprettholder kontakten med andre samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer. En seminarkomite bestående av Jan-Paul Brekke, Hilde Lidén, Jørgen Moland, Pål Schøne og Iselin Theien har i 2004 vært ansvarlige for programmet.

Myter om integrasjon

Torsdag 6. mai

Hovedinnleder:

- Ragnhild Sollund, Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)

Kommentarer:

- Ottar Brox, Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR)
- May-Len Skilbrei, Institutt for kriminologi og rettssosiologi, Universitetet i Oslo
- Ragnar Næss, frilansforsker

Hvorfor er ikke Norge med i EU?

Onsdag 22. september

Innledere:

- Francis Sejersted
- Bernt Aardal
- Marianne Gullestad

9.4 Vilhelm Aubert Memorial Lecture

I samarbeid med Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo arrangerer instituttet årlig «Vilhelm Aubert Memorial Lecture». Forelesningen i 2004 ble arrangert 6. oktober ved Universitetet i Oslo. Foreleser var Professor Howard Becker, University of Colorado.

Åpen forelesning ved Universitetet i Oslo, 6. oktober:

How Much is Enough?

Seminar ved Institutt for samfunnsforskning 7. oktober:

Careers.

9.5 Arvid Brodersen-forelesning

Fra 1998 har P.M. Røwdes stiftelse årlig holdt en åpen forelesning for å hedre Arvid Brodersen og P.M. Røwdes. Årets forelesning ble arrangert 22. september ved Institutt for samfunnsforskning.

Vil industriens nisjekrise bety velferdens uthuling? Norge 2000-2020

Foredrag ved Jens Ulltveit-Moe, direktør i UMØE-gruppen.

Formidling

Formidling er en naturlig del av alle forskningsprosjekter ved ISF. Forskningsresultater dokumenteres gjennom instituttrapporter, bøker, tidsskrift- artikler, artikler i antologier og innlegg på vitenskapelige konferanser. Formidling av forskningsresultatene til oppdragsgiverne gjøres i hovedsak i form av rapporter eller artikler, men også gjennom foredrag, seminarer og egne avisinnlegg. I tillegg kommer den formidlingen som skjer gjennom undervisning og veiledning av studenter og stipendiater. Fullstendig oversikt over rapporter, artikler, bøker og konferansebidrag av er gitt i kap. 8.

Internett er ISFs viktigste kanal for allmennrettet formidling. Siden august 2004 har nettsidene hatt i underkant av 700 besøkende i ukedagene mot ca 180 da vi startet registreringen våren 2003. Mer om nettsidene i kap. 10.4

10.1 Tidsskrifter

Tidsskrift for samfunnsforskning (TfS) ble startet av instituttet i 1960. Det gis ut fire ganger årlig av Universitetsforlaget, med støtte fra Norges forskningsråd. Hovedvekten legges på originalartikler av norske forskere basert på empiriske undersøkelser. Ved siden av å gjenspeile mangfoldet i norsk samfunnsforskning, gir tidsskriftet også plass for utdyping.

Tidsskriftet publiserer bokanmeldelser, debattstoff og forskningspolitiske innlegg. Tidsskriftet kom i 2004 med 4 hefter. Hefte nr 2 ble også utgitt som innbundet bok og var i sin helhet viet internasjonal valgforskning i anledning Henry Valens 80 årsdag 20. mai 2004. Geir Høgsnes har i 2004 vært ansvarlig redaktør med Trygve Gulbrandsen, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud som medredaktører. Katrine Denstad har vært redaksjonssekretær. Redaksjonsrådet består av 10 medlemmer og er tverrfaglig sammensatt med representanter fra ulike forskningsmiljøer.

I perioden har ISF og Universitetsforlaget inngått en avtale som sikrer at alle utgaver av TfS er tilgjengelig på instituttets nettsider i fulltekst for lesing på skjerm. Publikum som ønsker å skrive ut artikler som ikke er skrevet av ISF-ansatte kan kjøpe enkeltartikler via Universitetsforlagets tidsskriftsdata-

base *Idunn*. Abonnement på *Tidsskrift for samfunnsforskning* tegnes gjennom Universitetsforlaget.

Søkelys på arbeidsmarkedet ble startet i 1984 og kommer med to hefter i året. Tidsskriftet er populærvitenskapelig og presenterer forskningsbasert stoff om sysselsetting, arbeidsløshet, lønnsutvikling og arbeidsmiljø. Målgruppen er andre forskere, utredere, saksbehandlere og beslutningstakere innenfor forvaltning, arbeidsmarkedsetaten og organisasjoner. *Søkelys på arbeidsmarkedet* gis ut av instituttet med støtte fra Arbeids- og sosialdepartementet. Pål Schøne har vært redaktør for tidsskriftet i 2004. Øvrige redaksjonsmedlemmer har vært Erling Barth, Fredrik Engelstad, Trygve Gulbrandsen, Geir Høgsnes, Ragnhild Steen Jensen, Marianne Røed, Jon Rogstad og Hege Torp. Guttorm Aanes har vært redaksjonssekretær.

Søkelys på arbeidsmarkedet distribueres av instituttet. Abonnement kan tegnes på samfunnsforskning.no eller ved henvendelse til instituttet.

ISF utgir tidsskriftet *Nordic Journal of Political Economy* (NOPEC), med Halvor Mehlum, Økonomisk institutt, UiO, som ansvarlig redaktør. Tidsskriftet kommer ut med to hefter i året. Det arrangeres årlige NOPEC-seminarer.

I samarbeid med Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo, redigerer ISF årboken *Comparative Social Research*, utgitt av Elsevier Science. Fredrik Engelstad er ansvarlig redaktør. Medredaktører er Lars Mjøset, Grete Brochmann, Arnlaug Leira, Ragnvald Kalleberg. Ragnhild Steen Jensen har vært redaksjonssekretær i 2004. Siste volum har tittelen «The multicultural challenge».

10.2 ISF-rapporter

Sluttresultater fra instituttets forskningsprosjekter blir ofte trykket instituttets rapportserie (se kapittel 8.1). Rapporter og tidligere utgitte arbeidsnotater kan lastes ned fra www.samfunnsforskning.no. Samme sted kan trykket versjon av rapportene (og alle bøker) kjøpes. I 2004 utga instituttet 18 rapporter. Det høye antallet instituttrapporter skyldes at et stort antall prosjekter ble avsluttet i 2004.

Siden mars 2003 har vi solgt en rekke rapporter og bøker på Internett, og i fjor tilsvarte salgsinntektene omtrent omkostningene ved trykking. Dette vil si noe lavere salg enn 2003, men godt sammenliknet med 2002. Et stort antall rapporter er også lastet ned i fulltekst. Salget av rapporter har i alle år variert, så det er vanskelig å vurdere hvordan fulltekst på nett har virket på salget av trykte publikasjoner. Vi kan likevel slå fast at spredningen av forskningen har økt betydelig.

10.3 ISF Sammendrag

Sammendrag av rapporter samles i *ISF Sammendrag*, som utgis kvartalsvis. Heftene inneholder også sammendrag av bøker utgitt på forlag og artikler publisert i norske og utenlandske tidsskrifter og antologier. I tillegg omtales doktorgrader, kommende arrangementer og – nytt av året – en liste over kronikk og avisartikler skrevet av ansatte. Målgruppen for sammendragsserien er massemediene, offentlige myndigheter, organisasjoner og andre forskningsinstitusjoner. Abonnement på sammendragsserien er gratis og tegnes på nettet eller ved henvendelse til instituttet. Sammendragsserien har i 2004 hatt i underkant av 1200 abonnenter.

10.4 Hjemmesider på Internett

Oppdatering og vedlikehold av nettsidene er en vesentlig del av de ansattes formidlingsarbeid. Forskerne melder inn nye publikasjoner, prosjekter og arrangementer, samt bidrar med tekst til webnyheter, sammendragsserien og publikasjons- og prosjektpresentasjoner.

Nytt på nettsidene er et eget felt med medieklipp – ISF ansattes deltagelse i massemediene, samt liste over de tre sist registrerte bok- og tidsskriftartiklene i basen. Ved å presentere tidsskriftartiklene på hovedsiden ønsker vi å fremme den type publisering som har høyest akademisk prioritet og som krever mest arbeid. Fortsatt er det en formidlingsutfordring at de fleste av disse artiklene ikke lar seg presentere i fulltekst av opphavrettslige årsaker. Som nevnt tidligere har vi inngått en avtale med Universitetsforlaget som regulerer nettopp dette, samtidig som vi erfarer at flere andre tidsskrifter også ser verdien av parallellpublisering.

De interne nettsidene er vesentlig utbedret i 2004. Først og fremst gjennom tilgjengeliggjøring av tjenester og dokumenttyper som de ansatte ikke trenger daglig, men som sikrer kontinuitet og gode administrative rutiner. Eksempler kan være en samlet oversikt over prosjektutlysninger, online-bestilling av visittkort, mal for kontraktsinngåelse og informasjon om forskningsetikk og datasikkerhet.

I gjennomsnitt hadde nettsiden ca 600 unike besøkende per dag i 2004. Bruken har vært stigende gjennom året, med et kraftig løft i andre halvdel av 2004. Totalt har over 180.000 eksterne brukere besøkt samfunnsforskning.no i 2004 mot ca 60.000 i 2003. Antall treff på sidene er høyt og skulle indikere at den typiske brukeren klikker seg inn på et stort antall sider per besøk.

Fra midten av mai 2003 har det vært mulig å abonnere på elektroniske nyheter. I 2003 hadde vi 170 nyhetsabonnenter, i utgangen av 2004 hadde vi 375 oppføringer, fordelt på de ulike nyhetsgruppene som følger forskningsområdene.

Ved siden av nettsidene har mediehåndtering vært et satsningsområdet i 2004. Informasjonsavdelingen la frem en mediestrategi for de neste årene i juni 2004. Et av tiltakene som allerede er etablert er en *medie- og publiseringsplan*. Denne gir oversikt over kommende publikasjoner, nye prosjekter og arrangementer som er av interesse for omverden. Publiseringsplanen har så langt vært et godt verktøy i møte med journalister som oppsøker instituttet. Ellers arrangerte vi et kronikk-kurs i oktober. Omtrent halvparten av deltakerne sendte inn sine kronikker i etterkant av kurset – alle er kommet på trykk.

10.5 Brukerkontakt

Forskerne ved ISF har jevnlige møter med oppdragsgivere og brukergrupper. Til dels har det vært uformelle samtaler i forbindelse med del-rapportering fra prosjekter, til dels har brukerkontakten skjedd gjennom seminarer. Blant annet har det i tilknytning til arbeidet med tidsskriftet *Søkelys på arbeidsmarkedet* vært flere møter med oppdragsgiver.

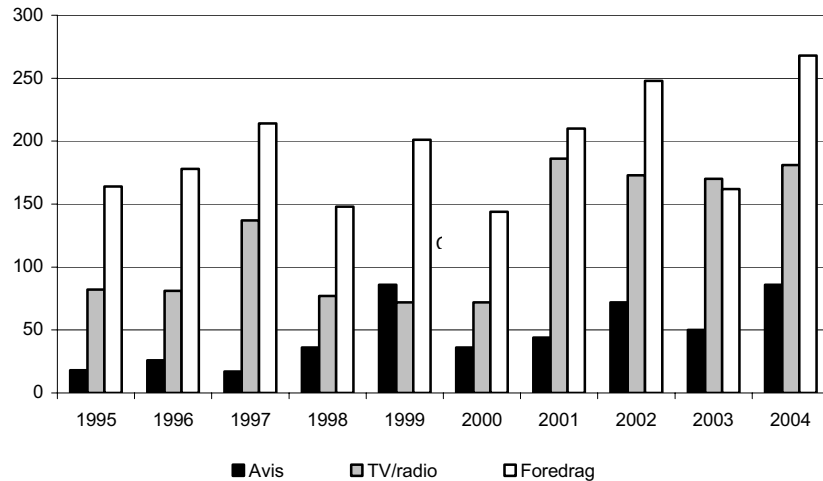
I 2004 har ISF gjennomført flere arrangementer som har rettet seg mot oppdragsgivere, eksempler kan være seminarer og Sensommertreffet. Av åpne arrangementer rettet mot brukere, forskere, journalister og folk flest, kan nevnes kveldsdebatter (pizzaseminar) og boklanseringer (se liste i kap. 9).

10.6 Mediekontakt og formidling til allmennheten

Tidligere har ISF abonnert på presseklipp fra Observer Norge AS. Målingene viste omtrent det samme fra år til år, mellom 500 og 600 treff på instituttets navn. I 2004 har vi abonnert på Magentanews, en ren elektronisk medieovervåker. I løpet av året er det registrert 1694 treff der våre forskere eller instituttet er nevnt i et medieoppslag. Dette er tekster som også er publisert på nett, noe som i de fleste tilfeller utelukker medier som Dagens Næringsliv og Klassekampen. I løpet av 2005 vil vi etablere en ordning som også dekker artikler som kun har vært trykket i papirutgavene.

Tabell 4 og figur 3 viser ISF ansattes mediedeltagelse, og dokumenterer en økning i antall avisinnlegg forfattet av egne forskere. Innslag i radio og TV er noe høyere enn i 2003. Data bygger på hva de ansatte selv har innrapportert. Tross nedgang i antall vitenskapelige ansatte fra 2002 til 2004 er den totale formidlingen stigende.

Figur 3. Formidling 1995–2004

Tabell 4. Allmennrettet formidling 1996–2004

	Antall			Gjennomsnitt		
	2002	2003	2004	1996–1998	1999–2001	2002–2004
Avisinnlegg og kronikker	72	50	86	26	55	69
Antall forskere	16	15	20	6	8	17
Innslag i radio og TV	173	170	181	98	110	176
Antall forskere	25	29	24	15	14	26

10.7 Annen forskningsformidling

I tillegg til deltakelse på seminarer og konferanser driver forskerne utstrakt formidling rettet mot andre fagmiljøer og allmennheten, i form av innledninger og foredrag.

Tabell 5. Annen forskningsformidling i perioden 1994–2003

	Antall			Gjennomsnitt		
	2002	2003	2004	1996–1998	1999–2001	2002–2004
	248	162	268	180	185	226

Spørsmål knyttet til formidlingsaktivitene ved Institutt for samfunnsforskning kan rettes til isf-info@samfunnsforskning.no eller informasjonsleder Jørgen Moland, 23 08 61 67.

Administrasjon og økonomi

11.1 Biblioteket

Biblioteket har 5 ansatte, som i tillegg til ISF betjener forskere ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), samt eksterne biblioteker og brukere. Utlånet var i 2004 på 8.300 publikasjoner (tidsskriftsartikler, bøker, rapporter, statistikk), og et tilsvarende antall lånefornyelser. Det er en økning på 100 fra året før. Antall utlån fra egen samling var 4.150. Samlet antall fjernlån fra andre biblioteker var også 4.150. Fjernlånet fordelte seg på omkring 2.350 bøker og 1.800 tidsskriftartikler. Vel 330 publikasjoner måtte lånes inn fra biblioteker i utlandet. 80 artikler ble kopiert til eksterne lånere.

Katalogen består nå av en database på vel 48.300 referanser. Det meste av dette er registrerte bøker, rapporter og statistiske publikasjoner, men databasen inneholder også en del referanser til artikler i tidsskrifter og redigerte bøker. 1.300 bibliografiske referanser ble registrert i databasen i 2004. I tillegg ble en rekke tidsskriftshefter strekkode-registrert for utlån. Samlet antall abonnementer på tidsskrifter, aviser, nyhetsbrev, årbøker og andre periodika er ca. 335. Samlingen er på ca. 1.285 hyllemeter, fordelt på to avdelinger og fire magasiner.

Det ble utført et antall tematiske litteratursøkingsoppgaver etter ønsker fra forskere. I hovedsak blir CD-ROM- og Internett-baserte informasjonskilder benyttet ved slik søking. I 2004 ble Sociological Abstracts fra Cambridge Scientific Abstracts gjort tilgjengelig for forskerne via Internett.

11.2 IT-avdelingen

IT-avdelingen har 3 ansatte, som betjener administrasjon og forskere ved både ISF og NOVA. Avdelingen er ansvarlig for et moderne lokalnett med Internett-forbindelse. De viktigste arbeidsområdene i avdelingen er drift og videre-

utvikling av lokalnettjenestene, enkel programutvikling innen databaser og regneark, og individuell brukerstøtte innen kontorprogrammer og statistikk.

Lokalnettet består av et ryggradsnett basert på multimode-fiber og 3 Ethernet-switcher med 1 gigabit-hastighet. Dette ble installert i 2003. Kapasiteten fordeles til brukerne med en hastighet på 100 megabit/sek. Internettforbindelsen er på 2 megabit/sek., og går til Uninett AS, som også er ansvarlige for drift av tilknytningen. Vi har en 2 megabit-forbindelse til NOVAs kontorer i Bogstadveien.

I dette nettet har vi i dag 5 servere, 3 med Novell Netware, 1 med Red Hat Linux og 1 med Microsoft Windows NT. ISF og NOVA har tilsammen ca. 175 arbeidsplassmaskiner knyttet til nettet, der det også er 10 nettverksskrivere. Totalt har serverne mer enn 650 GB lagringsplass, og det skrives årlig ut omtrent 1 million sider på laserskriverne. Sikkerhetskopiering av data skjer til en båndstasjon av typen SuperDLT, med en kapasitet på 110 GB (220 GB komprimert) pr. bånd.

I 2004 har vi fortsatt arbeidet med å sikre e-posttjenesten mot «spam» og virus-post, med nyinnkjøpt e-posttjener og tilpasset programvare for reduksjon av mengden uønsket e-post, og fjerning av virus. Vi har lenge brukt klientprogramvare, Pegasus Mail, med stor grad av innebygd sikkerhet mot virusbefengt e-post. Vi har også begynt å overføre brukerne til IMAP4-protokollen, med Webmail-tjeneste, for å forbedre tilgangen utenfor huset.

Når det gjelder annen programvare, brukes Microsoft Office til produksjon av dokumenter og figurer, samt enkle databasefunksjoner. Programpakken SPSS, SAS og Stata dekker statistikkfeltet på en god måte. Adobe Acrobat, Photoshop, Illustrator og InDesign er også i bruk i administrasjonen og av enkelte forskere.

11.3 Sekretariatsoppgaver

Instituttet har siden 1992 vært regnskapsfører for *European Consortium for Sociological Research* (ECSR).

ISF utfører sekretariatsoppgaver for *P. M. Røwdes stiftelse – til støtte av forskning omkring norsk økonomisk utvikling*. Stiftelsen støtter forskning om norsk økonomisk utvikling, med vekt på handel og industri. P. M. Røwdes stiftelse utdeler årlig ett eller flere stipend på opp til 100.000 kroner. Fra 1998 arrangerer stiftelsen årlig en åpen forelesning for å hedre Arvid Brodersens minne (se kap. 9.5).

Fra 1997 er Norsk sosiologforenings sekretariat/medlemsarkiv lagt til instituttet.

11.4 Instituttets økonomi

Størstedelen av virksomheten ved ISF finansieres ved prosjektmidler og stipendier fra Norges forskningsråd og ved oppdrag for virksomheter i offentlig sektor; se tabell 6. Oppdragsgivere i privat sektor og utenlandske kilder utgjør en mindre del. I tillegg mottar ISF en grunnbevilgning fra Norges forskningsråd. Denne bevilgningen skal dekke egeninitiert forskning, kompetanseheving og forskningsledelse samt instituttets nasjonale oppgaver. Valgforskningsprogrammet og biblioteket, som også yter tjenester til eksterne brukere, er definert som nasjonale oppgaver. Grunnbevilgningen var i 2004 kroner 6.990.000,-. Dette utgjorde 20 prosent av de samlede inntektene; se figur 3. ISF har også to strategiske instituttprogrammer finansiert av Forskningsrådet. Disse bevilgningene utgjorde mindre enn 3 prosent av instituttets totale inntekter i 2004.

Fra prosjektene får instituttet inntekter i form av overhead. I 2004 utgjorde overheadinntektene kroner 9.015.112,60. Disse inntektene dekker utgifter til administrasjon og drift samt infrastruktur tjenester. Kantinen, IT-avdelingen og biblioteket yter også tjenester til NOVA. Som vederlag for disse tjenestene mottar ISF en årlig overføring fra NOVA, i 2004 var beløpet på kroner 4.501.729,-; se tabell 6.

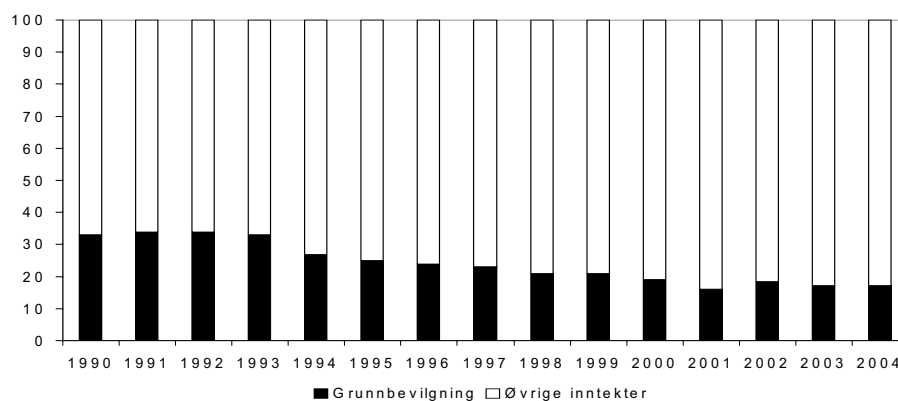
I forbindelse med utgivelsen av *Tidsskrift for samfunnsforskning*, der ISF er ansvarlig for det redaksjonelle arbeidet, mottar instituttet et tilskudd fra Norges forskningsråd. For 2004 utgjorde det kroner 153.500,-.

Resultatregnskap og balanse er vist på de neste sidene. Dette baserer seg på revisorbekreftede regnskapstall for 2004. For sammenligningens skyld er det tatt med tall for 2003. Regnskapet viser et driftsresultat på kroner 171.089,- før finansielle poster. Etter finansielle poster er årets resultat kroner 427.899,-.

Tabell 6. Finansiering av virksomheten (1000 kroner)

Bevilgninger/oppdrag	2004	2003
Norges forskningsråd, grunnbevilgning	6.991	6.749
Overført fra NOVA	4.502	4.278
Norges forskningsråd, prosjekter	11.886	12.486
Departementer	8.714	9.182
Næringsliv	1.156	1.345
Interesseorganisasjoner	803	810
Utenlandske	790	2.013
Samarbeidsprosjekter med andre forskningsinstitusjoner	339	2.589
Andre	988	296
Publikasjoner/diverse	145	132
Sum	36.314	39.470

Figur 3. Grunnbevilgningens andel av total virksomhet inkl. Prosent

11.5 Regnskap

Resultatregnskap pr. 31.12.2004

Driftsinntekter	2004	2003
	Hele kroner	Hele kroner
Grunnbevilgning	6.990.794	6.749.206
Overført fra NOVA	4.501.729	4.277.775
Prosjekter	24.676.103	28.311.223
Andre inntekter	145.658	132.184
Sum inntekter	36.314.284	39.470.388
Utgifter		
Lønn, honorar, arb.avgift m.m., Note 3, 4 og 5	27.353.790	25.810.108
Prosjekt- og driftskostnader, note 5	8.477.943	10.226.832
Ordinær avskrivning, note 2	311.462	474.869
Sum utgifter	36.143.195	36.511.809
Driftsresultat	171.089	2.958.579
Finansinntekter og finanskostnader		
Renteinntekter	256.810	669.970
Renteutgifter	-	-
Sum finansielle poster	256.810	669.970
Årets resultat	427.899	3.628.549
Anvendelse av årsresultat		
Overført til egenkapital	427.899	3.628.549

Balanse pr. 31.12. 2004

	2004	2003
	Hele kroner	Hele kroner
Eiendeler		
Anleggsmidler		
Eiendom, note 2	4.810.000	4.952.500
IT-utstyr, note 2	138.000	274.000
Sum anleggsmidler	4.948.000	5.226.500
Omløpsmidler		
Fordringer		
Oppdragsgivere	-	380.458
Forskudd ansatte	177.540	160.887
Sum fordringer	177.540	541.345
Bankinnskudd		
Bank, post, note 1	17.572.023	18.288.832
Sum omløpsmidler	17.749.563	18.830.177
Sum eiendeler	22.697.563	24.056.677
Egenkapital og gjeld		
Egenkapital		
Grunnkapital 31/12, note 6	5.374.000	5.374.000
Driftsfond	4.793.952	4.366.053
Sum egenkapital	10.167.952	9.740.053
Langsiktig gjeld		
Pensjonsforpliktelser , note7	1.547.776	7.427.910
Sum langsiktig gjeld	1.547.776	7.427.910
Kortsiktig gjeld		
Oppdragsgivere	4.709.873	-
Forskuddstrekk, arb.giv.avgift, merverdiavgift m.m. note 5	3.297.797	3.934.120
Annen kortsiktig gjeld, note 5	2.974.165	2.954.594
Sum kortsiktig gjeld	10.981.835	6.888.714
Sum egenkapital og gjeld	22.697.563	24.056.677

Oslo 28. februar 2004

Eivind Smith
Styreleder

Dag Album

Jon Haakon Hustad

Mari Teigen

Jon Elster

Anne Kari Lande Hasle

Aanund Hylland

Fredrik Engelstad
Instituttleder

Regnskapsprinsipper og noter 2004

Regnskapsprinsipper

Generelt

Regnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Regnskapet bygger på det historiske kost-prinsippet. Kostnader sammenstilles med og kostnadsføres samtidig med de inntekter kostnadene kan sammenstilles med. Regnskapet er satt opp og basert på fortsatt drift.

Klassifisering

Fordringer og gjeld klassifiseres som omløpsmidler/kortsiktig gjeld dersom de forfaller innen ett år. Øvrige eiendeler klassifiseres som anleggsmidler.

Inntektsføring av prosjekter

ISF inntektsfører prosjektmidler i samsvar med påløpte kostnader. Overskytende midler står som fordring eller gjeld i balansen.

Vurderingsregler

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Varige driftsmidler aktiveres og avskrives dersom de har levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr. 15.000,-. Varige driftsmidler vurderes til historisk kost med fradrag for bedriftsøkonomiske avskrivninger. Avskrivninger baseres på en vurdering av driftmidlenes økonomiske og tekniske levetid. Stiftelsen benytter lineære avskrivninger for avskrivning av varige driftsmidler. Avskrivningssatsene er gjengitt i note 2.

Note 1 – Bundne midler

Bundne skattetreksmidler utgjør kr. 1.138.439,42,.

Note 2 – Anleggsmidler

	Bygg	IT
Kostpris 1/1	5.662.500	3.108.767
Årets tilgang	-	32.962
Kostpris 31/12	5.662.500	3.141.729
Samlede avskrivninger	1.825.500	3.003.729
Kostpris tomt	1.000.000	-
Bokført verdi 31/12	4.810.000	138.000
Årets avskrivning	142.500	168.962

Årets avskrivninger

Munthes gate 31 ble bygget i 1960, og er i meget god stand. Ut fra dette er antatt levetid fra 1992 på 40 år. Årlig avskrivning 2% pr. år blir ut fra dette kr. 142.500,-. Ordinære avskrivninger av IT-utstyr er på i alt kr.168.962-, 33,3%.

Note 3 – Antall ansatte

Antall årsverk har i 2004 vært 53.

Note 4 – Ytelser til ledende personer m.v.

Lønn til daglig leder har i 2004 vært kr. 556.980,-. Styret har fått utbetalt en samlet godtgjørelse på kr. 58.500,-. Godtgjørelse til revisor har i 2004 vært kr. 104.666,50,-. Beløpet inkluderer bistand.

Note 5 – Spesifisering av poster i resultatregnskapet

	2004	2003
Spes. 1: Lønn, honorar, arb.giv.avgift og merverdiavgift.		
Lønn og feriepenger	21.102.271	22.084.377
Arbeidsgiveravgift	2.958.027	3.693.453
Pensjonskostnad	3.017.421	(226.211)
Andre ytelser	276.071	258.489
Sum lønn, honorar, arb.giv.avgift og merverdiavgift	27.353.790	25.810.108
Spes. 2: Prosjekt- og driftskostnader		
Spesielle prosjektkostnader	2.265.129	933.144
Faglige reiser	768.089	724.773
Seminarer	109.035	232.913
Maskiner, inventar, utstyr	235.396	47.495
Transport og annonser	18.566	17.067
Velferd, representasjon, helsetjenester og forsikring	394.309	381.090
Kjøp av datamateriale	296.058	3.838.346
Kjøp av tjenester fra NOVA	685.584	696.127
Trykking	558.548	403.878
Porto og telefon	470.389	418.958
Tidsskrifter, bøker, CD/rom og artikkelkopier	1.040.258	874.996
IT-vedlikehold, programvare og nettverkkostnader	785.927	841.492
Kantina, drift	65.034	52.073
Kopiering og rekvisita	729.038	713.064
Eiendom	6.220	7.308
Diverse utgifter	50.363	44.108
Sum prosjekt- og driftskostnader	8.477.943	10.226.832
Spes. 3: Forskuddstrekk		
Arbeidsgiveravgift, Statens pensjonskasse og merverdiavgift		
Forskuddstrekk	1.084.916	1.054.727
Arbeidsgiveravgift	519.534	567.951
Statens pensjonskasse	1.572.534	2.111.506
Merverdiavgift	120.813	199.936
Sum forskuddstrekk, arbeidsgiveravgift, Statens pensjonskasse og merverdiavgift	3.297.797	3.934.120
Spes. 4: Annen kortsiktig gjeld		
Påløpte feriepenger	2.825.967	2.870.020
Påløpte kostnader	148.198	84.574
Sum annen kortsiktig gjeld	2.974.165	2.954.594

Note 6 – Grunnkapital

Fra og med 2002 er egenkapitalen delt i grunnkapital og driftsfond. Stiftelsens grunnkapital utgjøres av bokført verdi pr. 31/12-2002 av eiendommen Munthesgate 31/Fuglehauggata 6, den del av den derværende bygningsmasse som eies av Institutt for samfunnsforskning, samt et beløp på kr. 279.000,-

Note 7- Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser

	31.12.2003	01.01.2004	31.12.2004
	ESTIMAT	FAKTISK	ESTIMAT
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	32 479 100	38 599 000	42 586 300
Pensjonsmidler («fiktivt fond»)	25 969 100	23 984 700	33 856 000
Netto påløpt pensjonsforpliktelse	6 510 000	14 614 300	8 730 300
Ikke resultatført estimatendringer og avvik	0		-7 821 300
Balanseført netto pensjonsforpliktelse før avgift	6 510 000		909 000
Arbeidsgiveravgift	917 900		128 200
Balanseført netto pensjonsforpliktelse etter avgift	7 427 900		1 037 200
Økonomiske forutsetninger			
Avkastning på pensjonsmidler			5,00 %
Diskonteringsrente			5,00 %
Årlig lønnsvekst			3,50 %
Årlig G-regulering			3,50 %
Arbeidsgiveravgiftsats			14,10 %

Summary in English

12.1 A Short Presentation

The Institute for Social Research (ISF) is an independent foundation whose primary objectives are:

- To contribute knowledge about and understanding of social structures and social change
- To help develop skills and methods for analyzing social conditions

Ever since its foundation in 1950, the institute has been multidisciplinary in its orientation, today comprising research within all of the social sciences, as well as history. Today ISF provides one of the few social science fora, outside the universities, which has not limited itself to the study of one single sector of society. For further information see www.socialresearch.no

The institute's history and current position in social research bear witness to its desire to avoid drawing sharp distinctions between basic and applied research. Both types of research are carried on in the same environment. We also cooperate with the University of Oslo on research projects and post-graduate education.

In recent years much emphasis has been placed on establishing contacts with ministries and unions, both to communicate research findings and to identify sound research needs. This type of contact is time-consuming, yet it is encouraging to experience the growing understanding of what social research can contribute and what its limitations are.

12.2 Publications

Report Series

The Report Series consists mainly of final results from completed research projects. Individual copies can be ordered directly from the Institute. It is also possible to subscribe to this series. Work by institute researchers is also frequently published through other well-established channels – i.e. journals, in anthologies, or as monographs.

Journal of Social Research

In 1960, the Institute established the *Tidsskrift for samfunnsforskning* (Journal of Social Research). The journal is published by Universitetsforlaget (Norwegian University Press). Aside from original articles by Norwegian researchers often based on empirical studies, the journal contains book reviews, debates on current issues, review articles and articles on research policy. Issues on special themes are also published.

Focus on the Labour Market

Autumn 1984 saw the start of a new periodical, *Søkelys på arbeidsmarkedet* (Focus on the Labour Market). It is published biannually by the institute with financial support from the Ministry of Government and Administration and the Ministry of Local Government and Labour.

This periodical is intended as a supplement to existing publications on the labour market and labour research, and the Institute hopes it will make research findings available to a wider circle of readers. Subscriptions to *Søkelys på arbeidsmarkedet* and single issues may be obtained directly from the Institute.

Comparative Social Research

Despite the growing awareness of globalization, the main bulk of empirical work in the social sciences remains within the frames of what Stein Rokkan termed «national empiricism». The yearbook *Comparative Social Research* aims at furthering the international orientation in the social sciences. Each volume is concentrated on a specific topic, mostly of substantive, but also of methodological character. As a rule, the articles presents two or more cases for comparison, be they nations, regions, organizations, or social units at different points of time. The themes of the most recent volumes have been comparative studies of universities, family policies, regional cultures and conscription in the armed forces. The yearbook is published by Elsevier Science.

Editorial board: F. Engelstad, Institute for Social Research, L. Mjøset, Department of Sociology and Human Geography, University of Oslo, A. Leira, Department of Sociology and Human Geography, University of Oslo, G. Brochmann, Institute for Social Research, R. Kalleberg, Department of Sociology and Human Geography.

Nordic Journal of Political Economy

Nordic Journal of Political Economy (NOPEC) is published twice a year. The editors welcome submissions from all areas of economics and social science. Submissions are subject to a standard referee process. The journal publishes articles that are relevant to political and normative issues, survey papers for a general audience of economists and social scientists, inter-disciplinary papers as well as empirical research from the Nordic countries. The editors of the journal organise annual conferences.

12.3 Projects in Progress 2004

The Institute for Social Research conducted a total of 68 research projects in 2004. Most of these projects can be grouped under five main research areas:

- Employment and Working Conditions
- Gender and Society
- Civil Society in Transition
- Political Institutions, Voting and Public Opinion
- International Migration, Integration and Ethnic Relations

There is often close cooperation between projects in the five areas, and none can be said to constitute a single uniform research programme. The institute strives to achieve a reasonable balance between the integration of single projects into comprehensive research programmes, and a willingness to conduct research off the beaten track. Research is not limited to the five areas listed above, but also comprises several projects which cannot be classified in any of these main areas.

Employment and Working Conditions

No borders for whom? Scandinavian skill migration 1980–1997

Senior Researcher Marianne Røed

Education and wage inequality in Europe (EDWIN)

Senior Researcher Erling Barth

Moonlighting work

Senior Researcher Erling Barth

Wage development for administration employees in public sector

Senior Researcher Pål Schøne

Senior Researcher Marianne Røed

Wage development for researchers in public sector

Senior Researcher Pål Schøne

Senior Researcher Marianne Røed

Changing wage structures and bargaining regimes in the Nordic countries

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Rita Asplund

Employee involvement, skill upgrading, and pay – in new work organisations

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Harald Dale-Olsen

Senior Researcher Pål Schøne

Support from the national insurance during medical and vocational rehabilitation. An evaluation of the reform in 2002

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Inés Hardoy

Senior Researcher Aagoth Elise Storvik

User studies as foundations for the making of public services

Senior Researcher Pål Schøne

Senior Researcher Aagoth Elise Storvik

Wage development for officer groups in private and public sector

Senior Researcher Pål Schøne

Senior Researcher Marianne Røed

Senior Researcher Erling Barth

Part time – effects on work offers and wage

Senior Researcher Pål Schøne

Senior Researcher Inés Hardoy

Adaptation processes in the market economy in relationship to increased labour supply as a result of immigration

Senior Researcher Marianne Røed

Research on ownership in Norway

Senior Researcher Trygve Gulbrandsen

Working life cooperation: effects on trust and concensus

Senior Researcher Trygve Gulbrandsen

Labour market situation for academics

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Marianne Røed

Senior Researcher Pål Schøne

Knowledge status on «The new labour market»

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Pål Schøne

Senior Researcher Harald Dale-Olsen

Senior Researcher Marianne Røed

The cash benefit scheme for families with small children – impacts on labour supply

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Inés Hardoy

Senior Researcher Pål Schøne

Pay, occupation and segregation

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Pål Schøne

Senior Researcher Marianne Røed

Unemployment insurance and the dynamics of employment and economic exclusion among low income earners

Research Director Hege Torp

Senior Researcher Inés Hardoy

Bargaining systems and wages in public sector

Senior Researcher Erling Barth

Senior Researcher Pål Schøne

Gender and Society

Research network: Gender at work – work as culture

Research Director Anne Lise Ellingsæter
Researcher Jorun Solheim

Child custody, parenthood and the best for children?

Senior Researcher Kristin Skjørten

The mass media and violence in the family

Senior Researcher Kristin Skjørten

Political unequivocalness and social differentiation: A comparative study of Scandinavian state feminism

Senior Researcher Mari Teigen

Child care arrangements

Research Director Anne Lise Ellingsæter
Senior Researcher Lars Gulbrandsen

Post-industrial working time – new concepts, new realities?

Research Director Anne Lise Ellingsæter

Women and ownership

Senior Researcher Mari Teigen
Senior Researcher Ragnhild Steen Jensen

Children's and parents' experiences with shared physical custody

Senior Researcher Kristin Skjørten
Senior Researcher Hilde Lidén
Senior Researcher Viggo Nordvik

Gender, knowledge and ownership – a study of the cultural economy of modern gender relations

Senior Researcher Ragnhild Steen Jensen
Researcher Jorun Solheim

Cultural capital and gender. Elites in Norway and France

Senior Researcher Anne Krogstad
Senior Researcher Aagoth Elise Storvik

A Comparative Study of Gender Attitudes

Research Fellow Johannes Bergh

Civil Society in Transition**Youth and everyday experience of power and codetermination**

Senior Researcher Hilde Lidén

The modernization of voluntary associations for children and youth

Senior Researcher Karl Henrik Sivesind

Public affairs and voluntary associations in sports

Senior Researcher Bernard Enjolras

Sports as arenas of integration

Senior Researcher Ørnulf Seippel

Fitness centres and sport clubs: Physical activities in modernity

Research Director Håkon Lorentzen

Research Fellow Anne-Lene Bakken Ulseth

Visions and roles of foundations in Europe

Research Director Håkon Lorentzen

Report on trends and organization models in the voluntary sector

Research Director Håkon Lorentzen

Analyzing the activities in local and regional offices of the Red Cross

Research Director Håkon Lorentzen

Social capital – a discussion note

Research Director Håkon Lorentzen

Registration of voluntary organization for VAT-compensation

Senior Researcher Karl Henrik Sivesind

Participation of elderly people in voluntary organizations in Norway

Research Director Håkon Lorentzen

Senior Researcher Karl Henrik Sivesind

Regimes in athletics

Senior Researcher Rune Slagstad

Norwegian images of 'Self' and 'Other'. A study of a transnational knowledge regime

Senior Researcher Marianne Gullestad

Political Institutions, Voting and Public Opinion

Strategic institute program: Electoral research project 2001–2004

Research Director Bernt Aardal

Professor Henry Valen

Senior Researcher Frode Berglund

Research Fellow Rune Karlsen

Senior Researcher Hanne Marthe Narud

Strategic communication and political uncertainty: Electoral campaign 2001

Research Director Bernt Aardal

Senior Researcher Anne Krogstad

Research Fellow Rune Karlsen

Professor Henry Valen

Professor Ragnar Waldahl

Professor Toril Aalberg

Professor Anders Todal Jensen

Local election studies 2003

Senior Researcher Jo Saglie

Senior Researcher Tor Bjørklund

Professor Lawrence Rose

Researcher Per Stava

Evaluations of electronic voting

Research Director Bernt Aardal

Research Fellow Rune Karlsen

Direct elections to District Councils in Oslo 2003. Participation and representation

Research Fellow Rune Karlsen

Politics and journalism: strange bedfellows

Senior Researcher Anne Krogstad

Power, democracy and ICT

Senior Researcher Jo Saglie

Senior Researcher Anne Krogstad

Research Fellow Rune Karlsen

Senior Researcher Harald Baldersheim

Senior Researcher Morten Øgård

Research Fellow Are Vegard Haug

Research Fellow Signe Bock Seggaard

The history of the Supreme Court in Norway

Senior Researcher Erling Sandmo

Senior Researcher Nils Rune Langeland

Norway's and Sweden's years of social democracy in the twentieth Century

Senior Researcher Francis Sejersted

History of the consumer cooperatives

Professor Even Lange

Senior Researcher Iselin Theien

Research Assistant Gunnar C. Aakvaag

Research Fellow Espen Ekberg

Research Fellow Jon Vatnaland

Research Assistant Eivind Paulsen

The history of violence

Senior Researcher Erling Sandmo

International Migration, Integration and Ethnic Relations
Multicultural democracies and politic integration in large cities. A comparative study
Senior Researcher Jon Rogstad

Integration and bureaucracy. Administration, knowledge and power in the multicultural city
Senior Researcher Anniken Haglund

Immigration and the welfare state. A review of Nordic research
Research Director Grete Brochmann
Senior Researcher Anniken Haglund

Doing asylum policy – the impact of national control regimes on arrivals to Scandinavia 1994–2003
Senior Researcher Jan Paul Brekke

Consultant for evaluation of introductory programmes for newly arrived refugees
Senior Researcher Hilde Lidén

The cultural schoolbag – a follow-up study
Senior Researcher Hilde Lidén

House Adoption Røros – evaluering av prøveprosjekt
Senior Researcher Hilde Lidén

Serial marriages – type, scope and complexity
Senior Researcher Hilde Lidén
Senior Researcher Anja Bredal

Democracy, religious freedom and women's human rights
Senior Researcher Tordis Borchgrevink

In the borderland of the welfare state
Senior Researcher Jan-Paul Brekke
Research Fellow Susanne Søholt

Nordic knowledge review on children and youth from national minorities in the Nordic countries
Senior Researcher Hilde Lidén

Arranged marriages, autonomy and community among young Norwegian-Asians. Article project

Senior Researcher Anja Bredal

Asylum seeker children and children rights

Senior Researcher Hilde Lidén

Arranged marriages among ethnic minority youth – negotiating ethnicity and gender

Senior Researcher Anja Bredal

The internationalization of nation-states through non-Christian religion

Senior Researcher Tordis Borchgrevink

While we are waiting – uncertainty and empowerment among asylum-seekers in Sweden

Senior Researcher Jan Paul Brekke

Conceptions of gender and honour in the Nordic countries from early middle ages to present – in relationship to contemporary honour killings

Senior Researcher Erling Sandmo

Senior Researcher Tordis Borchgrevink

Strategic institute program: Migration and democracy

Research Director Grete Brochmann

Senior Researcher Marianne Røed

Senior Researcher Erling Sandmo